VSÓ RÁÐGJÖF

AUKIN EFNISTAKA VEGNA FRAMKVÆMDA VIÐ AXARVEG, MÚLAÞINGI

Matsskyldufyrirspurn

Apríl 2022

Efnisyfirlit

1	**Inngangur**	**3**
1.1	Forsaga og forsendur efnistöku	3
1.2	Tilkynningaskylda	5
2	**Staðhættir**	**5**
2.1	Skipulag og landnotkun	6
3	**Framkvæmdalýsing**	**6**
3.1	Náma A-4, norðan við Tjaldlæk (22931)	7
3.2	Náma A-5, norðan við Stóralæk (22932)	8
3.3	Náman norðan við Axarárnes (22938)	10
3.4	Náman sunnan við Axarárnes (22936)	11
3.5	Efnisvinnslu- og haugsvæði: Öxi 1 (22854)	13
3.6	Efnisvinnslu- og haugsvæði: Öxi 2 (22855)	15
3.7	Samantekt á námu- efnisvinnslu- og haugsvæðum	17
3.8	Frágangur	18
4	**Umhverfisáhrif**	**18**
4.1	Áhrif á fornleifar	19
4.2	Áhrif á landslag og ásýnd	20
4.3	Áhrif á lífríki vatns	22
4.4	Vistgerðir	24
4.5	Jarðminjar	25
4.6	Samantekt umhverfisáhrifa	26
5	**Samráð**	**26**
6	**Leyfi sem framkvæmdin er háð**	**26**
7	**Niðurstaða mats**	**26**
8	**Heimildir**	**27**
9	**Viðauki**	**27**

1 Inngangur

Vegagerðin áformar aukna efnistöku, sem svarar 198.400 m^3, í fjórum námum í tengslum við framkvæmdir á Axarvegi í Múlaþingi. Vegkaflinn sem um ræðir er 20,1 km langur og nær frá gatnamótum Axarvegar (nr. 939) og Breiðdalsvegar (nr. 96) að Berufjarðarbotni.

Ákvörðun liggur fyrir um að gerð Axarvegar verði samvinnuverkefni Vegagerðarinnar og einkaaðila um samgönguframkvæmdir skv. nýrri heimild í lögum nr. 80/2020. Í þeim lögum eru talin upp sex möguleg samvinnuverkefni og er Axarvegur eitt þeirra.

Um er að ræða aukna efnistöku frá fyrra umhverfismati framkvæmdar frá árinu 2011. Efni í veginn verður fengið úr námum og að hluta fengið úr skeringum. Nokkrar skeringar verða útvíkkaðar í námur. Engin af námunum fjórum sem hér eru til skoðunar eru á skipulagi en sú vinna er í ferli. Tvær af námunum voru lagðar fram í matsskýrslu vegna framkvæmdarinnar (2011) en þær eru til skoðunar hér vegna aukningar á efnistöku. Tvær af námunum eru nýjar og bætast við efnistökusvæðin sem lögð voru fram matsskýrslunni. Auk þess eru til skoðunar tvö efnisvinnslu- og haugsvæði sem ekki fóru í umhverfismat og ekki eru á skipulagi.

Í matsskyldufyrirspurninni er gerð grein fyrir fyrirhugaðri efnistöku og líklegum umhverfisáhrifum vegna þeirra. Framkvæmdin felur fyrst og fremst í sér rask vegna efnistöku. Umhverfisþættir sem teknir eru fyrir í matsskyldufyrirspurninni eru fornleifar, landslag og ásýnd, og lífríki straumvatns.

1.1 Forsaga og forsendur efnistöku

Forsaga málsins er sú að árið 2008 var Vegagerðinni falið að endurbyggja Hringveg á kafla í Skriðdal, byggja nýjan veg um Öxi á milli Hringvegar í Skriðdal og Hringvegar í Berufirði og endurbyggja Hringveg um botn Berufjarðar auk þess að færa hann til á kafla og byggja nýja brú yfir Berufjarðará og nýjan Hringveg. Alls var um að ræða 30-34 km langa vegagerð í sveitarfélögunum Fljótsdalshéraði og Djúpavogshreppi, eða það sem er nú Múlaþing. Framkvæmdin var matsskyld og lá álit Skipulagsstofnunar fyrir 15. apríl 2011.

Árið 2013 tilkynnti Vegagerðin til Skipulagsstofnunar nýjan valkost (Vegagerðin, 2013), sem viðbót við áður birta matsskýrslu. Tilgangurinn var að draga úr áhrifum framkvæmdarinnar á náttúrufar, fornleifar, jarðmyndanir og landslag auk þess að koma til móts við landeigendur um veglínu í sunnanverðum Berufjarðardal. Valkosturinn var 8,2 km langur og náði frá Háubrekku að Reiðeyri. Ekki var um breytingu að ræða á efnistökusvæðum frá fyrra mati. Ákvörðun Skipulagsstofnunar lá fyrir 20. mars 2013 og var það niðurstaða hennar að nýr valkostur væri ekki háður mati á umhverfisáhrifum.

Veglínan sem hér er til skoðunar er 20,1 km löng, frá gatnamótum Axarvegar (nr. 939) og Breiðdalsvegar (nr. 96) að Berufjarðarbotni. Við frekari hönnun hefur Vegagerðin talið til bóta að hnika til veglínu á nokkrum stöðum m.a. til að stuðla að betri vegtæknilegum atriðum og koma til móts við óskir landeigenda. Flestar breytingar eru innan skilgreinds rannsóknarsvæðis sem var skilgreint í matsskýrslu (2011) og matsskyldufyrirspurn (2013) (Mynd 1.1). Á einum stað liggur vegur á jaðri skilgreinds rannsóknarsvæðis, á um 500 m kafla, og var henni hnikrað til í þeim tilgangi að draga úr raski á framræstu landi. Breytingin hefur ekki áhrif á niðurstöðu fyrra mats. Fornleifaskráning liggur fyrir og hefur tilfærslan ekki áhrif á fornleifar.

Markmið veglagningarinnar er að bæta vegasamband á svæðinu og styrkja þar með byggð á Austurlandi. Einnig að auka umferðaröryggi og tryggja greiðar samgöngur á svæðinu.

Haustið 2020 fór jarðfræðingur Vegagerðarinnar í fullnaðarrannsóknir á þeim efnistökusvæðum sem lögð voru til grundvallar í matsskýrslu og hentuðu fyrir þá veglínu sem varð fyrir valinu. Nokkrum rannsóknasvæðum var þá bætt við. Laus jarðlög voru könnuð með greftri rannsóknarhola og fast berg skoðað með borun könnunarhola og kjarnatöku til að útvega sýni til rannsókna á rannsóknastofu. Endanleg ákvörðun um efnistökustaði var svo tekin á grundvelli niðurstaðna úr þeim rannsóknum. Talið er nauðsynlegt að óska eftir heimild til að auka efnistöku úr námum um 198.400 m^3 frá því sem fjallað var um í matsskýrslu (2011).

Að loknum rannsóknum var ákveðið að fara í könnun á matsskyldu vegna eftirfarandi:

- tveggja efnistökustaða sem fóru í mat á umhverfisáhrifum, en sóst er eftir að auka efnistökuna frá því sem sett var fram í matsskýrslu,
- tveggja nýrra efnistökusvæða sem ekki fóru í mat á umhverfisáhrifum,
- tveggja efnisvinnslu- og haugsvæða sem ekki fóru í mat á umhverfisáhrifum og eru ekki á skipulagi.

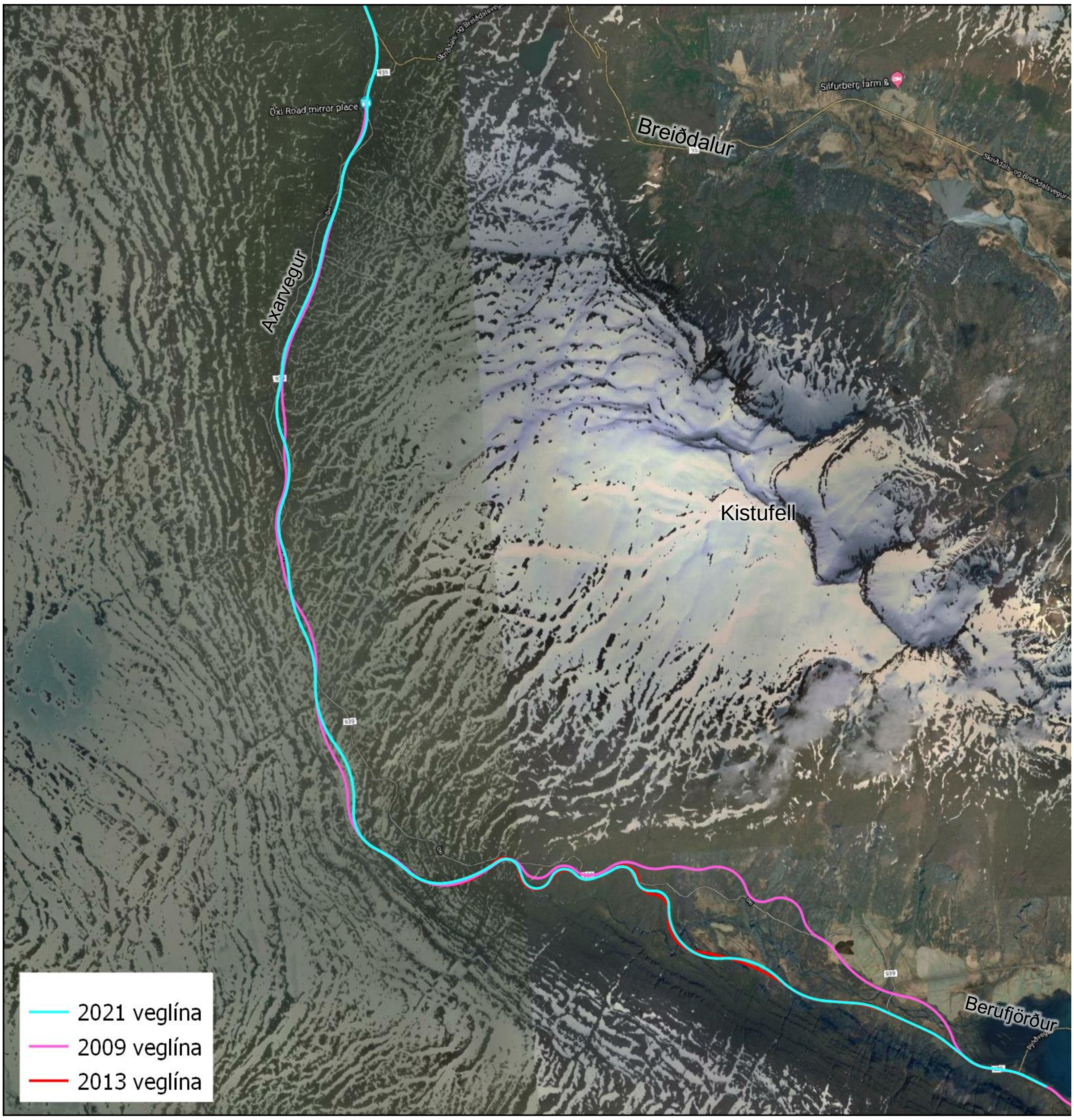

Mynd 1.1 Samanburður nýrrar veglínu (2021) við veglínu í umhverfismati 2011 og matsskyldufyrirspurn 2013.

1.2 Tilkynningaskylda

Vegagerðin óskaði eftir leiðbeiningum Skipulagsstofnunar um málsmeðferð breytinga á Axarvegi, þá annars vegar vegna nánari útfærslu á veglínu og hins vegar breytinga á efnistökustöðum. Niðurstaða Skipulagsstofnunar er að breytingar á efnistökustöðum falli undir tl. 2.02 og 13.02 í lögum nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Staðbundin hliðrun á veglínu Axarvegs er talin innan marka þess mats sem þegar hefur farið fram (sjá kafla 1.1) og sé því ekki tilkynningaskyld.

Í samræmi við ofangreint óskar Vegagerðin því eftir ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu framkvæmdar byggða á tölulið 2.02 og 13.02 í 1. viðauka laga nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana (Tafla 1.1). Framkvæmdin fellur þar í flokk B sem framkvæmd sem kann að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og meta skal í hverju tilviki, með tilliti til eðlis, umfangs og staðsetningar hvort háð skuli mati á umhverfisáhrifum.

Tafla 1.1 Tilkynningaskylda framkvæmdar skv. lögum nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Tl.	Lýsing	Flokkur
2.02	Efnistaka, utan þess sem tilgreint er í tölul. 2.01, þar sem áætlað er að raska 2,5 ha svæði eða stærra eða efnismagn er 50.000 m^3 eða meira, einnig efnistaka þar sem fleiri en einn efnistökustaður vegna sömu framkvæmdar og á sama svæði ná samanlagt yfir 2,5 ha svæði eða stærra.	B
13.02	Allar breytingar eða viðbætur við framkvæmdir sem tilgreindar eru í flokki A, utan þess sem fellur undir tölul. 13.01, og flokki B sem hafa verið leyfðar, framkvæmdar eða eru í framkvæmd og kunna að hafa umtalsverð umhverfisáhrif.	B

2 Staðhættir

Efnistakan fer fram í Berufirði, sveitarfélaginu Múlaþingi, í og við veghelgunarsvæði Axarvegs. Axarvegur liggur innan jarða Vatnaskóga og Berufjarðar. Berufjörður er u.þ.b. 20 km langur og 2-5 km breiður og er suðurströndin að mestu undirlendislaus og óbyggð en við norðurströndina, Berufjarðarströnd, er landbúnaðarsvæði. Brött og allhá fjöll liggja að Berufirði, að norðanverðu er fjallasýn með hvössum eggjum og gnípum og eru ríólítinnskot nokkuð áberandi. Af fjöllunum má t.a.m. nefna Búlandstind, Fossárfell og Kistufell (Djúpivogur, 2022).

Berufjarðará fellur til sjávar í botni Berufjarðar. Upptök hennar eru á fjalllendinu við Öxi. Uppi á fjalllendinu, með fram Axarvegi rennur jafnframt Öxará. Yfir Öxi liggur einnig 132 kV háspennulína Landsnets, Teigarhornslína 1.

Næsta þéttbýli við Axarveg er Djúpivogur, sunnan fjarðar á Búlandsnesi, sem er á milli Hamarsfjarðar og Berufjarðar. Þann 1. janúar 2022 bjuggu 408 manns í Djúpavogi (Hagstofa Íslands, 2022).

Núverandi vegur um Öxi er tilkomin vegna Hjálmars Guðmundssonar frá Berufirði sem hóf vinnu við veginn árið 1952. Lögð var fram ómæld sjálfboðavinna við vegagerðina sem Hjálmar stýrði ætíð. Árið 1962 var fyrst ekið yfir heiðina og upp í Skriðdal. Við Folaldafoss er nú áningarstaður með minnisvarða um Hjálmar.

2.1 Skipulag og landnotkun

Aðalskipulag

Fyrirhugað framkvæmdasvæði fellur undir Aðalskipulag Djúpavogshrepps 2008-2020 og Aðalskipulag Fljótsdalshéraðs 2008-2028.

Fyrirhuguð efnistökusvæði sem hér eru til athugunar eru ekki á aðalskipulagi og er vinna við skipulagsbreytingu í ferli. Efnisvinnslu- og haugsetningarsvæðin Öxi 1 og Öxi 2 eru ekki á skipulagi og Vegagerðin fékk þau skilaboð frá Múlaþingi haustið 2021 að vinnslusvæðin þyrftu ekki að fara á aðalskipulag.

Verndarsvæði og takmarkanir á landnotkun

Engar takmarkanir eru á námu- og efnisvinnslusvæðunum sem hér er til skoðunar vegna verndarákvæða.

3 Framkvæmdalýsing

Vegframkvæmdir hafa ekki verið verkhannaðar að fullu. Þar sem eftir er að verkhanna veginn má gera ráð fyrir að einhverjar breytingar geti orðið á veglínu ásamt umfangi skeringa og/eða fyllinga. Einnig má gera ráð fyrir að efnistaka úr einstökum námum geti breyst.

Í umfjöllun um einstök efnistökusvæði hér á eftir er lagt mat á verndargildi þeirra. Við mat á verndargildinu var stuðst við verndargildisflokkun Vegagerðarinnar (Namur.is, 2022).

Verndarflokkun Vegagerðarinnar er einungis leiðbeinandi og er ætlað að gefa vísbendingu um hve viðkvæmt fyrirhugað efnistökusvæði er og hversu líklegt er að efnistaka kunni að hafa mikil áhrif á umhverfið. Flokkunin hefur ekkert lagalegt gildi sem slíkt en styðst þó við ýmis ákvæði laga. Markmið með þessum flokkum er að búa til viðmið um hversu viðkvæm svæði eru fyrir efnistöku. Verndarflokkunin útilokar ekki efnistöku heldur verður efnistakan að skoðast í stærra samhengi, til dæmis hversu mikið framboð er á efni til vegagerðar á framkvæmdasvæðinu.

3.1 Náma A-4, norðan við Tjaldlæk (22931)

Um er að ræða aukningu á efnismagni úr námu um 40.400 m^3, frá fyrri matsskýrslu (Vegagerðin, 2011) (Vegagerðin, 2013). Náman er í beygju við núverandi veg og er rétt neðan (vestan) við stöðvabil 9900-10150. Náman er í mosagróið holt úr jökulruðningi og klöpp sem skorið er í sundur af litlum lækjum (Mynd 3.1). Á yfirborði sést í steina, allt að 0,5 m í þvermál. Enginn námuvegur er að námunni en hægt er að nýta núverandi veg sem námuveg.

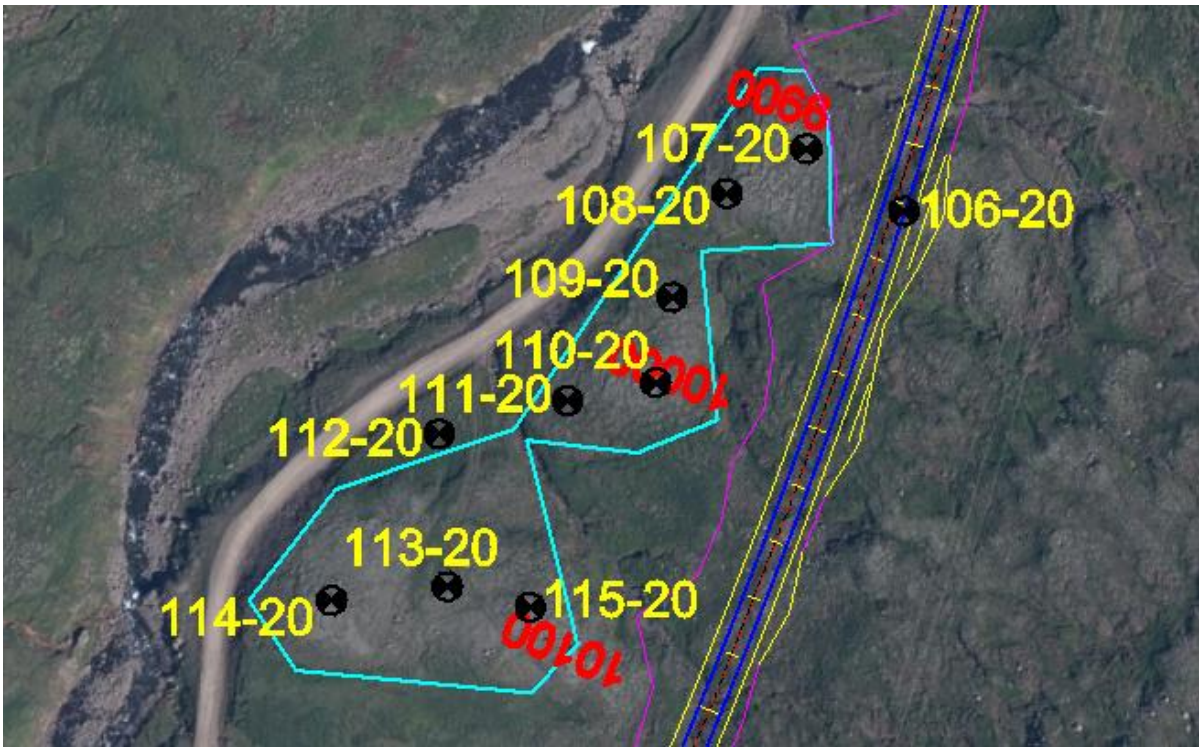

Mynd 3.1 Ljósmynd (Hafdís Eygló Jónsdóttir): Horft til suðurs og framan á holtið. Veglínan er ofan við námuna og er nálægt Byggðalínu Rarik. Loftmynd (Loftmyndir ehf., 2017): Útlínur námunnar (óbreyttar frá matsskýrslu) ásamt staðsetningu 9 rannsóknargryfja í og við námusvæðið.

Vinnsla og frágangur

Holtið verður unnið frá núverandi vegi og landformið lækkað niður. Farið verður nokkurn veginn lárétt inn í holtin vestan til, rétt undir núverandi veghæð, en gerður flái upp til

austurs í átt að fláa nýs vegar. Jökulruðningurinn er torgræfur neðan við ákveðna dýpt. Gengið verður frá námunni í verklok. Ganga má þannig frá efnistökusvæðinu að sjónræn áhrif verði í lágmarki.

Verndargildi

Jarðmyndunin sem slík telst ekki sérstök og nokkuð auðvelt ætti að vera að ganga frá efnistökusvæðinu. Náman er í verndargildisflokki 4 (lágt verndargildi).

Tafla 3.1 Helstu upplýsingar um námu A-4, Norðan við Tjaldlæk.

Náma A-4, norðan við Tjaldlæk				
Jarðmyndun	Jökulr., klöpp		Vinnslumagn í mati*	50.000 m^3
Staða efnistöku	Ný		Vinnsludýpi	0,5-10,0 m
Landeigandi	Vatnsskógar		Frágangur	Fláar
Námurétthafi	-		Gróðurlendi	Mosi, lyng, gras
Sveitarfélag	Múlaþing		Þekja	50%
Kynnt sveitarfélagi	Já		Svarðlag	Já
Kynnt landeiganda	Já		Sáning	Já
Nýting	Fyllingarefni		Verndargildi	4. flokkur
Flatarmál	15.000 m^2		Skipulag	Nei
Vinnslumagn í skoðun	90.400 m^3		Annað	-

*Í umhverfismati frá 2011.

3.2 Náma A-5, norðan við Stóralæk (22932)

Um er að ræða aukningu á efnismagni, frá fyrri matsskýrslu um 6.000 m^3 (Vegagerðin, 2011) (Vegagerðin, 2013). Náman er í mosagróið holt sem samanstendur af jökulruðningi og klöpp rétt vestan við stöðvabil 13400-13550 (Mynd 3.2). Núverandi vegur sker austasta hluta holtsins og efni hefur áður verið tekið úr nyrsta hluta þess. Lítil tjörn liggur í lægð suðaustan við holtið. Mold og jökulruðningur er um 1-3 m þykkt ofan á klöppinni.

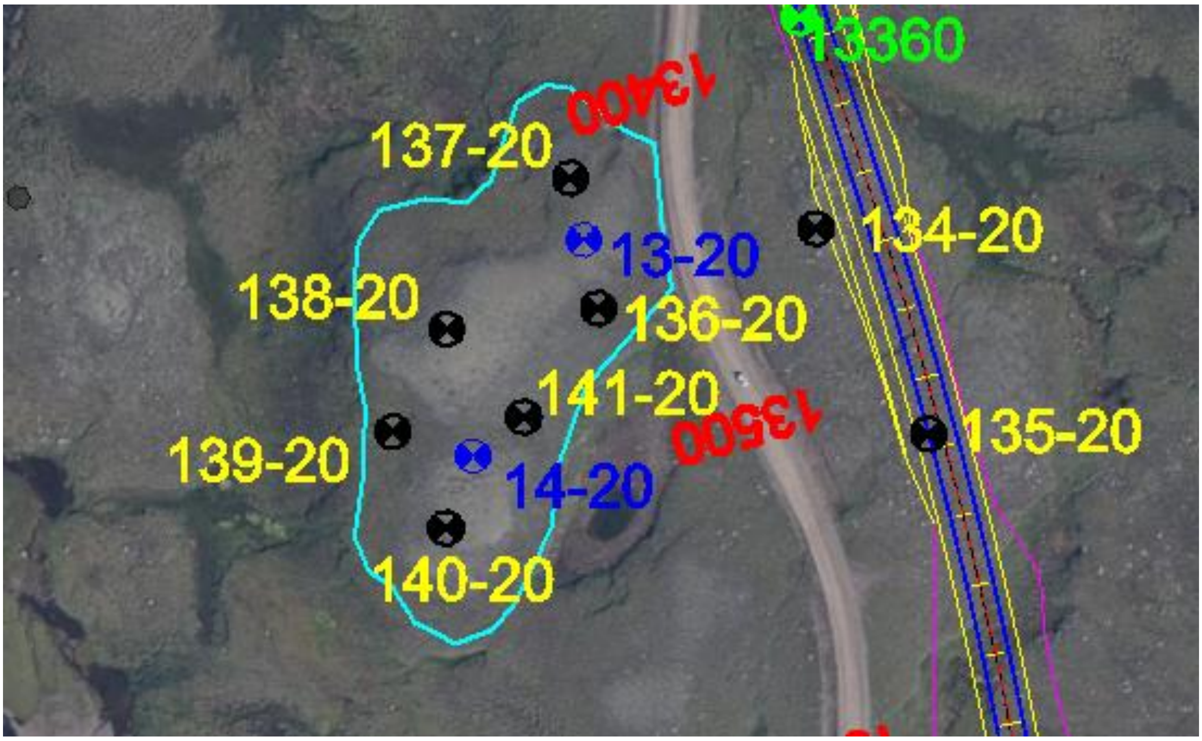

Mynd 3.2 Ljósmynd (Hafdís Eygló Jónsdóttir): Horft til norðvesturs í átt að holtinu. Framan við það er tjörn. Loftmynd (Loftmyndir ehf., 2017): Útlínur námunnar ásamt staðsetningu 6 rannsóknargryfja og 2 borhola (blátt).

Vinnsla og frágangur

Holtið verður allt unnið niður og brúnir jafnaðar. Farið verður inn í holtið frá núverandi vegi og hann nýttur sem námuvegur. Vinnsludýpi er 0,5-5,0 m en ekki verður farið niður fyrir vatnsyfirborð tjarnarinnar. Gengið verður frá námunni í verklok.

Verndargildi

Jarðmyndunin nýtur engrar sérstakrar verndar og er ekki á skilgreindu verndarsvæði. Náman er í verndargildisflokki 4 (lágt verndargildi).

Tafla 3.2 Helstu upplýsingar um námu A-5, Norðan við Stóralæk.

Náma A-5, norðan við Stóralæk				
Jarðmyndun	Jökulr., klöpp		Vinnslumagn í mati*	17.000 m^3
Staða efnistöku	Gömul		Vinnsludýpi	0,5-5,0 m
Landeigandi	Vatnsskógar		Frágangur	Jafnað
Námurétthafi	-		Gróðurlendi	Mosi
Sveitarfélag	Múlaþing		Þekja	70%
Kynnt sveitarfélagi	Já		Svarðlag	Já
Kynnt landeiganda	Já		Sáning	Nei
Nýting	Fyllingarefni		Verndargildi	4.flokkur
Flatarmál	8.000 m^2		Skipulag	Nei
Vinnslumagn í skoðun	23.000 m^3		Annað	-

*Í umhverfismati frá 2011.

3.3 Náman norðan við Axarárnes (22938)

Um er að ræða nýja námu sem ekki var fjallað um í matsskýrslu. Náman er í klapparstall sem hallar niður til suðvesturs. Núverandi vegur sem og ný veglína koma til með að liggja eftir hraunlaginu og yrði náman austan vegar við stöðvabil 12000-12180 (Mynd 3.3). Gróðurþekja er heil nema þar sem laust grjót og klappir standa berar. Gróður er mestmegnis mosi og yfirborð aðeins þýft. Klapparyfirborðið er jökulsorfið og nokkuð mishæðótt og moldarþykkt því talsvert breytileg, eða 0-4,5 m. Talsvert er um laust grjót á svæðinu, bæði á yfirborði og í moldinni. Austan við svæðið er lækjardrag.

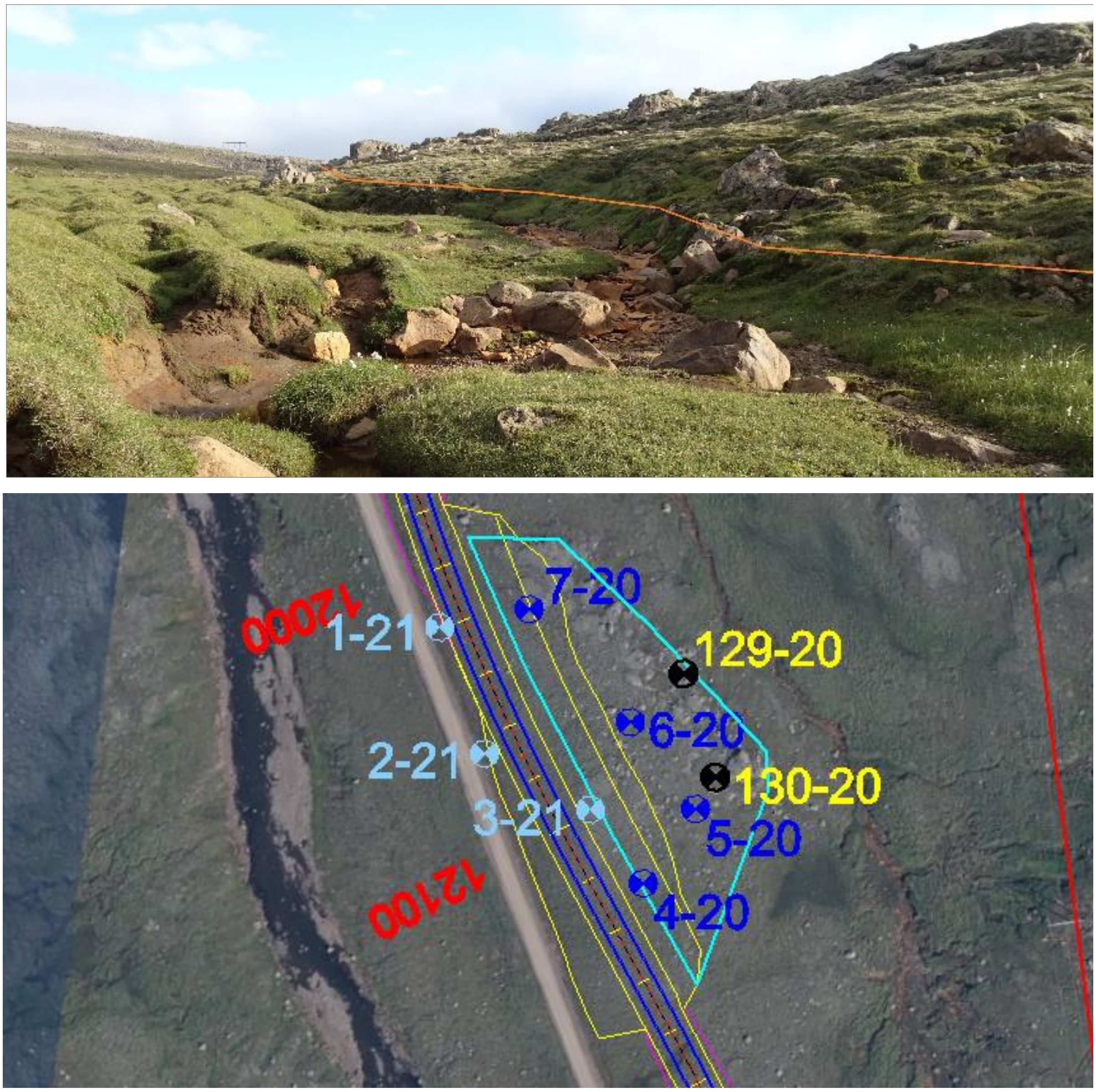

Mynd 3.3 Ljósmynd (Erla Dóra Vogler): Horft til norðurs frá útafkeyrslu við núverandi veg. Loftmynd (Loftmyndir ehf., 2017): Útlínur áætlaðs efnisvinnslu- og haugsvæðis.

Vinnsla og frágangur

Farið verður inn í stallinn austan núverandi vegar og hann unninn inn til vesturs um svo til láréttan flöt, í átt að veglínunni, þar til skering meðfram nýrri veglínu og námusvæðið mætast. Brúnir til norðurs og suðurs verða jafnaðar þannig að líti sem náttúrulegast út. Vinnsludýpi er 0,5-9 m. Gengið verður frá námunni í verklok.

Verndargildi

Jarðmyndunin nýtur engrar sérstakar verndar og gróður er fábreyttur. Sjónræn áhrif efnistökunnar verða nokkur og því flokkast hún með meðal verndargildi (3. flokkur).

Tafla 3.3 Upplýsingar um námu norðan við Axarárnes

Náma norðan við Axarárnes.					
Jarðmyndun	Klöpp		Vinnslumagn í mati	-
Staða efnistöku	Ný		Vinnsludýpi	0,5-9,0 m
Landeigandi	Vatnsskógar		Frágangur	Jafnað
Námurétthafi	-		Gróðurlendi	Mosi, strá og lyng
Sveitarfélag	Múlaþing		Þekja	90%
Kynnt sveitarfélagi	Nei		Svarðlag	Já
Kynnt landeiganda	Nei		Sáning	Nei
Nýting	Burðarlag og styrktarlag		Verndargildi	3. flokkur
Flatarmál	6.800 m^2		Skipulag	Nei
Vinnslumagn í skoðun	28.000 m^3		Annað	-

3.4 Náman sunnan við Axarárnes (22936)

Um er að ræða nýja námu frá því að matsskýrsla var kynnt (Vegagerðin, 2011) (Vegagerðin, 2013). Náman er í jökulruðnings- og klapparholt rétt austan við stöðvabil 12800-12900 (Mynd 3.4). Núverandi vegur sker vestasta hluta holtsins og ný veglína kemur til með að stækka þá skeringu lítillega. Gróðurþekja er heil og yfirborð lítillega þýft. Hæst á holtinu er yfirborð vaxið mosa en sunnar og vestar á því er meira lyng. Mold og jökulruðningur er um 0,5-3,5 m þykkur ofan á klöppinni.

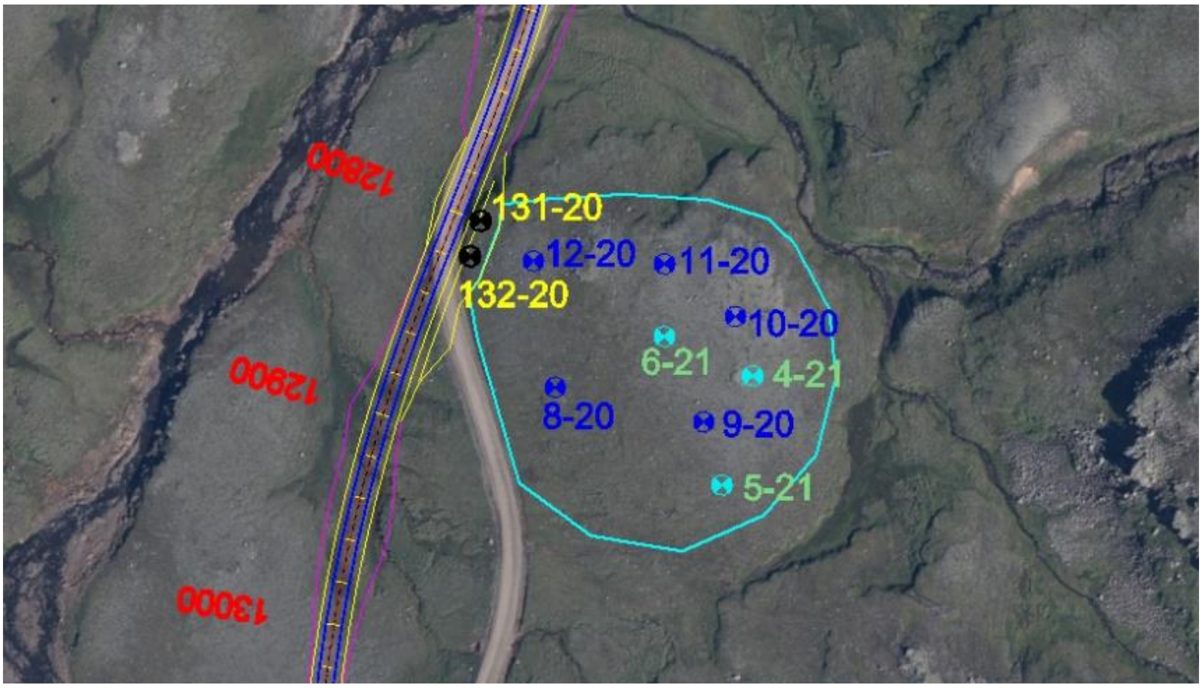

Mynd 3.4 Ljósmynd (Erla Dóra Vogler): Horft til suðurs í átt að holtinu. Loftmynd (Loftmyndir ehf., 2017): Útlínur námunnar ásamt staðsetningu 2 rannsóknargryfja (gult), 5 borhola (blátt) og 3 kjarnahola (grænt).

Vinnsla og frágangur

Holtið verður allt unnið niður og brúnir jafnaðar. Farið verður inn í holtið frá núverandi vegi og láréttur flötur tekinn þar inn rétt undir veghæð. Flái verður gerður upp að hlíðinni til austurs. Vinnsludýpi er 0,5-10 m. Gengið verður frá námunni í verklok.

Verndargildi

Jarðmyndunin nýtur engrar sérstakrar verndar og er ekki á skilgreindu verndarsvæði. Náman er í verndargildisflokki 4 (lágt verndargildi).

Tafla 3.4 Helstu upplýsingar um námu sunnan við Axarárnes.

Náma sunnan við Axarárnes.				
Jarðmyndun	Klöpp		Vinnslumagn í mati	-
Staða efnistöku	Ný		Vinnsludýpi	0,5-10,0 m
Landeigandi	Vatnsskógar		Frágangur	Jafnað
Námurétthafi	-		Gróðurlendi	Mosi og lyng
Sveitarfélag	Múlaþing		Þekja	100%
Kynnt sveitarfélagi	Já		Svarðlag	Já
Kynnt landeiganda	Já		Sáning	Nei
Nýting	Fyllingarefni og styrktarlag		Verndargildi	4. flokkur
Flatarmál	24.500 m^2		Skipulag	Nei
Vinnslumagn í skoðun	124.000 m^3		Annað	-

3.5 Efnisvinnslu- og haugsvæði: Öxi 1 (22854)

Um er að ræða efnisvinnslu- og haugsvæði sem ekki var fjallað um í matsskýrslu (Vegagerðin, 2011) (Vegagerðin, 2013). Svæðið er gamalt efnistökusvæði og stendur upp við núverandi veg, austan við stöðvabil 14150-14280 (Mynd 3.5). Um er að ræða framburð lækjar sem kemur niður hlíðina við norðurenda raskaðs svæðis. Vestan við námuna er lágt holt. Lækurinn rennur vestan til í námubotninum, undir holtinu, áður en hann er leiddur um ræsi undir núverandi veg gegnt stöð 14270. Útafkeyra er af núverandi vegi niður í námuna en lækurinn rennur yfir hana til að komast í ræsið. Raskað svæði er um 8.600 m^2 að stærð. Námubotninn er óslétttur og nokkrir stærri steinar á yfirborði. Litlir efnishaugar standa á nokkrum stöðum í námubotninum. Núverandi vegur verður nýttur sem aðkomuvegur.

Mynd 3.5 Ljósmynd (Erla Dóra Vogler): Horft til suðvesturs frá norðurenda raskaðs svæðis. Núverandi vegur sést við enda svæðisins. Loftmynd (Loftmyndir ehf., 2017): Útlínur áætlaðs efnisvinnslu- og haugsvæðis.

Vinnsla og frágangur

Svæðið verður nýtt til efnisvinnslu og haugsetningar unnins efnis. Frágangur miðaðst við að jafna svæðið út og aðlaga að nærliggjandi umhverfi.

Verndargildi

Jarðmyndunin nýtur engrar sérstakrar verndar og hefur þegar verið raskað. Efnisvinnslusvæðið er í verndargildisflokki 5 (mjög lágt verndargildi).

Tafla 3.5 Helstu upplýsingar um efnisvinnslu- og haugsvæðið Öxi 1.

Efnisvinnslu- og haugsvæðið Öxi 1				
Jarðmyndun	Eyrar		Vinnslumagn í mati	0 m^3
Staða efnistöku	Gömul		Vinnsludýpi	0 m
Landeigandi	Vatnsskógar		Frágangur	Jafnað
Námurétthafi	-		Gróðurlendi	Mosi
Sveitarfélag	Múlaþing		Þekja	10%
Kynnt sveitarfélagi	Já		Svarðlag	Nei
Nýting	Vinnslu- og haugssvæði		Sáning	Nei
Flatarmál	8.000 m^2		Verndargildi	5. flokkur
Vinnslumagn í skoðun	0 m^3		Skipulag	Já, E106
			Annað	-

3.6 Efnisvinnslu- og haugsvæði: Öxi 2 (22855)

Um er að ræða efnisvinnslu- og haugsvæði sem ekki var fjallað um í matsskýrslu (Vegagerðin, 2011) (Vegagerðin, 2013). Svæðið er gamalt efnistökusvæði og stendur upp við núverandi veg, rétt sunnan Merkjahryggs og austan við stöðvabil 15200-15400 (Mynd 3.6). Um er að ræða lækjarframburð. Lækur rennur vestan til í námubotninum, áður en hann er leiddur um ræsi undir núverandi veg gegnt stöð 15400. Útafkeyra er af núverandi vegi niður í námuna en lækurinn rennur yfir hana til að komast í ræsið. Raskað svæði er um 7.400 m^2 að stærð. Námubotninn er ósléttur. Lítill efnishaugur stendur syðst í námubotninum (sem og sunnan núverandi vegar). Núverandi vegur verður nýttur sem aðkomuvegur.

Mynd 3.6 Ljósmynd (Erla Dóra Vogler): Horft til norðurs frá útafkeyrslu við núverandi veg. Loftmynd (Loftmyndir ehf., 2017): Útlínur áætlaðs efnisvinnslu- og haugsvæðis.

Vinnsla og frágangur

Svæðið verður nýtt til efnisvinnslu og haugsetningar unnins efnis. Frágangur miðaðst við að jafna svæðið út og aðlaga að nærliggjandi umhverfi.

Verndargildi

Jarðmyndunin nýtur engrar sérstakrar verndar og hefur þegar verið raskað. Efnisvinnslusvæðið er í verndargildisflokki 5 (mjög lágt verndargildi).

Tafla 3.6 Helstu upplýsingar um efnisvinnslu- og haugsvæðið Öxi 2.

Efnisvinnslu- og haugsvæðið Öxi 2				
Jarðmyndun	Eyrar		Vinnslumagn í mati	0 m^3
Staða efnistöku	Gömul		Vinnsludýpi	0 m
Landeigandi	Berufjörður II og III		Frágangur	Jafnað
Námurétthafi	-		Gróðurlendi	Mosi
Sveitarfélag	Múlaþing		Þekja	5%
Kynnt sveitarfélagi	Já		Svarðlag	Nei
Nýting	Vinnslu- og haugssvæði		Sáning	Nei
Flatarmál	7.300 m^2		Verndargildi	5. flokkur
Vinnslumagn í skoðun	0 m^3		Skipulag	Nei
			Annað	-

3.7 Samantekt á námu- efnisvinnslu- og haugsvæðum

Tafla 3.7 Yfirlit yfir þau námu-, efnisvinnslu- og haugsvæði sem kanna á matsskyldu fyrir. Yfirlitsmynd fylgir í viðauka A.

Flokkun	Náma í matsskýrslu	Námuheiti	Staðsetning (stöðvasetningar nýs Axarvegar)	Fastnr.	Jarðmyndun/efnisgerð	Land	Flatarmál (m²)	Magn (m³)*	Magn í matsskýrslu (m³)	Ný/gömul
Námur	Já	A-4 – Norðan við Tjaldlæk	Náman er í mosagróið jökulruðningsholt ofan við beygju við núverandi veg og rétt neðan við stöðvar 9900-10150.	22931	Holt úr jökulruðningi og klöpp	Vatnsskógar	15.000	90.400	50.000	Ný
	Já	A-5 – Norðan við Stóralæk	Mosagróið holt sem jökulruðningi og klöpp fast upp við núverandi veg. Vestan nýrrar veglínu við stöð 13350-13500	22932	Holt úr jökulruðningi og klöpp	Vatnsskógar	8.000	23.000	17.000	Gömul
	Nei	Norðan við Axarárnes	Klappir, hraunlag, um 400 m norðan við námu E106 (Axarárneseyrar), vestan við stöðvar 11950-12100	22938	Klöpp, hraunlag	Vatnsskógar	6.800	28.000		Ný
	Nei	Sunnan við Axarárnes	Klapparholt um 300 m sunnan við námu E106 (Axarárneseyrar) austan við stöð 12700-12900	22936	Klapparholt	Vatnsskógar	24.500	124.000		Ný
Vinnslu- og haugsetningasv.	Nei	Öxi 1	Farvegur norðan við Merkjahrygg	22854	Farvegur	Vatnsskógar	8.000	0		Gömul
	Nei	Öxi 2	Farvegur rétt sunnan Merkjahryggs	22855	Farvegur	Berufjörður II og III	5.000	0		Gömul

*Fast magn (gera má ráð fyrir að rúmmál bergs aukist við losun).

3.8 Frágangur

Við framkvæmdina verður efni í veginn einungis tekið úr skeringum og námum í nágrenni veglínunnar. Lögð verður áhersla á að verktaki gæti þess vel að raska hvergi landi utan framkvæmdasvæðisins, sem er skilgreint sem vegstæðið að viðbættum námusvæðum, vinnslu- og haugsvæðum, og akstursleiðum að og frá þeim, auk svæðis fyrir vinnubúðir. Öll umferð vegavinnutækja verður bönnuð utan framkvæmdasvæðisins.

Fyrirhuguð efnistökusvæði eru öll í grennd við vegsvæðið. Efnistakan verður því í mörgum tilvikum talsvert áberandi frá veginum. Til að draga úr sjónrænum áhrifum verður reynt að haga frágangi þannig að ummerki eftir efnistökuna verði hverfandi og lögð rík áhersla á vandaðan frágang í útboðsgögnum.

Við val námusvæða hefur verið miðað við að þau geti fallið vel að umhverfi sínu að efnistöku lokinni. Að öllu jöfnu verður halli fláa á efnistökusvæðunum breytilegur og mun miðast við að fláar efnistökusvæða falli sem best að nálægu umhverfi. Gengið er út frá að halli á stáli í grjótnámum verði 3:1 en halli á fláum í malarnámum verði 1:2–1:10, eftir landslagi í kring. Hallinn getur orðið meiri þar sem landhalli er mikill.

Áður en efnistaka hefst verður lífrænn jarðvegur settur til hliðar og og geymdur til að nota við frágang þegar efnistöku lýkur. Þar sem heillegar gróðurtorfur eru á yfirborði verða þær varðveittar og nýttar við lokafrágang. Allur frágangur verður í samráði við landeigendur og fulltrúa Umhverfisstofnunar. Við frágang verður farið eftir verklagsreglum Vegagerðarinnar og reynt að gera námur minna áberandi með því að aðlaga raskað svæði að landinu í kring. Námur verða ekki unnar niður fyrir grunnvatnsborð. Frágangi verður hagað þannig að ekki myndist vindálag á lausan jarðveg og allar brúnir gerðar ávalar. Námur verða sléttaðar í samræmi við landslag og halla nálægs umhverfis. Miðað er við að námur á grónum svæðum verði græddar upp. Farið verður eftir leiðbeiningum Vegagerðarinnar um gróðurhönnun á vegsvæðum í dreifbýli. Við uppgræðslu á grónum svæðum, verður gætt að grenndargróðri þar sem það á við.

4 Umhverfisáhrif

Helsti áhrifaþáttur framkvæmdarinnar felst í raski vegna efnistöku. Í matsskyldufyrirspurn eru til skoðunar eftirfarandi umhverfisþættir:

- Fornleifar
- Landslag og ásýnd
- Lífríki straumvatns
- Jarðminjar
- Vistgerðir

Í töflu 4.1 má sjá þau viðmið sem höfð eru til hliðsjónar í matinu. Í mati á áhrifum er stuðst við vægiseinkunnir (Tafla 4.2) sem byggja á leiðbeiningum Skipulagsstofnunar (Skipulagsstofnun, 2005).

Tafla 4.1 Viðmið sem eru höfð til hliðsjónar í matsskyldufyrirspurn þessari.

Umhverfisþáttur	Viðmið
Fornleifar	Aðalskipulag Djúpavogshrepps 2008-2020; Aðalskipulag Fljótsdalshrepps 2008 – 2028; Lög nr. 80/2012 um menningarminjar.
Landslag og ásýnd	Aðalskipulag Djúpavogshrepps 2008-2020; Aðalskipulag Fljótsdalshrepps 2008 – 2028; lög nr. 60/2013 um náttúruvernd; Náttúruminjaskrá.
Lífríki straumvatns	Aðalskipulag Djúpavogshrepps 2008-2020; Aðalskipulag Fljótsdalshrepps 2008 – 2028; lög nr. 61/2006 um lax- og silungsveiði.
Jarðminjar	Aðalskipulag Djúpavogshrepps 2008-2020; Aðalskipulag Fljótsdalshrepps 2008 – 2028; lög nr. 60/2013 um náttúruvernd; Náttúruminjaskrá.
Vistgerðir	Aðalskipulag Djúpavogshrepps 2008-2020; Aðalskipulag Fljótsdalshrepps 2008 – 2028; lög nr. 60/2013 um náttúruvernd; Náttúruminjaskrá.

Tafla 4.2 Vægiseinkunnir umhverfisþátta

Mjög jákvæð	Jákvæð	Óvissa
• Veruleg jákvæð breyting á einkennum. • Áhrif eru marktæk á svæðis-,lands- eða heimsvísu og /eða ná til mikils fjölda fólks. • Áhrifin eru til langs tíma og óafturkræf. • Áhrifin auka verndargildi umhverfisþáttar verulega. • Áhrif framkvæmda ganga lengra en viðmið í lögum, reglugerðum, stefnumörkun stjórnvalda og alþjóðasamningum.	• Jákvæð breyting á einkennum umhverfisþáttar. • Áhrifin eru svæðisbundin og/eða ná til nokkurs fjölda fólks. • Áhrifin auka verndargildi umhverfisþáttar. • Áhrif framkvæmda samræmast eða ganga lengra en viðmið í lögum, reglugerðum, stefnumörkun stjórnvalda og alþjóðasamningum. • Áhrifin geta verið til langs tíma og að nokkru óafturkræf.	• Óvissa og þ.a.l. ekki hægt að fullyrða um áhrif. • Skortur á upplýsingum. • Óvissa ríkir um hvort/hvernig breyting muni ná fram að ganga. • Óvissa um hvaða aðgerðir áætlun mun hafa í för með sér. **Engin áhrif / á ekki við** • Engin áhrif / á ekki við
Mjög neikvæð	**Neikvæð**	**Óveruleg**
• Veruleg breyting á einkennum umhverfisþáttar. • Áhrifin eru marktæk á svæðis-, lands- eða heimsvísu og/eða ná til mikils fjölda fólks. • Áhrif framkvæmda eru ekki í samræmi við viðmið í lögum, reglugerðum, stefnumörkun stjórnvalda og alþjóðasamningum. • Áhrifin rýra verndargildi umhverfisþáttar verulega. • Áhrifin eru til langs tíma og óafturkræf.	• Breyting á einkennum umhverfisþáttar • Áhrifin eru svæðisbundin og/eða ná til nokkurs fjölda fólks. • Áhrifin rýra verndargildi umhverfisþáttar • Áhrifin geta verið til langs tíma og að nokkru óafturkræf • Áhrif framkvæmda kunna að vera í ósamræmi við viðmið í lögum, reglugerðum, stefnumörkun stjórnvalda og alþjóðasamningum.	• Áhrif breyta ekki eða lítið einkennum umhverfisþáttar. • Áhrifin eru staðbundin og/eða ná til lítils fjölda fólks. • Áhrifin rýra ekki verndargildi umhverfisþáttar. • Áhrif framkvæmda eru í samræmi við viðmið í lögum, reglugerðum, stefnumörkun stjórnvalda og alþjóðasamningum • Áhrifin eru tímabundin og að öllu eða nokkru leyti afturkræf.

4.1 Áhrif á fornleifar

Fornleifaskráning fór fram árið 2008 á vegum Fornleifastofnunar Íslands (Fornleifastofnun Íslands, 2008). Þá var skoðaður allur vegarkaflinn yfir Öxi ásamt námum og niður í Berufjörð og þá voru nokkrar tillögur að veglínum skráðar. Í dag uppfyllir skýrslan ekki staðla Minjastofnunar Íslands en mæla þarf upp allar fornleifar og staðsetja nákvæmlega. Fornleifaskráning á vegum Antikva ehf. fór fram sumarið 2021 og var tilgangurinn fyrst og fremst að mæla upp þær minjar sem höfðu verið skráðar áður og skoða ný námu- og efnisvinnslusvæði. Fornleifaskráningin (Antikva ehf, 2021) er meðfylgjandi í viðauka B.

Í matsskyldufyrirspurn er áhersla lögð á að leggja mat á áhrif nýrra námu- og efnisvinnslusvæða á fornleifar. Í heild eru þrjár fornleifar (Mynd 4.1) sem koma til með að raskast:

- Á námusvæði námu A-5, norðan við Stóralæk er varða [60:58] sem mun raskast vegna efnistöku. Sú varða er heil og hefur nokkurt minjagildi samkvæmt fornleifaskráningu.
- Á námusvæði námu sunnan við Axarárnes er varða [60:71] sem mun raskast vegna efnistöku. Varðan er hálffallinn og hefur nokkurt minjagildi samkvæmt fornleifaskráningu.
- Í jaðri námusvæðis námu norðan við Axarárnes er varða [60:72]. Varðan er innan skeringarsvæðis veglagningarinnar og kemur til með að raskast óháð efnistöku. Varðan er heil og hefur nokkurt minjagildi samkvæmt fornleifaskráningu.

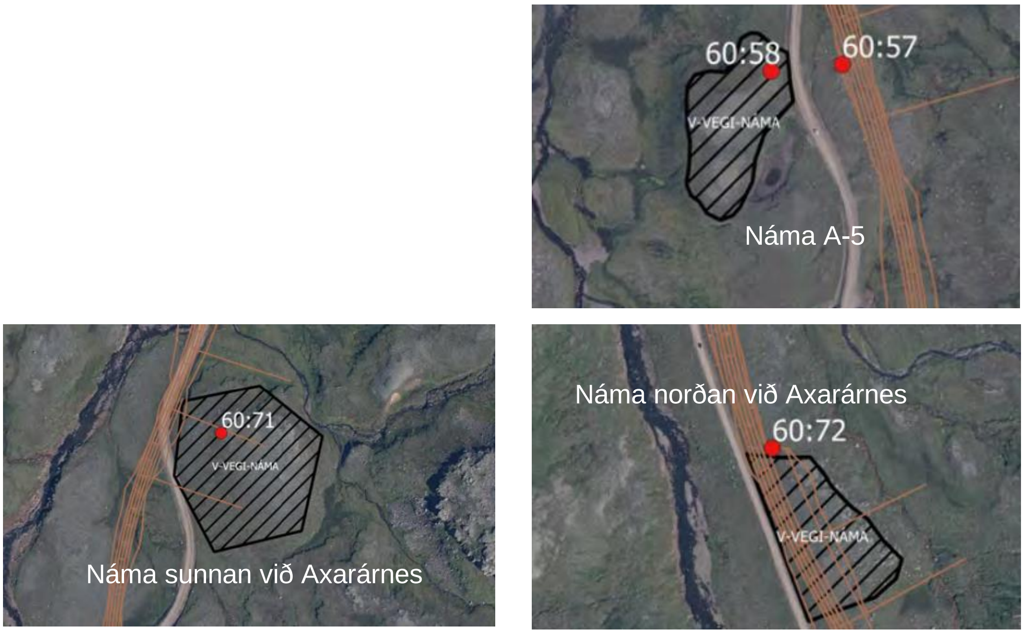

Mynd 4.1 Staðsetning fornleifa í samhengi við afmörkun nýrra efnistökusvæða. Myndir teknar úr fornleifaskráningu (Antikva ehf, 2021) sem er meðfylgjandi í viðauka B.

Aukin efnistaka kemur til með að breyta lítið til nokkuð verndargildi fornleifa á svæðinu. Áhrif eru að mestu óafturkræf. Áhrif eru metin óveruleg til neikvæð. Í fornleifaskráningu kemur fram að fornleifarnar sem um ræðir hafa verið mældar upp og ætti það að vera fullnægjandi mótvægisaðgerð. Fornleifum má enginn, hvorki landeigandi, framkvæmdaaðili eða nokkur annar spilla, granda eða úr stað færa, nema með leyfi Minjastofnunar Íslands. Stofnunin segir jafnframt til með hvort og hvaða mótvægisaðgerða þurfi að grípa til.

Vegagerðin mun leita til Minjastofnunar Íslands varðandi mótvægisaðgerðir vegna rasks á ofangreindum fornleifum auk annarra fornleifa sem koma til með að raskast vegna veglínu, samanber fyrirliggjandi umhverfismati og uppfærðri fornleifaskráningu.

Ef áður óþekktar fornleifar koma í ljós á framkvæmdatíma verða framkvæmdir stöðvaðar og fundurinn tilkynntur til Minjastofnunar Íslands samanber lög nr. 80/2012 um menningarminjar.

4.2 Áhrif á landslag og ásýnd

Í flokkun og kortlagningu landslagsgerða á landsvísu (EFLA og LCU, 2020) fellur svæðið sem, hér er til skoðunar undir yfirflokk nr. 6, *firðir og fjarðarheiðar* og þar í landslagsgerð nr. 6.1, *þröngir jökulsorfnir firðir, fjalllendi og inndalir.* Aukin efnistaka fer fram innan svæðis nr. 6.1.3 sem ber nafnið *Austfirðir, frá Berufirði að Loðmundarfirði*. Svæðinu er lýst þannig: Djúpir og fremur þröngir jökulsorfnir firðir og inndalir. Há og brött fjöll ganga upp frá fjarðarbotnum og þau hæstu ná rúmlega 1.300 m hæð yfir sjávarmáli. Brattar skriður fjallanna eru lítt grónar, grýttar og fremur óstöðugar. Undirlendi getur verið nokkurt og er yfirborð þess mólent, graslent eða votlend og í inndölum er víða birkikjarr. Ár og lækir falla í fossum og renna til sjávar eftir fjarðarbotnum. Einhver byggð er innan flestra fjarða, bæði strjál byggð í dreifbýli og þéttbýlisstaðir (EFLA og LCU, 2020).

Náma A-4, Norðan við Tjaldlæk

Um er að ræða aukningu á efnismagni úr námu, frá fyrri matsskýrslu. Efni verður tekið úr holti úr jökulruðningi og klöpp sem skorið er í sundur af litlum lækjum, sem liggur meðfram núverandi vegi (Mynd 3.1). Gróðurþekja er um 50% er að mestu mosi, lyng og

gras. Notast verður við núverandi veg og er ekki þörf á slóðagerð. Gengið verður frá námunni í verklok. Leitast verður við að útlínur námu, að lokinni framkvæmd, falli að aðliggjandi landslagi. Áður en efnistaka hefst verður lífrænum jarðvegi á yfirborði ýtt til hliðar og hann geymdur til að nota við frágang þegar efnistöku lýkur. Allur frágangur verður í samráði við fulltrúa Umhverfisstofnunar. Sjá nánar um frágang í kafla 3.8. Efnistaka breytir lítið einkennum landslags og ásýndar og eru áhrif talin óveruleg.

Náma A-5, Norðan við Stóralæk

Um er að ræða aukningu á efnismagni úr námu, frá fyrri matsskýrslu. Náman er í mosagróið holt sem samanstendur af jökulruðningi og klöpp (Mynd 3.2). Gróðurlendi er að mestu mosi og er gróðurþekja um 70%. Lítil tjörn liggur í lægð suðaustan við holtið. Holtið verður allt unnið niður og brúnir jafnaðar. Miðað er við að vinnsludýpi sé 0,5-5,0 m en ekki verður farið niður fyrir vatnsyfirborð tjarnarinnar. Keyrt verður inn í holtið frá núverandi vegi. Gengið verður frá námunni í verklok. Leitast verður við að útlínur námu, að lokinni framkvæmd, falli að aðliggjandi landslagi. Áður en efnistaka hefst verður lífrænum jarðvegi á yfirborði ýtt til hliðar og geymdur til að nota við frágang þegar efnistöku lýkur. Allur frágangur verður í samráði við fulltrúa Umhverfisstofnunar. Sjá nánar um frágang í kafla 3.8. Efnistaka breytir lítið einkennum landslags og ásýndar og eru áhrif talin óveruleg.

Náma norðan við Axarárnes

Um er að ræða nýja námu sem ekki var fjallað um í matsskýrslu. Náman er í klapparstall sem hallar niður til suðvesturs (Mynd 3.3). Gróðurþekja er heil nema þar sem laust grjót og klappir standa berar. Gróður er mestmegnis mosi og yfirborð aðeins þýft. Klapparyfirborðið er jökulsorfið og nokkuð mishæðótt og moldarþykkt því talsvert breytileg, eða 0-4,5 m. Talsvert er um laust grjót á svæðinu, bæði á yfirborði og í moldinni. Austan við svæðið er lækjardrag.

Farið verður inn í stallinn austan núverandi vegar og hann unninn inn til vesturs um svo til láréttan flöt, í átt að veglínunni, þar til skering meðfram nýrri veglínu og námusvæðið mætast. Brúnir til norðurs og suðurs verða jafnaðar þannig að líti sem náttúrulegast út. Vinnsludýpi er 0,5-9 m. Gengið verður frá námunni í verklok og leitast við að jafna brúnir til norðurs og suðurs þannig að falli að aðliggjandi landslagi. Áður en efnistaka hefst verður lífrænum jarðvegi á yfirborði ýtt til hliðar og geymdur til að nota við frágang þegar efnistöku lýkur. Allur frágangur verður í samráði við fulltrúa Umhverfisstofnunar. Sjá nánar um frágang í kafla 3.8. Efnistaka kann að breyta einkennum landslags og ásýndar og eru áhrif talin óveruleg til neikvæð.

Náma sunnan við Axarárnes

Um er að ræða nýja námu. Náman er í jökulruðnings- og klapparholti og sker núverandi vegur vestasta hluta holtsins (Mynd 3.4). Ný veglína kemur til með að stækka þá skeringu lítillega. Gróðurþekja er heil, að mestu mosi og lyng, og er yfirborð lítillega þýft. Holtið verður allt unnið niður og brúnir jafnaðar. Vinnsludýpi er 0,5-10 m. Farið verður inn í holtið frá núverandi vegi. Gengið verður frá námunni í verklok. Leitast verður við að útlínur námu, að lokinni framkvæmd, falli að aðliggjandi landslagi. Áður en efnistaka hefst verður lífrænum jarðvegi á yfirborði ýtt til hliðar og geymdur til að nota við frágang þegar efnistöku lýkur. Allur frágangur verður í samráði við fulltrúa Umhverfisstofnunar. Sjá nánar um frágang í kafla 3.8. Efnistaka kann að breyta einkennum landslags og ásýndar og eru áhrif talin óveruleg til neikvæð.

Efnisvinnslu- og haugsvæðið Öxi 1

Um er að ræða efnisvinnslu- og haugsvæði sem ekki var fjallað um í matsskýrslu. Svæðið er gamalt efnistökusvæði og er framburður lækjar sem kemur niður hlíðina við

norðurenda raskaðs svæðis (Mynd 3.5). Vestan við námuna er lágt holt. Lækurinn rennur vestan til í námubotninum, undir holtinu, áður en hann er leiddur um ræsi undir núverandi veg. Námubotninn er ósléttur og nokkrir stærri steinar á yfirborði. Raskað svæði er um 8.600 m^2 að stærð. Frágangur miðaðst við að jafna svæðið út og aðlaga að nærliggjandi umhverfi. Allur frágangur verður í samráði við fulltrúa Umhverfisstofnunar. Sjá nánar um frágang í kafla 3.8. Efnisvinnslan er líklegt til að breyta lítið einkennum landslags og ásýndar og eru áhrif talin óveruleg.

Efnisvinnslu- og haugsvæðið Öxi 2

Um er að ræða efnisvinnslu- og haugsvæði sem ekki var fjallað um í matsskýrslu. Svæðið er gamalt efnistökusvæði og stendur upp við núverandi veg (Mynd 3.6). Um er að ræða lækjarframburð. Lækur rennur vestan til í námubotninum, áður en hann er leiddur um ræsi undir núverandi veg. Raskað svæði er um 7.400 m^2 að stærð. Námubotninn er ósléttur. Núverandi vegur verður nýttur sem námuvegur. Frágangur miðaðst við að jafna svæðið út og aðlaga að nærliggjandi umhverfi. Allur frágangur verður í samráði við fulltrúa Umhverfisstofnunar. Sjá nánar um frágang í kafla 3.8. Efnisvinnslan er líklegt til að breyta lítið einkennum landslags og ásýndar og eru áhrif talin óveruleg.

Aukin efnistaka er í heild líkleg til að hafa óveruleg til neikvæð áhrif á landslag og ásýnd.

4.3 Áhrif á lífríki vatns

Suðurlandsdeild Veiðimálastofnunar gerði úttekt á vatnalífi á sínum tíma vegna umhverfismats vegagerðar um Öxi og Berufjarðarbotn (Benóný Jónsson & Karólína Einarsdóttir, 2008).

Í þeirri úttekt voru tekin sýni í Skriðuvatni, Axará, í tjörnum á Öxi og í Berufirði og í Berufjarðará. Niðurstöðurnar voru þær að bleikuseiði fundust í Axará og í Skriðuvatni fundust bæði bleikju- og urriðaseiði. Þá fundust bleikjuseiði einnig í fiskgengum hluta Berufjarðarár. Við skoðun á botndýrasamfélögum kom í ljós að uppistaðan er að mestu rykmý í bæði Berufjarðará og Axará og að hluta til smádýrahópourinn ánar. Mikil tegundafæð og lítill þéttleiki smádýra einkenndi Skriðuvatn. Í tjörnunum fimm sem sýni voru tekin úr á Öxi og í Berufirði fundust 8-16 dýrahópar/tegundir smádýra og þar af voru krabbadýr algengust. Í greinargerðinni segir að niðurstöður rannsóknarinnar bendi til þess að fána vatnakerfanna sé fremur fábreytt og þéttleiki hennar lítill.

Í umræðuræðuhluta greinargerðarinnar um áhrif framkvæmda kemur fram að það sem helst beri að varast séu breytingar á farvegum áa og lækja. Gæta þurfi að því að farvegur verði ekki mjórri, breiðari, grynnri eða dýpri eftir framkvæmdir og að botngerð haldist eins og fyrir framkvæmdir.

Þá er bent á það að þrátt fyrir að fána vatnakerfanna sé fábreytt og þéttleiki lítill þýði það ekki að vatnalífríkið sé ómerkilegt. Bent er á að tjarnir, votlendi, lækir og ár myndi órjúfanlega heild og aðgerðir tengdar framkvæmdum ofar í vatnasviðinu geta haft áhrif neðar í kerfinu.

Náma A-4, norðan við Tjaldlæk

Náman kemur til með að standa ofan núverandi vegar, en neðan við veginn rennur Axará (Mynd 3.1). Í ánni hafa fundist bleikjuseiði. Helsta áhætta á neikvæðum áhrifum felst í að grugg berist í ánna sem kann að hafa áhrif á lífríki árinnar. Áhættan er talin í lágmarki og verður þess gætt að ekki verði farið út fyrir það svæði sem afmarkað er fyrir námuna. Áhrif á lífríki vatns eru metin óveruleg.

Sækja þarf um leyfi fyrir efnistökunni til Fiskistofu þar sem framkvæmdin er innan við 100 m frá ánni, sbr. 33.gr. laga nr. 61/2006 um lax- og silungsveiði.

Náma A-5, norðan við Stóralæk

Náman er í mosagróið holt og liggur lítil tjörn í lægð suðaustan við holtið, utan marka námunnar (sjá Mynd 3.2).

Í úttekt Veiðimálastofnunar var sýni tekið úr tjörninni. Þar kom í ljós að helmingi færri tegundir voru í þessari tjörn samanborið við aðrar tjarnir sem skoðaðar voru á Öxi. Mest bar á árfætlum (60%) en líka nokkuð af stökkmor og maurum sem fundust í litlum mæli í öðrum tjörnum.

Tjörnin stendur utan við efnistökusvæðið og verður þess gætt að raska henni ekki, áhrif eru metin óveruleg.

Náman norðan við Axarárnes

Engar tjarnir, ár eða lækir eru innan efnistökusvæðisins, en austan þess er lækjardrag. Ekki er líklegt að efnistakan hafi áhrif á vatnalíf læksins og eru áhrif metin óveruleg.

Náman sunnan við Axarárnes

Engar tjarnir, ár eða lækir eru innan efnistökusvæðisins, en sunnan þess rennur lækur. Ekki er líklegt að efnistakan hafi áhrif á vatnalíf læksins og eru áhrif metin óveruleg.

Efnisvinnslu og haugsvæði: Öxi 1

Svæðið er gamalt efnistökusvæði. Lækur rennur kemur niður hlíðina við norðurenda raskaða svæðisins og rennur svo vestan til í gamla námubotninum áður en hann er leiddur um ræsi undir núverandi veg. Upplýsingar um dýralíf í læknum liggja ekki fyrir en ekki er gert ráð fyrir að raska honum á neinn hátt og eru áhrif metin óveruleg.

Efnisvinnslu og haugsvæði: Öxi 2

Svæðið er gamalt efnistökusvæði og rennur lækur vestan til í námubotninum, áður en hann er leiddur um ræsi undir núverandi veg. Greining á lífríki lækjarins liggur ekki fyrir en hann er grunnur og líklega ekki fiskgengur og leitast verður við að nýta þann hluta svæðisins sem er utan lækjarfarvegarins (sjá Mynd 4.2). Áhrif eru talin óveruleg þar sem um þegar raskað svæði er að ræða.

Mynd 4.2 Efnisvinnslu- og haugsetningarsvæði Öxi 2. Sjá má að lækur rennur um svæðið.

Aukin efnistaka er í heild líkleg til að hafa óveruleg áhrif á lífríki vatns.

4.4 Vistgerðir

Á efnistökusvæðum eru vistgerðir nokkuð áþekkar samkvæmt vistgerðakorti Náttúrufræðistofnunar Íslands (Jón Gunnar Ottósson, Anna Sveinsdóttir, María Harðardóttir, ritstj., 2016). Við fyrirhugaða efnistökustaði einkennist gróðurfar af mó- og moslendi með vistgerðisflákum inn á milli (Mynd 4.3). Á efnistökusvæðum má finna votlendisvistgerðir. Rekjuvist og hrossanálarvist hafa miðlungs verndargildi, hengistararflóavist hátt verndargildi og brokflóavist, starungsflóavist og starungsmýravist hafa mjög hátt gildi. Þessar vistgerðir, fyrir utan hengistararflóavist og brokflóavist, eru jafnframt á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar.

Aðrar vistgerðir á svæðinu hafa að mestu lágt til miðlungs verndargildi. Lyngmóavist á hálendi og láglendi hafa hátt verndargildi. Hélumosavist og lyngmóavist á láglendi eru á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar.

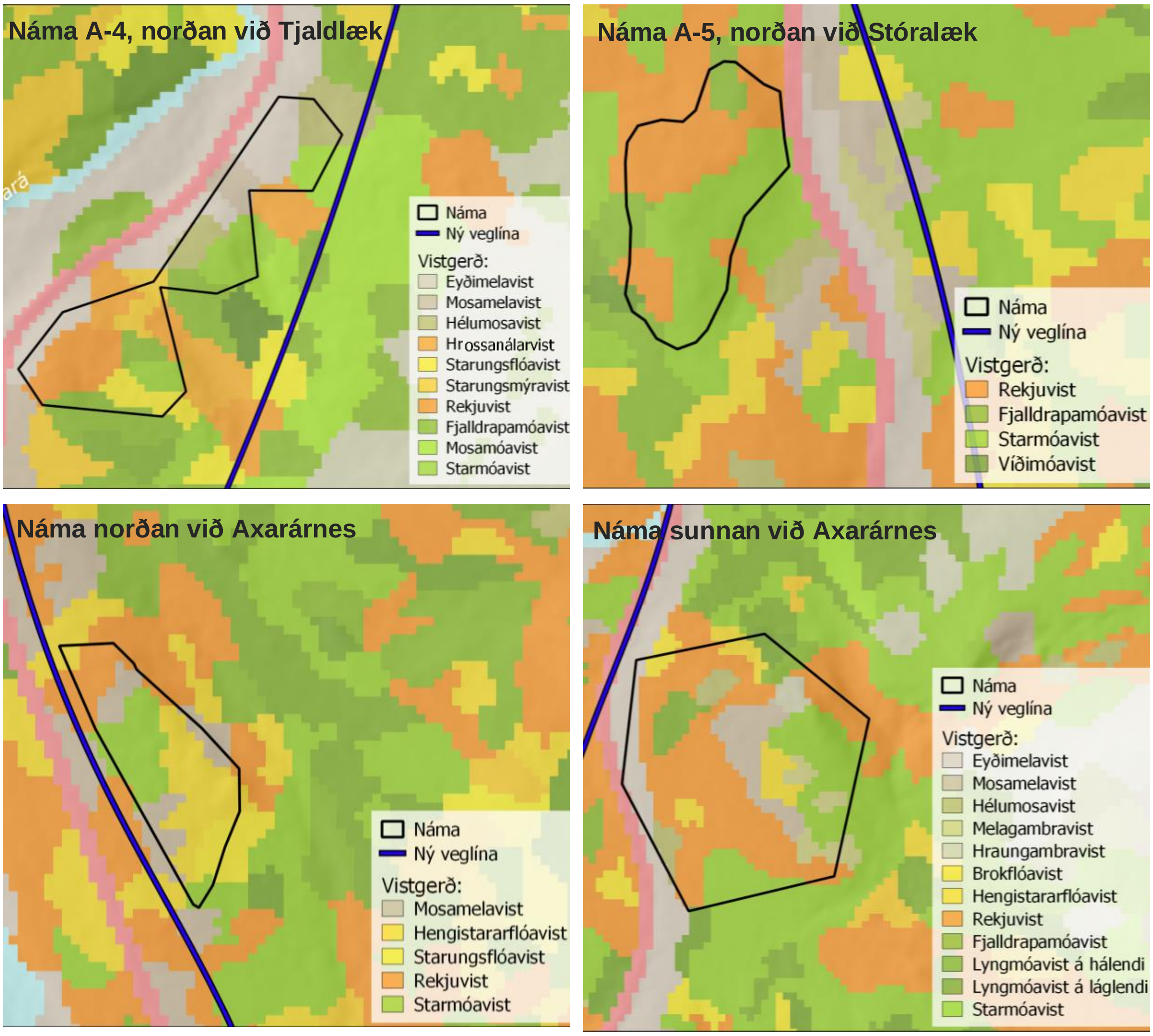

Mynd 4.3 Vistgerðir á efnistökusvæðum samanber vistgerðakorti Náttúrufræðistofnunar Íslands (Jón Gunnar Ottósson, Anna Sveinsdóttir, María Harðardóttir, ritstj., 2016).

Á efnisvinnslu- og haugsvæðum eru vistgerðir fábreyttari (Mynd 4.4). Þar er ríkjandi vistgerð eyðimelavist og hefur svæðunum þegar verið raskað. Vistgerðirnar hafa lágt til miðlungs verndargildi.

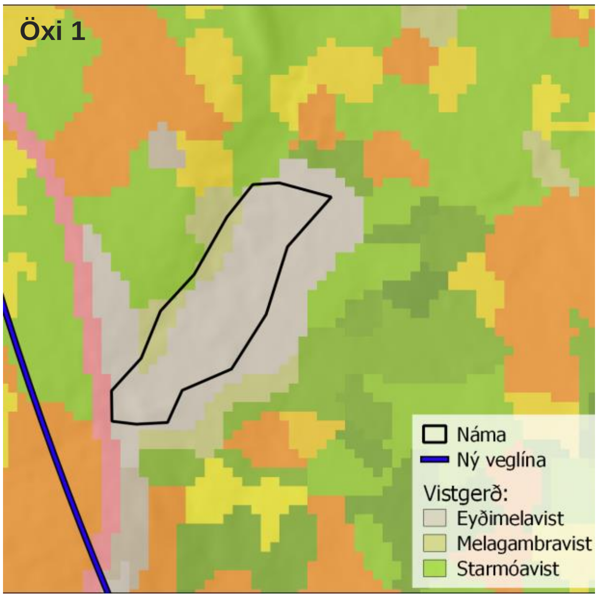

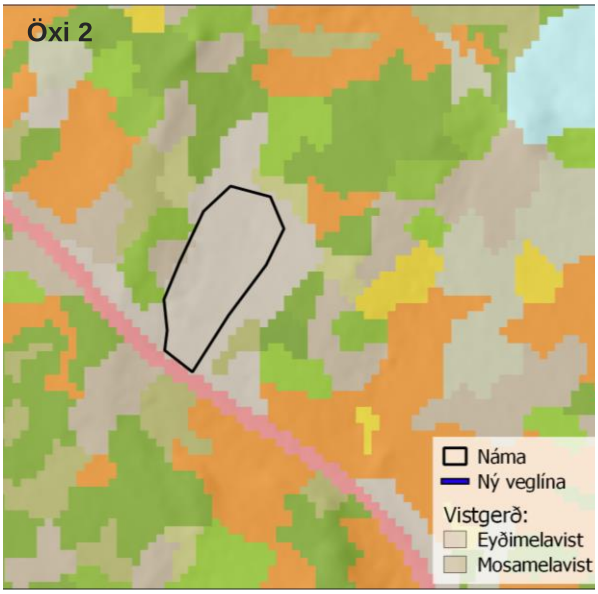

Mynd 4.4 Vistgerðir á efnisvinnslu og haugsvæðum samanber vistgerðakorti Náttúrufræðistofnunar Íslands (Jón Gunnar Ottósson, Anna Sveinsdóttir, María Harðardóttir, ritstj., 2016).

Samkvæmt 61. gr. laga um náttúruvernd (60/2013) nýtur votlendi sem nær yfir 20.000 m^2 sérstakrar verndar sem forðast ber að raska nema brýna nauðsyn beri til. Umrædd svæði ná ekki þeim viðmiðum. Við undirbúning og hönnun framkvæmdar hefur verið leitast við að draga úr raski á ósnortnu landi eins og kostur er t.a.m. með því að útvíkka skeringar í námur, í stað þess að opna nýjar. Að mati Vegagerðarinnar er óhjákvæmilegt að raska votlendisvistgerðum og vistgerðum með hátt eða mjög hátt verndargildi til að ná fram markmiðum veglagningarinnar, sem er að bæta vegasamband á svæðinu, styrkja þar með byggð á Austurlandi og auka umferðaröryggi.

Með tilliti til viðkvæmni svæðis eru efnistökusvæðin líkleg til að hafa óveruleg til neikvæð áhrif á vistgerðir. Áhrif eru staðbundin og breyta lítið einkennum vistgerða á svæðinu en kunna að rýra verndargildi þeirra. Efnisvinnslu- og haugsvæði er líkleg til að hafa óveruleg áhrif á vistgerðir.

4.5 Jarðminjar

Á efnistöku- og efnisvinnslusvæðum eru ekki jarðmyndanir sem njóta verndar. Náma A-4, norðan við Tjaldlæk og Náma A-5, norðan við Stóralæk eru í mosagrónum holtum úr jökulruðningi og klöpp. Náma norðan við Axarárnes er í klapparstalli og er klapparyfirborðið jökulsorfið og nokkuð mishæðótt. Náma sunnan við Axarárnes stendur í jökulruðnings- og klapparholti. Efnisvinnslusvæðin standa bæði í lækjarframburði og hefur svæðunum þegar verið raskað. Við frágang verður rík áhersla lögð á vandaðan frágang í útboðsgögnum og miðað við að þau falli vel að umhverfi sínu að efnistöku lokinni.

Áhrif eru staðbundin og breyta lítið einkennum jarðminja á svæðinu. Efnistaka kemur ekki til með rýra verndargildi jarðminja. Aukin efnistaka er líkleg til að hafa óveruleg áhrif á jarðminjar.

4.6 Samantekt umhverfisáhrifa

Tafla 4.3 Samantekt yfir áhrif framkvæmda á einstaka umhverfisþætti

Efnistökusvæði	Fornleifar	Landslag og ásýnd	Lífríki vatns	Vistgerðir	Jarðminjar
Náma A-4	Engin	Óveruleg	Óveruleg	Óveruleg til neikvæð	Óveruleg
Náma A-5	Óveruleg til neikvæð	Óveruleg	Óveruleg	Óveruleg til neikvæð	Óveruleg
Norðan við Axarárnes	Óveruleg	Óveruleg til neikvæð	Óveruleg	Óveruleg til neikvæð	Óveruleg
Sunnan við Axarárnes	Óveruleg til neikvæð	Óveruleg til neikvæð	Óveruleg	Óveruleg til neikvæð	Óveruleg
Efnisvinnslu- og haugsvæði					
Öxi 1	Engin	Óveruleg	Óveruleg	Óveruleg	Óveruleg
Öxi 2	Engin	Óveruleg	Óveruleg	Óveruleg	Óveruleg

5 Samráð

Gert er ráð fyrir að leitað verði umsagna um matsskyldufyrirspurn til fagstofnana og leyfisveitenda, sem eru m.a.:

- Heilbrigðiseftirlit Austurlands
- Umhverfisstofnun
- Fiskistofa
- Minjastofnun Íslands
- Múlaþing
- Náttúrufræðistofnun Íslands

6 Leyfi sem framkvæmdin er háð

Framkvæmdin er háð eftirfarandi leyfum:

- Framkvæmdaleyfi sveitarfélagsins Múlaþings sbr. 13. gr. skipulagslagsa nr. 123/2010.
- Leyfi Minjastofnunar Íslands vegna rasks á fornleifum, sbr. lögum nr. 80/2012 um menningarminjar.
- Leyfi Fiskistofu til framkvæmda við veiðivötn skv. 33. gr. laga nr. 61/2006 um lax- og silungsveiði vegna námu A-4.

7 Niðurstaða mats

Fyrirhuguð efnistöku-, efnisvinnslu- og haugsetningarsvæði vegna Axarvegar eru í heild líkleg til að hafa óveruleg til neikvæð áhrif á umhverfisþætti. Helstu áhrif framkvæmda verða á landslag og ásýnd, fornleifar og vistgerðir. Framkvæmdin raskar ekki svæðum eða jarðmyndunum sem njóta verndar.

Að mati Vegagerðarinnar eru umhverfisáhrif vegna fyrirhugaðrar framkvæmdar, að teknu tilliti til mótvægisaðgerða og verklags, ekki þess eðlis að þau geti talist umtalsverð í skilningi laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021 og sé því ekki háð umhverfismati.

8 Heimildir

Antikva ehf. (2021). *Vegur yfir Öxi. Fornleifaskráning.* Unnið fyrir Vegagerðina.

Benóný Jónsson, & Karólína Einarsdóttir. (2008). *Áhrif vegagerðar um Öxi og Berufjarðarbotn á vatnalíf.* Selfoss: Veiðimálastofnun.

Djúpivogur. (18. 1 2022). *Berufjörður*. Sótt frá Djúpivogur: https://djupivogur.is/Djupivogur/Nattura/Berufjordur/

EFLA og LCU. (2020). *Landslag á Íslandi. Flokkun og kortlagning landslagsgerða á landsvísu.* Unnið fyrir Skipulagsstofnun.

Fornleifastofnun Íslands. (2008). *Fornleifaskráning vegna fyrirhugaðra vegaframkvæmda á Öxi og í botni Berufjarðar.* Unnið fyrir Vegagerðina.

Hagstofa Íslands. (30. 3 2022). *Mannfjöldi eftir byggðakjörnum, kyni og aldri 1.desember 2001-2021*. Sótt frá Hagstofa Íslands: https://px.hagstofa.is/pxis/pxweb/is/Ibuar/Ibuar__mannfjoldi__2_byggdir__Byggdakjarnar/MAN030101.px/table/tableViewLayout1/?rxid=7c1ca384-8149-4365-81fe-d7342641a01a

Namur.is. (19. 1 2022). *Undirbúningur*. Sótt frá Námur.is Allt um efnistsöku og frágang: http://www.namur.is/undirbuningur-efnistoku/verndarflokkun-vegag/.

Skipulagsstofnun. (2005). *Leiðbeiningar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa.* Reykjavík: Skipulagsstofnun.

Vegagerðin. (2011). *Axarvegur(939), Hringvegur (1) í Skriðdal og Hringvegur (1) um Berufjarðarbotn. Mat á umhverfisáhrifum. Matsskýrsla.* Vegagerðin.

Vegagerðin. (2013). *Axarvegur (939), Hringvegur (1) í Skriðdal og Hringvegur (1) um Berufjarðarbotn: Breytt lega Axarvegar milli Háubrekku og Reiðeyrar. Kynning framkvæmda vegan könnunar á matsskyldu.* Vegagerðin.

9 Viðauki

Viðauki A | Axarvegur: Yfirlitsmynd af námum.

Viðauki B | Fornleifaskráning Antikva ehf.

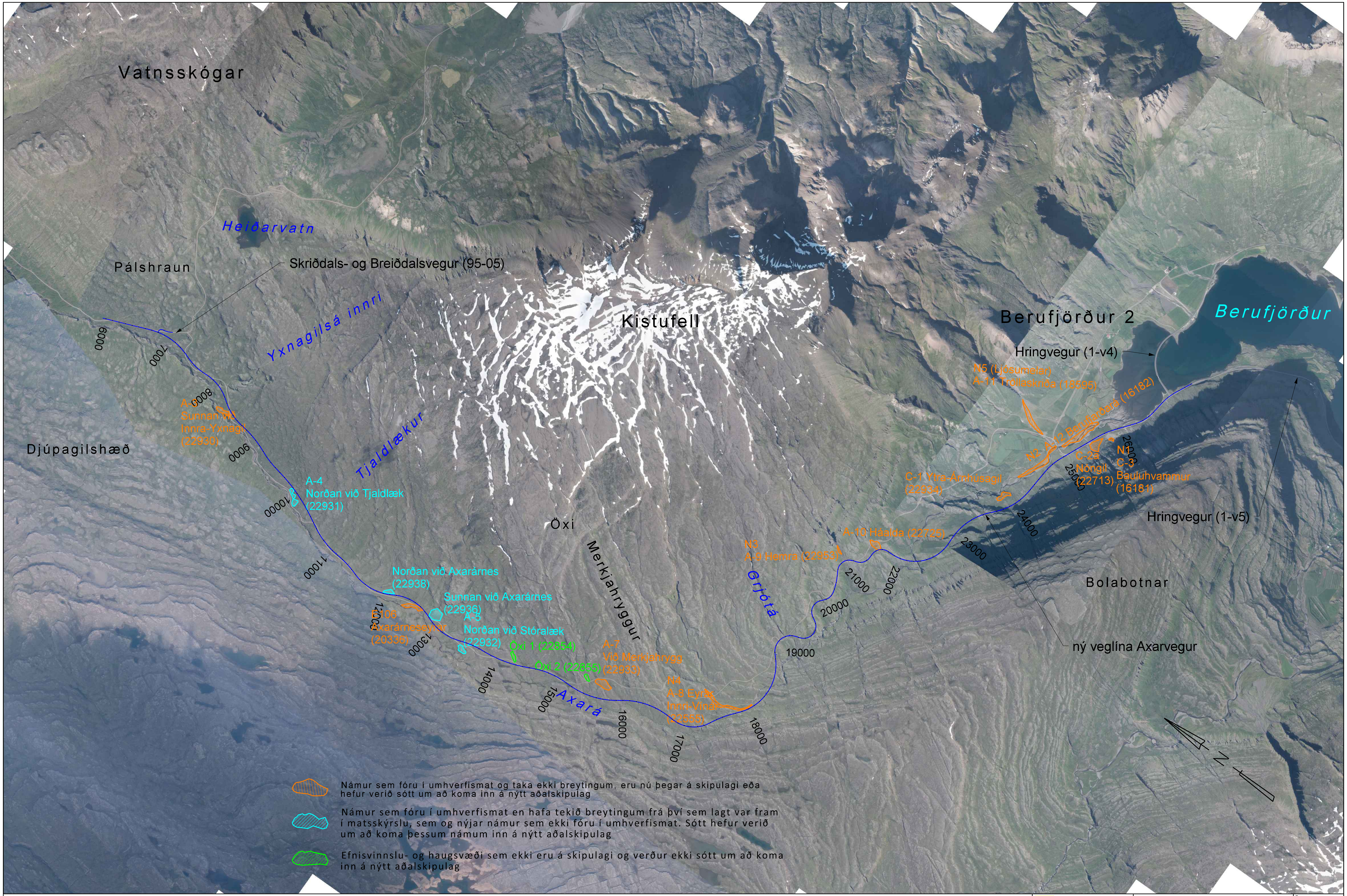

Landmælingar: Vegagerðin
Hnitakerfi: ÍSN93 Hæðarkerfi: Landshæðarnet
Loftmyndataka og myndmæling: Loftmyndir ehf.
Flughæð: 3000m Möskvastærð: 10x10m.
Kortagerð: Vegagerðin

Vegagerðin		Axarvegur Skriðdalur-Berufjörður	Dags. 26.01.2022
Mælikvarði 1:50.000	Hannað Mannvit		Útboðsnr. -
	Teiknað MO	Yfirlitsmynd Námur St 6600 - 26615	Vegnr. 939-01
	Yfirfarið -		Hönnunarstig -
Blaðstærð A3	Samþykkt -		Teikn. nr. B-00 / Útg. A

S:\Mannvirki\9\939 Axarvegur\093911T Axarvegur\05 Grunngögn\Landakaup\939-01_Landeigendateikningar\939-01_sra_2022_Axarvegur-Yfirlit-námur.dgn

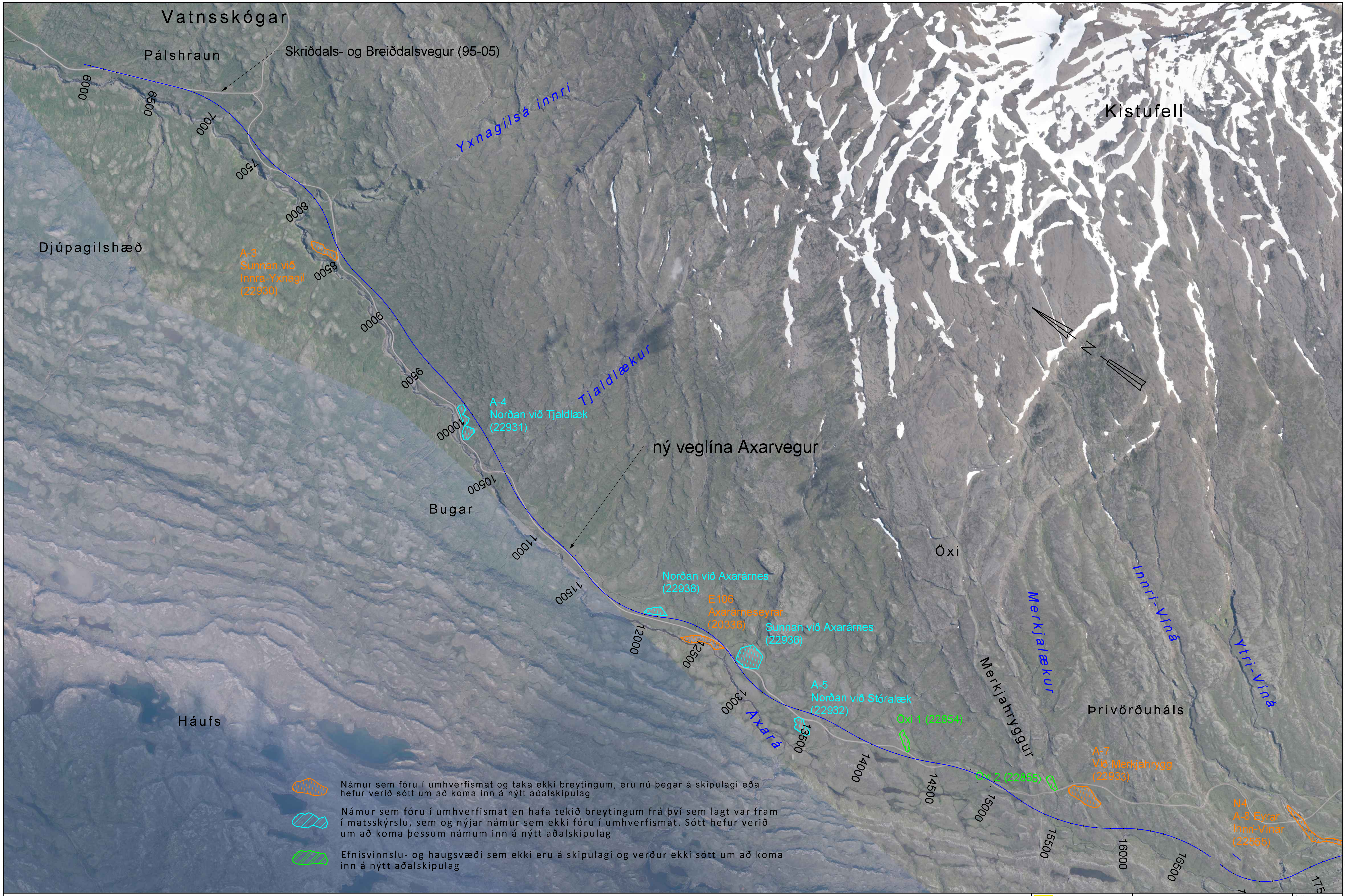

Landmælingar: Vegagerðin
Hnitakerfi: ÍSN93 Hæðarkerfi: Landshæðarnet
Loftmyndataka og myndmæling: Loftmyndir ehf.
Flughæð: 3000m Möskvastærð: 10x10m.
Kortagerð: Vegagerðin

Vegagerðin		Axarvegur Skriðdalur-Berufjörður	Dags. 26.01.2022
Mælikvarði 1:25.000	Hannað Mannvit		Útboðsnr. -
	Teiknað MO	Yfirlitsmynd Námur St 6600 - 26615	Vegnr. 939-01
	Yfirfarið -		Hönnunarstig -
Blaðstærð A3	Samþykkt -		Teikn. nr. B-01 / Útg. A

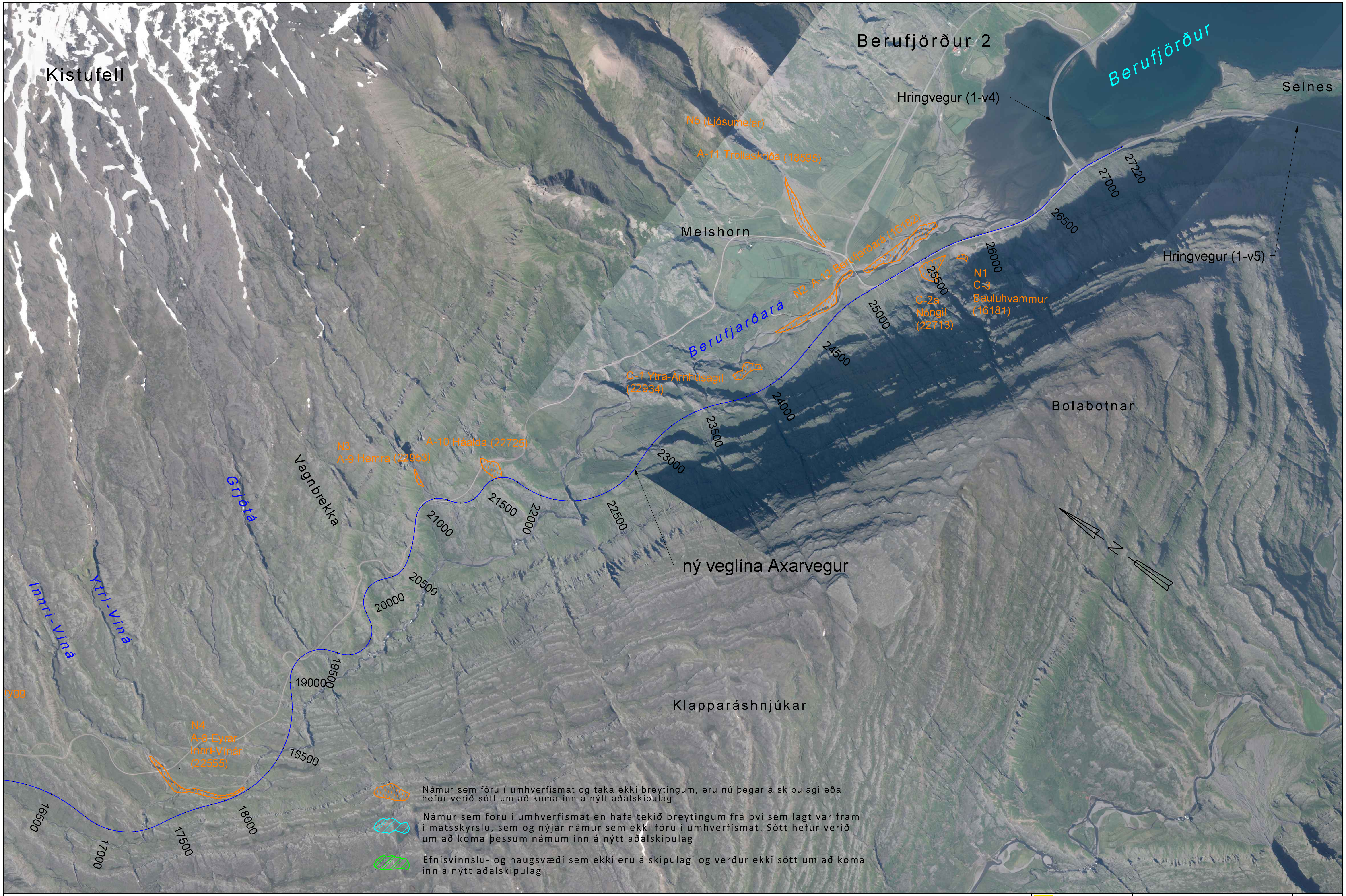

S:\Mannvirki\9\939 Axarvegur\0939117 Axarvegur\05 Grunngögn\Landakaup\939-01_Landeigendateikningar\939-01_sra_2022_Axarvegur-Yfirlit-námur.dgn

Landmælingar: Vegagerðin
Hnitakerfi: ÍSN93 Hæðarkerfi: Landshæðarnet
Loftmyndataka og myndmæling: Loftmyndir ehf.
Flughæð: 3000m Möskvastærð: 10x10m.
Kortagerð: Vegagerðin

Vegagerðin		Axarvegur	Dags. 26.01.2022
Mælikvarði 1:25.000	Hannað Mannvit	Skriðdalur-Berufjörður	Útboðsnr. -
	Teiknað MO	Yfirlitsmynd	Vegnr. 939-01
	Yfirfarið -	Námur	Hönnunarstig -
Blaðstærð A3	Samþykkt -	St 6600 - 26615	Teikn. nr. B-02 / Útg. A

ANTIKVA EHF 2021

Vegur yfir Öxi

Fornleifaskráning

Ragnheiður Traustadóttir og Indriði Skarphéðinsson

Mynd 1 Fornleifaskráningarsvæðið

Forsíðumynd: Varða 60:47 er fast vestan við slóða að Ódáðavötnum og hefur verið við gömlu leiðina yfir Öxi.

Ritstjóri: Ragnheiður Traustadóttir

Uppsetning: Ragnheiður Traustadóttir

Kortagerð: Ragnheiður Traustadóttir & Hermann Jakob Hjartarson

www.antikva.is

Útgefandi: Antikva ehf.

ISBN númer: 978-9935-525-10-9

Ljósmyndir í ritinu eru teknar af Knut Paasche og Indriða Skarphéðinssyni

@ Ragnheiður Traustadóttir

Efnisyfirlit

Efnisyfirlit 3

Myndaskrá 4

Inngangur 6

Fornleifaskráningar og skráningarsvæðið 7

Tilgangur fornleifaskráningar 8

Fornleifaskráning og aðferðir 13

Tegund, hlutverk og heiti 13

Staðsetning 13

Staðhættir og lýsing 14

Hættumat 14

Mótvægisaðgerðir 14

Fornleifar í mikilli hættu 15

Öxi [691:2] heimild um leið 15

Vörður sem fara undir veginn 16

Vörður [60:48]og [60:49] samgöngubót 17

Varða [60:50] samgöngubót 17

Varða [60:52] samgöngubót 18

Varða [60:53] samgöngubót 19

Varða [60:57] samgöngubót 20

Varða [60:74] samgöngubót 21

Vörður í mikilli hættu vegna efnistöku ... 22

Varða [215:69e] samgöngubót ... 22

Tóft [215:60] óþekkt ... 24

Fornar leiðar [215:74], [215:75] og varða [215:63] ... 26

Smalabyrgi – aðhald [215-76] ... 27

Fornleifar í lítilli hættu ... 28

Fornleifar í engri hættu ... 29

Samantekt og niðurstöður ... 30

Heimildir ... 32

Myndaskrá

Mynd 1 Fornleifaskráningarsvæðið ... 2

Mynd 2 Skjáskot af landfræðilega skráningargrunninum fyrir fornleifaskráningu. ... 8

Mynd 3 Skráningarform í Austurlands grunninum sem fylgir stöðlum Minjastofnunar Íslands. ... 12

Mynd 4 Fallin varða – vörðubrot [60:48] ... 16

Mynd 5 Varða [60:50] fallin að mestu. ... 17

Mynd 6 Varða [60:52] hlaðin ofan á stein og fallin. ... 18

Mynd 7 Varða [60:53]. ... 19

Mynd 8 Varða [60:57]. ... 20

Mynd 9 Varða [60:75] lendir undir miðju vegstæðinu. ... 21

Mynd 10 Fallin varða [215:69] á Refshöfða hættu vegna efnistöku. 22

Mynd 11 Leiðin á milli Árnahúsa, fjárskjóla og Ullarhellis. 23

Mynd 12 Tóft [2015:60] sem fer undir veginn. 24

Mynd 13 Hin forna leið [215:75] sem liggur frá bæjarstæði Árnahúsum niður í Berufjörð. 25

Mynd 14 Varða [215:63] sem liggur sunnan við leið [2015:74]. 26

Mynd 15 Byrgi kannski smalabyrgi eða lítið aðhald [215-76]. Ljósmynd EDV. 27

Mynd 16 Fornleifar sem eru í lítilli hættu eru 12 fornleifar. 27

Mynd 17 Tafla sem sýnir 44 fornleifar sem engin hætta er á vegna vegarins. 28

Mynd 18 Árnahús, bæjarstæðin, útirhús og túngarður 29

Inngangur

Að beiðni Axels Viðars Hilmarssonar, hjá Vegagerð ríkisins, tók Ragnheiður Traustadóttir fyrir hönd Antikvu ehf. að sér fornleifaskráningu fyrir Vegagerðina, vegna nýs vegar yfir Öxi í Múlaþingi.

Svæðið sem um er ræða er allur vegkaflinn yfir Öxi ásamt námum og niður í Berufjörð. Fornleifaskráning fór fram árið 2008 á vegum Fornleifastofnunar Íslands Ses.[1], en þá voru hinar mismunandi tillögur að veglínum skráðar. Skýrslan sem var unnin þá er mjög ítarleg og voru 64 fornleifar skráðar á stærra svæðið en nú er skoðað. Í dag uppfyllir hún ekki staðla Minjastofnunar Íslands en mæla þarf upp allar fornleifar og staðsetja nákvæmlega.

Fornleifaskráning sem fór fram í sumar var því fyrst og fremst að mæla upp allar þær minjar sem höfðu verið skráðar áður og skoða námusvæðin. Meta þá hættuna sem fornleifum stafar að fyrirhugaðri veglínu og námusvæðum og leggja til mótvægisaðgerðir.

Við skráninguna í sumar voru mældar upp 72 fornleifar sem eru á framkvæmdasvæðinu, flestar þeirra eru vörður sem voru við gömlu leiðina yfir Öxi, fjárskjól, selsminjar og bæjarrústir ásamt útihúsum við Árnahús, en þar er að finna einstakt menningarlandslag af fornleifum sem ekki hefur verið raskað. Fleiri vörður voru skráðar við þessa fornleifaskráningu en í fyrri skráningunni auk þess voru götur mældar upp. Erla Dóra Vogler, jarðfræðingur gaf upplýsingar um tvær vörður og skjól sem við höfðum misst af við okkar fornleifaskráningu.

Í eldri skráningarskýrslunni voru fornleifar vegna hringvegar um Berufjarðarbotn. Sú framkvæmd hefur farið fram og þær minjar eru því fyrir utan áhrifasvæðis framkvæmda nú og eru ekki til umfjöllunar í þessari skýrslu. Þær voru allar mældar upp og voru 17 talsins.

[1] Þóra Pétursdóttir, Ásta Hermannsdóttir og Lísa Rut Björnsdóttir 2008. Fornleifaskráning vegna fyrirhugaðra vegaframkvæmda á Öxi og í botni Berufjarðar.

Skýrsla þessi mun aðeins fjalla um þær minjar sem eru í mikilli hættu og þær sem þarf að fara með gát í kringum við vegagerðina. Annars vísast í fornleifaskrá sem fylgir með og eldri fornleifaskráningarskýrsluna.

Fornleifar sem eru í mikilli hættu eru tíu vörður, ein tóft [215:60] þessar fornleifar munu hverfa undir veginn eða við efnistöku. Síðan eru tólf vörður sem þarf að sýna aðgát hjá við framkvæmdina en þær eru frá 40 -70 m frá miðlínu vegstæðisins. Aðgát þarf líka við skjólbyrgi [215:76] og leiðir [215-74 og 215:75] en leiðirnar munu raskast að einhverju leiti.

Skráningin fól í sér athugun á fyrri skráningum, heimildasöfnun, vettvangsskráningu og úrvinnslu, mat á minjum innan framkvæmda svæðisins, svo sem hættumat, og skýrslu- og kortagerð. Við fornleifaskráninguna var farið eftir stöðlum Minjastofnunar Íslands.

Skýrsluhöfundur sá um vettvangsvinnu, heimildavinnu og skýrsluskrif en auk þess unnu við skráninguna, fornleifafræðingarnir Indriði Skarphéðinsson, Knut Paasche og Kolbrún Þóra Sverrisdóttir, líffræðingur.

Með skýrslunni fylgja fornleifaskrár og stafrænn hnitagrunnur.

Fornleifaskráningar og skráningarsvæðið

Árið 2004 fór fram svæðisskráning fornleifa í Djúpavogshreppi og sá Fornleifastofnun Íslands um hana.[2] Árið 2008 annaðist Fornleifastofnun Íslands síðan deiliskráningu á Öxi vegna nýrrar vegalagningar og endurbóta á fjallveginum milli Berufjarðar og Skriðdals og endurbóta á Hringvegi frá norðurenda Skriðuvatns að Axarvegi og fyrir botni Berufjarðar.[3] Fyrri skráningar eru nýttar eftir því sem hæfir í skýrslunni sem hér fer á eftir, einkum þó skráningin á Öxi en annars fylgir fornleifaskrá með.

[2] Sædís Gunnarsdóttir, 2004.
[3] Þóra Pétursdóttir, Ásta Hermannsdóttir og Lísa Rut Björnsdóttir, 2008.

Skráningin sem hér fer á eftir er þó viðameiri en fyrri skráningar á svæðinu og fer eftir stöðlum Minjastofnunar Íslands sem hafa breyst hvað varðar fornleifaskráningu. Nú ber að mæla upp allar minjar og er það gert í þessari skráningu.

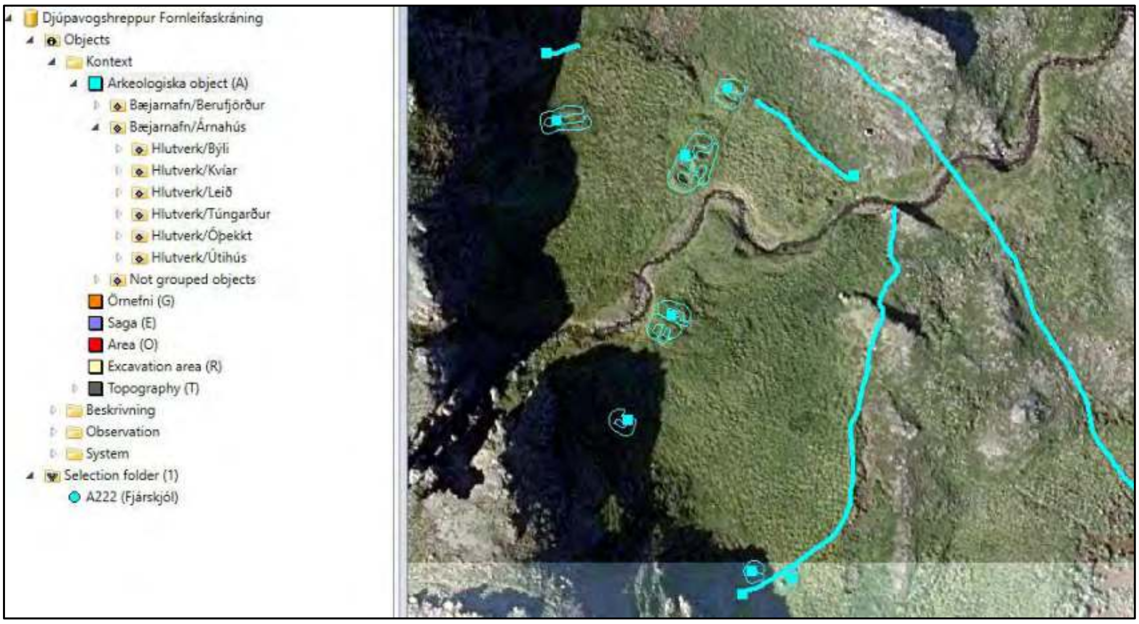

Mynd 2 Skjáskot af landfræðilega skráningargrunninum fyrir fornleifaskráningu.

Tilgangur fornleifaskráningar

Samkvæmt 4. mgr. 3. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 (mml.), sem tóku við af þjóðminjalögum nr. 107/2001 1. janúar 2013, njóta fornleifar friðunar og eru þannig verndaðar gegn hvers kyns raski.

Í 3. mgr. 3. gr. mml. eru fornleifar skilgreindar með svofelldum hætti:

„Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

a. búsetulandslag, skrúðgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhúsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum,

b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri,

c. tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarminjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita,

d. vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra,

e. virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum,

f. þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð,

g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum,

h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið,

i. skipsflök eða hlutar þeirra.“

Í 21. gr. mml. er kveðið á um verndun fornleifa:

„Fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.

Eigendur og ábúendur jarða skulu hlúa að fornleifum á landareignum sínum og viðhalda umhverfi þeirra eftir því sem sanngjarnt getur talist. Minjastofnun Íslands er skylt að veita ráðgjöf og leiðbeiningar í því sambandi.

Minjastofnun Íslands gerir nauðsynlegar ráðstafanir til verndar fornleifum, viðhalds eða endurbóta, en áður skal gera landeiganda eða ábúanda viðvart um þær. Ef nauðsyn krefur lætur Minjastofnun Íslands rannsaka fornleifar með uppgreftri eða á annan hátt.“

Friðhelgi fornleifa er ekki háð því að þær séu þekktar eða hafi verið skráðar. Ef áður óþekktar fornleifar finnast ber að tilkynna það Minjastofnun Íslands, sbr. 38. gr. mml., og án tafar skv. 1. mgr. 23. gr. megi ætla að þær séu í hættu.

Eitt af markmiðum fornleifaskráningar er að sporna við því að minjar verði fyrir skemmdum af gáleysi eða að nauðsynjalausu. Fornleifaskráning kemur að notum í minjavörslu þegar ákvarðanir eru teknar um aðgerðir til verndar einstökum minjastöðum eða minjasvæðum. Auk þess kemur hún að gagni í rannsóknum og kynningum. Í þessu tilviki, þar sem unnið er að deiliskipulagi á útvistarsvæði, verða til möguleikar á að kynna og nýta minjar á svæðinu.

Ekki er það síður hagur þeirra sem stýra hvers konar framkvæmdum að eiga aðgang að yfirliti um fornleifar á tilteknu svæði. Segja má að við það vinnist tvennt. Unnt verður að taka tillit til minjanna við skipulagsvinnu og nýta þær til að varðveita sögu staðarins í landslaginu. Einnig má minnka stórlega líkur á að framkvæmdaraðilar rekist í miðjum klíðum á fornleifar sem þeir gerðu sér ekki grein fyrir að gætu verið fyrir hendi en reynist svo nauðsynlegt að rannsaka með tilheyrandi kostnaði og töfum á framkvæmdum.

Björgunaruppgröftur, sem er unninn vegna framkvæmda og undir þrýstingi frá framkvæmdaraðilum, er heldur ekki æskilegur frá sjónarmiði fornleifafræðinnar. Fornleifaskráning sameinar þess vegna hagsmuni fræðigreinarinnar og þeirra sem standa að framkvæmdum.

Skráning fornleifa, húsa og mannvirkja skal skv. 16. gr. mml. fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi. Áður en deiliskipulag er afgreitt eða leyfi til framkvæmda eða rannsókna er gefið út skal skráning ætíð fara fram á vettvangi.

Skulu skipulagsyfirvöld hafa samráð við Minjastofnun Íslands um tilhögun skráningar eða endurskoðun á fyrri fornleifa-, húsa- og mannvirkjaskrám með hliðsjón af fyrirhuguðum breytingum á skipulagi. Óheimilt er að veita leyfi til framkvæmda án undanfarandi fornleifa-, húsa- og mannvirkjaskráningar. Þegar sérstaklega stendur á getur Minjastofnun Íslands veitt undanþágu fyrir framkvæmdum með tilteknum skilyrðum.

Skipulagsyfirvöld skulu tilkynna Minjastofnun Íslands um gerð skipulagsáætlana og verulegar breytingar á þeim og um gerð skýrslna um mat á umhverfisáhrifum.

Almennt er æskilegt að framkvæmdum sé beint frá minjastöðum en sé þess enginn kostur ber að tilkynna Minjastofnun Íslands um framkvæmdirnar með sannanlegum hætti með minnst fjögurra vikna fyrirvara eins og segir í 23. gr. mml. Enn fremur segir að Minjastofnun Íslands ákveði að undangenginni vettvangskönnun hvort frekari rannsóknar sé þörf, hvort gera skuli tillögu um friðlýsingu eða hvort fornleifarnar megi víkja og þá með hvaða skilmálum. Óheimilt er að veita leyfi til framkvæmda fyrr en ákvörðun Minjastofnunar Íslands liggur fyrir.

Í 2. mgr. 28. gr. mml. segir að framkvæmdaraðili greiði kostnað við þær rannsóknir á fornleifum sem Minjastofnun Íslands ákveður að séu nauðsynlegar vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Við allar umfangsmiklar framkvæmdir skal sá sem fyrir þeim stendur bera kostnað af nauðsynlegum rannsóknum og vettvangsskráningu fornleifa.

286, Bæjarhóll, Arkeologiska object

Attributes | Text | Relations | Geo Objects | Documents | Events

Attribute	Value
Id	286
Name	Bæjarhóll
Class	Arkeologiska object
Gömul númer	215:23A
Sérheiti	Árnhús/Árnahús
Bæjarnafn	Árnahús
Jarðatal Johnsen	215
Flokkun	Búsetuminjar
Tegund	Bæjarstæði
Efni	Torf og grjót
Lengd	17 meter
Breidd	9.8 meter
Hæð	1,20 metrar
Athugasemdir	Heildstætt menningarlandslag
Umhverfi	Sunnan ár fast neðan klettablettis ofan Ástufoss
Gróður	Gróið, gras
Svæði	Árnhústún
Heimildir	FSI 2008:27-28
Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 10
Aldur	900-1900
Skráning	IS-RT-KP
Mæling	Uppmæling
Dagur	09.07..2021
Horfin	Nei
Horfin_astæða	<None>
Hættumat	Engin hætta
Hættuorso	<None>
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar
Minjagildi	<None>
Verkefni	Fornleifaskráning Öxi
Sveitarf	Múlaþing
Friðað	Já
Friðlýst	Nei
Hlutverk	Býli

Mynd 3 Skráningarform í Austurlands grunninum sem fylgir stöðlum Minjastofnunar Íslands.

Fornleifaskráning og aðferðir

Við fornleifaskráninguna voru fornleifar flokkaðar undir jarðirnar Þingmúla og Berufjörð. Fjallað er um hvern minjastað fyrir sig sem verður fyrir áhrifum af framkvæmdinni annars vísar fornleifaskráin í eldri fornleifaskráninguna. Ljósmyndir voru teknar og gerð kort, auk þess sem minjarnar voru hnitsettar og færðar inn á loftmynd frá Loftmyndum ehf.

Minjar eru auðkenndar með gamla skráningarnúmerinu og sérheiti þeirra ef við á, til dæmis „[Árnhús/Árnahús]“ og tegund þeirra, til dæmis „varða [60:50]“, síðan er hlutverk „samgöngubót“ nefnt á eftir númeri til frekari skýringar. Ef stendur *heimild* á eftir númeri þá hafa ekki fundist fornleifar á vettvangi. Fyrsta númer í fornleifaskránni sem fylgir með er númer skráningarinnar í landfræðilega gagnagrunni Antikvu fyrir Austurland yfir fornleifar, örnefni og sögulegar minjar.

Tegund, hlutverk og heiti

Tegund og hlutverki minja er eins og venjan er um fornleifaskráningar lýst í fáum orðum, þ.e. hvort um sé að ræða tóftir bæja eða útihúsa, götu, túngarð og þar fram eftir götunum.

Stundum sér fornra minja ekki stað í landslaginu þótt þeirra sé getið í heimildum og kunna margar ástæður að vera fyrir því. Kemur þá fram í fornleifaskránni að „heimild“ sé um til dæmis útihús. Er leitast við að hafa fornleifaskrána eins nákvæma og kostur er því að leifar fornminja kunna að leynast í jörðu þótt ekki sé unnt að sjá þær með berum augum á yfirborðinu.

Hafi fornminjarnar sérnafn, til dæmis Árnhús/Árnahús [215:23], er það sérstaklega skráð en þegar engu slíku er til að dreifa kemur fyrir að hlutverki þeirra sé lýst þar sem heitið stæði annars, til dæmis gata eða túngarður.

Staðsetning

Tekin voru GPS hnit á öllum minjum eða þær mældar upp með nákvæmu GPS mælingartæki úti á vettvangi og þau færð inn í landupplýsingagrunn Austurlands. Staðsetning þeirra er svo færð inn á loftmyndir frá Loftmyndum ehf. Í hjálagðri fornleifaskrá eru gefin upp GPS hnit í landshnitakerfinu Ísnet 93 þegar við á.

Gögnum er einnig skilað í stafrænu formi í landupplýsingakerfi.

Staðhættir og lýsing

Ávallt er greint frá afstöðu skráðra minja í landslaginu, þeim og staðháttum lýst, bæði formi, umfangi og ástandi, og aðrar athugasemdir gerðar þegar þörf krefur, til dæmis vísað í aðrar heimildir.

Hættumat

Leitast er við að leggja mat á þá hættu sem að fornleifunum kann að steðja, bæði af völdum náttúru og manna. Þetta er gert til að unnt sé að grípa til viðeigandi ráðstafana liggi minjar undir skemmdum eða geti orðið fyrir raski. Hætta vegna ábúðar þýðir að framkvæmdir eða álag kunni að raska fornminjum. Hætta vegna veðrunar þýðir að fornleifar séu smám saman að mást í burtu fyrir áhrif lofts eða vatns. Hætta vegna landbrots þýðir að fornleifar geti glatast af völdum vatns eða uppblásturs.

Ekki er lagt mat á hættuna þegar einungis er til heimild um fornleifar en þær hafa ekki fundist við vettvangsskráninguna.

Mótvægisaðgerðir

Ef minjar eru í hættu vegna framkvæmda er lagt til að framkvæmdum sé beint frá minjastaðnum. Ef það er ekki hægt er komið með tillögur að mótvægisaðgerðum. Það er þó alltaf Minjastofnun Íslands sem ákveður hvort og með hvaða hætti hvað þarf að gera.

Fornleifar í mikilli hættu

Öxi [691:2] heimild um leið

"Axarvegur liggur upp úr dalbotninum upp bratta klettahjalla og brekkur. Hæstur er hjallinn upp af Vagnbrekku og þar er brattastur jeppavegurinn, sem ruddur var yfir þessa gömlu alfaraheiði nú á sjötta áratugi aldarinnar. Áður lá kaupstaðaleið þeirra Héraðsmanna sem á Djúpavogi versluðu, um Öxi og þar lagði leið sína forðum Hrafnkell Freysgoði, er hann fór sneypuförina á Þingvöll eftir dráp Einars smala. Þjóðleið frá upphafi landsbyggðar," segir í Sveitum og jörðum í Múlaþingi. "Skarðið, sem er fyrir innan [Flögutind og Grýlutind] heitir Berufjarðarskarð. Um það lá þjóðleiðin og var býsna fjölfarin fram að bílaöldinni."..."Úr Berufjarðardal liggur gamall vegur - nú að nokkru endurbættur - yfir í Skriðdal. Það er kallað að fara Öxi, Axarveg eða jafnvel Axarheiði áður fyrr. Þegar Héraðsmenn fóru kaupstaðarferðir á Djúpavog fóru þeir Öxi. En af Axarvegi lágu götur upp Merkjahrygg, yfir mjótt sund í Ódáðavötnum, síðan um Búðatungur, Hornbrynjuslakka og ofan í Fljótsdal. Þessa leið fóru Fljótsdælingar. Enn má sjá gömlu göturnar upp Merkjahrygginn og nú hefur verið ruddur vegur upp hrygginn vegna stíflugerðar í Ódáðavötnum." [4]

Gamla leiðin lá úr botni Berufjarðar yfir Öxi og í Skriðdal, nokkurn veginn eins og akvegurinn núna en ferðalangar sem ætluðu í Fljótsdal beygðu vestur yfir heiðina þar sem nú er afleggjari að Ódáðavötnum. Berufjarðar megin liggur Axarvegur í miklum bratta utan í klettahjöllum og þegar upp á heiðina kemur hlykkjast hann um hæðir og gróðursnauða vindbarða mela. Þar sem vegurinn liggur hæst er hann um 530 metra yfir sjávarmáli. Hann byrjar svo að lækka aftur eftir háheiðina á þeim slóðum sem beygt er inn á afleggjarann að Ódáðavötnum. Sé beygt yfir í Fljótsdal hækkar sá vegur hins vegar enn frekar til vesturs áður en byrjar að lækka undan honum.

[4] SJM III, 400; Ö-Berufjörður, 1, 8-9

Norðar á heiðinni milli Berufjarðar og Skriðdals verður landslagið smám saman gróskumeira og gróin holt og móar eru beggja vegna akvegarins. Á heiðinni eru fjölmargar vörður við veginn eða nálægt honum en þær hafa vafalítið varðað gömlu leiðina. Eftirtektarvert er þó hve þeim fækkar þegar norðar dregur og nánast engar vörður eru á alnyrsta vegarkaflanum. Allflestar vörður sem hafa verið skráðar í þessari skráningu hafa verið við leiðina og sums staðar má sjá leifar af leiðinni þar sem akvegurinn í dag hefur ekki farið yfir hana. Þær voru mældar upp þar sem þær sáust.

Vörður sem fara undir veginn

Mynd 4 Fallin varða – vörðubrot [60:48].

Vörður [60:48]og [60:49] samgöngubót

Vörðurbrot [60:48] og varða [60:49] er fast austan við núverandi þjóðveg. Vörðubrotið er líklega á gömlu leiðinni yfir Öxi, sem lá eins og þjóðvegur nú á mosagrónum mel. Brotið er um 0,5x0,5 m að stærð í grunninn og 0,5 á hæð.Varðan er fallin og hefur því lítið minjagildi. Varða [60:49] er betur varðveitt grunnflötur 1,3x1,0 m og hæð

Það ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt þær upp og ljósmyndað sem mótvægisaðgerð.

Mynd 5 Varða [60:50] fallin að mestu.

Varða [60:50] samgöngubót

Varða er á holti fast vestan við núverandi þjóðveg þar sem hann liggur yfir heiðina. Hún er líklega á gömlu leiðinni yfir Öxi 691: 2, sem lá nokkurn veginn eins og þjóðvegur nú. Á mosagrónum hól. Þegar hún var skráð árið 2008 var henni lýst eftirfarandi: „Grunnflötur vörðunnar er um 1x1 m. Hún er topphlaðin, en hrunið úr henni til norðurs. Hæð hennar er um

1 m. Umför eru afar mörg, en varðan er hlaðin að mestu úr hellugrjóti". Varðan hefur fallið alveg núna og má aðeins sjá 2 umför. Ekki er ljósmynd í eldri skýrslunni af henni.

Það ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt hana upp og ljósmyndað sem mótvægisaðgerð.

Mynd 6 Varða [60:52] hlaðin ofan á stein og fallin.

Varða [60:52] samgöngubót

Varðan er á dálítilli klöpp um 20 m vestan við núverandi þjóðveg, þar sem hann liggur yfir háheiðina. Hún er á gömlu leiðinni yfir Öxi, sem lá eins og þjóðvegur. Varðan er fallin en þegar hún var skráð árið 2008 var henni lýst svona: „Varðan er reisuleg, um 1,2 m á hæð og 9 umför. Grunnflötur hennar er um 0,5x0,5 m en hún er topphlaðin". Uppmæling og hnit frá eldri skráningunni eru á svipuðum stað. Ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt hana upp og ljósmyndað ef hún fer undir veginn en hún er 18 m austan við væntanlega veglínu.

Mynd 7 Varða [60:53].

Varða [60:53] samgöngubót

Varðan er á stórum steini um 20 m vestan við núverandi þjóðveg, þar sem hann liggur yfir háheiðina. Hún er á gömlu leiðinni yfir Öxi, sem lá eins og þjóðvegur nú. Á stórum steini skammt austan við dálitla tjörn. Lýsing á vörðunni í skráningunni frá 2008: „Steinninn er tæplega 1 m á hæð og varðan þar ofan á. Samtals um 1,5 m á hæð. Hleðslan er topphlaðin og 6 umför. Varðan er um 0,4x0,4 m ummáls". Uppmæling og hnit frá eldri skráningunni eru á svipuðum stað. Varðan hefur fallið eftir að hún var skráð árið 2008. Ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt hana upp og ljósmyndað en hún fer undir veginn.

Mynd 8 Varða [60:57].

Varða [60:57] samgöngubót

Við fornleifaskráninguna frá 2008 voru tvær vörður skráðar á þessum staða. Við fornleifaskráninguna í sumar fannst bara önnur varðan og er það sú sem varða sem var norðar og reist á steini. Hin virðist vera fallin. Þessar vörður hafa verið við gömlu leiðina yfir Öxi, sem lá eins og þjóðvegur nú. Varðan er reist á stórum steini. Hún er um 0,8 m á hæð, en að meðtöldum steininum um 1 m. Hún er hlaðin úr hellugrjóti, 10 umför en hún hefur líka fallið eitthvað frá því henni var lýst áður. Varðan mun hverfa undir nýtt vegstæði og ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt hana upp og ljósmyndað. Er þetta eina heila varðan sem fer undir veginn.

Mynd 9 Varða [60:75] lendir undir miðju vegstæðinu.

Varða [60:74] samgöngubót

Við fornleifaskráninguna þá misstu við að þessari vörður en Erla Dóra Voger, jarðfræðingur hjá Vegagerðinni hafði tekið eftir þessari vörðu og er hún staðsett og lýst af henni. Ljósmyndina tók hún líka. „Við stöð 13840-13850 lyftir sér klapparkollar. Á klöppinni í veglínu er lág og lítil, grófllega hlaðin varða sem ekki var skráð með fornminjum á svæðinu. Gæti verið ný, virðist ekki mjög fagmannlega hlaðin fagmannlega hlaðin en þó meira en túristavarða.“ Varðan gæti hafa verið við gömlu leiðina yfir Öxi. Varðan mun hverfa undir nýtt vegstæði og ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt hana upp og ljósmyndað.

Mynd 10 Fallin varða [215:69] á Refshöfða hættu vegna efnistöku.

Vörður í mikilli hættu vegna efnistöku

Varða [215:69e] samgöngubót

Á Refshöfða er varða sem er í mikilli hættu vegna efnistöku. Varðan er fallin og hefur því lítið minjagildi. Staðsetning hennar var uppmæld á vettvangi.

Aðrar vörður í hættu vegna efnistöku eru eftirtaldar; [60:58], [60:71] og [69:72]þær hafa verið mældar upp og ætti það vera fullnægjandi mótvægisaðgerð.

Mynd 11 Leiðin á milli Árnahúsa, fjárskjóla og Ullarhellis.

Mynd 12 Tóft [2015:60] sem fer undir veginn.

Tóft [215:60] óþekkt

Sunnan Berufjarðarár og á miðri veglínunni lendir þessi tóft og mun því hverfa undir veginn. Lýsing úr skráningarskýrslu: „Tóftin er mjög sigin út og mosagróin og er mögulegt að um náttúrumyndun sé að ræða. Hún er torfhlaðin, þótt eitthvað grjót virðist gróið niður í svörðinn. Hún er hlaðin undir klettinn, sem myndar vesturvegg hennar að hluta. Hún er um 7x1,5 m að innanmáli og snýr nokkurn veginn norður-suður. Op er á norðurhlið. Hæð hleðslna er mest um 0,5 m að innan, en tóftin er nokkuð niðurgrafin“.[5]

Það þarf að rannsaka þessa meintu tóft. Ekki er fulljóst hvort um náttúrumyndun sé að ræða. Með könnunarskurði er unnt að skoða hvort um fornleifar sé að ræða og þá aldur og hlutverk.

[5] Fornleifaskráning vegna fyrirhugaðra vegaframkvæmda á Öxi og í botni Berufjarðar 2008. Bls.34.

Mynd 13 Hin forna leið [215:75] sem liggur frá bæjarstæði Árnahúsum niður í Berufjörð.

Fornar leiðar [215:74], [215:75] og varða [215:63]

Við fyrri fornleifaskráningu voru hvorugar þessara fornu leiða skráðar. Ein varða [215:63] var skráð en hún er við leið [215:74]. Greina má tvær fornar leiðir í landslaginu og liggja þær báðar að bæjarstæði Árnahúss. Leið [215:74] liggur frá bænum í átt að fjárskjólunum [215:22B] og C og Ullar helli [215:A]. Leið [215:75] liggur norðar en leið [215:74] og fer frá bænum niður í Berufjörð og hefur verið leiðin að bænum. Leiðirnar voru mældar upp og eru báðar í hættu vegna vegagerðar og efnistöku. Vegurinn mun þvera leið [215:74] og námur eru nærri leið [215:75]. Því er beint til framkvæmdaaðila að fara með gát á þessu svæði svo röskun verði sem minnst. Það ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt upp leiðina. Varða [215:63] er í töluverðri hættu vegna nálægðar við miðlínuna en hún er 35 m norðan við vegstæðið. (Sjá kort 13.)

Mynd 14 Varða [215:63] sem liggur sunnan við leið [2015:74].

Mynd 15 Byrgi kannski smalabyrgi eða lítið aðhald [215-76]. Ljósmynd EDV.

Byrgi – aðhald [215-76] hleðslur

Lítið grjóthlaðið aðhald eða skjól á milli stórra steina. Fornleifarnar voru skráðar af Erlu Dóru Vogler hjá Vegagerðinni. Skjólið er norðan við veglínuna. Innan um stórgrýti eru hleðslur upp að stærri steinum. Hér þarf að fara með gát því minjarnar eru aðeins 11 m frá ytri veglínunni.

Gömul nr	Intrasis nr	Hlutverk	Bæjarnafn	Tegund	Efni	Leið	Aldur	Hættumat	Ástand
215:69b	204	Samgöngubót	Berufjörður	Varða	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
60:45:00	215	Samgöngubót	Þingmúli	Varða	Grjót		1700-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
60:67	216	Samgöngubót	Þingmúli	Varða	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
60:66	220	Samgöngubót	Þingmúli	Varða	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi		Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
60:68	228	Samgöngubót	Þingmúli	Varða	Grjót		900-1900	Lítil hætta	Greinanlegar fornleifar
60:69	229	Samgöngubót	Þingmúli	Varða	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
60:73	240	Samgöngubót	Þingmúli	Varða	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
60:51:00	251	Samgöngubót	Þingmúli	Varða	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
60:54:00	254	Samgöngubót	Þingmúli	Varða	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
215:63	263	Samgöngubót	Berufjörður	Varða	Grjót	Efrið leið að Árnahúsum [215:74]	1500-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
215:69	269	Samgöngubót	Berufjörður	Varða	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1500-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar
60:47:00	298	Samgöngubót	Þingmúli	Varða	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-1900	Lítil hætta	Vel greinanlegar fornleifar

Mynd 16 Fornleifar sem eru í lítilli hættu eru 12 fornleifar.

Fornleifar í lítilli hættu

Eftirtaldar vörður þarf að sýna aðgát við þegar framkvæmdir fara fram. Þær eru flestar frá 40 - 70 metrum frá miðlínu vegarins. Sjá má vörðurnar í ofan greindri töflu og enn fremur má sjá staðsetningar þeirra á kortum sem fylgir með í viðauka.

Gömul nr	Intrasis nr	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Bæjarnafn	Efni	Leið	Aldur	Hættumat
215:69d	202		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-190	Engin hætta
215:69c	203		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót			Engin hætta
60:55:00	205		Samgöngubót	Varða	Þingmúli	Grjót		1700-190	Engin hætta
215:25b	206		Kviar	Tóft	Berufjörður	Torf og grjót		1500-190	Engin hætta
215:25:00	207	Neðri Selbotnar	Sel	Tóft	Berufjörður	Torf og grjót			Engin hætta
215:12b	208		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót		1800-190	Engin hætta
215:12d	209		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót		1800-190	Engin hætta
212:12e	210		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót		1700-190	Engin hætta
215:12c	211		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót		1700-190	Engin hætta
215:12:00	212		Smalakofi	Hleðsla	Berufjörður	Grjót		1800-190	Engin hætta
215:22c	213	Hellrar	Fjárskýli	Hleðsla	Berufjörður	Grjót	Leið sem liggur þarna er [274:74]	1700-190	Engin hætta
60:61	217		Óþekkt	Tóft	Þingmúli	Torf og grjót		1500-190	Engin hætta
60:60	218		Rétt	Hleðsla	Þingmúli	Grjót		1500-190	Engin hætta
60:65	219		Óþekkt	Hleðsla	Þingmúli	Grjót			Engin hætta
215:22a	222	Ullarhellir/Hellrar	Fjárskýli	Hellir	Árnahús	Grjót	Leið sem liggur þarna er [274:74]	1500-190	Engin hætta
215:23C	223	Árnhús/Árnahús	Túngarður	Garðlag	Árnahús	Torf og grjót	Leið [215:75]	900-1900	Engin hætta
215:23I	224	Árnhús/Árnahús	Túngarður	Garðlag	Árnahús	Grjót	Leið [215:75]	900-1900	Engin hætta
215:23G	225	Árnhús/Árnahús	Útihús	Tóft	Árnahús	Torf og grjót	Leið [275:75]	900-1900	Engin hætta
215:23H	226	Árnhús/Árnahús	Kviar	Tóft	Árnahús	Torf og grjót	Leið [275:75]	900-1900	Engin hætta
215:23J	227	Árnhús/Árnahús	Túngarður	Garðlag	Árnahús	Grjót	Leið [215:75]	900-1900	Engin hætta
215:032	232		Óþekkt	Niðurgröft	Berufjörður				Engin hætta
215:22b	236	Hellrar	Fjárskýli	Hleðsla	Árnahús	Grjót	Leið sem liggur þarna er [274:74]	1500-190	Engin hætta
60:56:00	256		Samgöngubót	Varða	Þingmúli	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1500-190	Engin hætta
215:61	261		Óþekkt	Hleðsla	Berufjörður	Grjót		1800-190	Engin hætta
215:62	262		Óþekkt	Hleðsla	Berufjörður	Grjót		1700-190	Engin hætta
60:64	264		Dys	Grjóthaug	Þingmúli	Grjót		Óviss	Engin hætta
215:65	265		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-190	Engin hætta
215:66	266		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-190	Engin hætta
215:67	267		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-190	Engin hætta
215:68	268		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1500-190	Engin hætta
215:70	270		Samgöngubót	Varða	Berufjörður	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-190	Engin hætta
215:23F	282	Árnhús/Árnahús	Útihús	Tóft	Árnahús	Torf og grjót	Leið [275:75]	900-1900	Engin hætta
215:23E	283	Árnhús/Árnahús	Útihús	Tóft	Árnahús	Torf og grjót	Leið [275:75]	900-1900	Engin hætta
215:23B	284	Árnhús/Árnahús	Býli	Bæjarstæ	Árnahús	Torf og grjót	Leið [275:75]	900-1900	Engin hætta
60:59:00	285		Samgöngubót	Varða	Þingmúli	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-190	Engin hætta
215:23A	286	Árnhús/Árnahús	Býli	Bæjarstæ	Árnahús	Torf og grjót	Leið [275:75]	900-1900	Engin hætta
215:23D	289	Árnhús/Árnahús	Óþekkt	Tóft	Árnahús	Torf og grjót	Leið [275:75]	900-1900	Engin hætta
60:41:00	292		Beitarhús	Tóft	Þingmúli	Torf og grjót		900-1900	Engin hætta
60:42:00	293		Dys	Dys	Þingmúli	Grjót		Óviss	Engin hætta
60:43:00	294		Samgöngubót	Varða	Þingmúli	Grjót		1700-190	Engin hætta
60:44:00	295		Leið	Hleðsla	Þingmúli	Grjót			Engin hætta
60:46:00	297		Samgöngubót	Varða	Þingmúli	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-190	Engin hætta
60:70	301		Samgöngubót	Varða	Þingmúli	Grjót	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	1700-190	Engin hætta

Mynd 17 Tafla sem sýnir 44 fornleifar sem engin hætta er á vegna vegarins.

Fornleifar í engri hættu

Þær fornleifar sem eru í engri hættu eru margar (sjá kort 1-12)) og margar hverjar langt fyrir utan framkvæmdasvæðið, en þær fornleifar sem eru umfangsmiklar og hafa mikið gildi eru bæjarstæðið Árnahús en þar er finna leifar af tveimur bæjarstæðum, fjöldinn allur af útihúsum og túngarði sem er nokkuð heil. Þar rétt hjá eru síðan fjárskjól [215:22b og c] og Ullarhellir [515:22a] sem líka eru fyrir utan nýja vegstæðið. Í fyrri skráningarskýrslu er fjallað ítarlega um Árnahús (Árnhús) og vísast til þeirra skýrslu fyrir frekari lýsingar. En fornleifarnar eru 100 metra frá miðlínu vegarins. Þær voru mældar upp núna. Vegurinn fer sunnan við bæjarstæðið en norðan við fjárskjól og Ullarhelli. Það væri hægt að hafa útskot á veginum þarna þegar hann kemur niður á flötina og gera þessar fornleifar aðgengilegar fyrir ferðamenn. Þar er líka að finna fallegan foss við bæjarstæðið, Ástufoss. (Sjá kort 13 og 14)

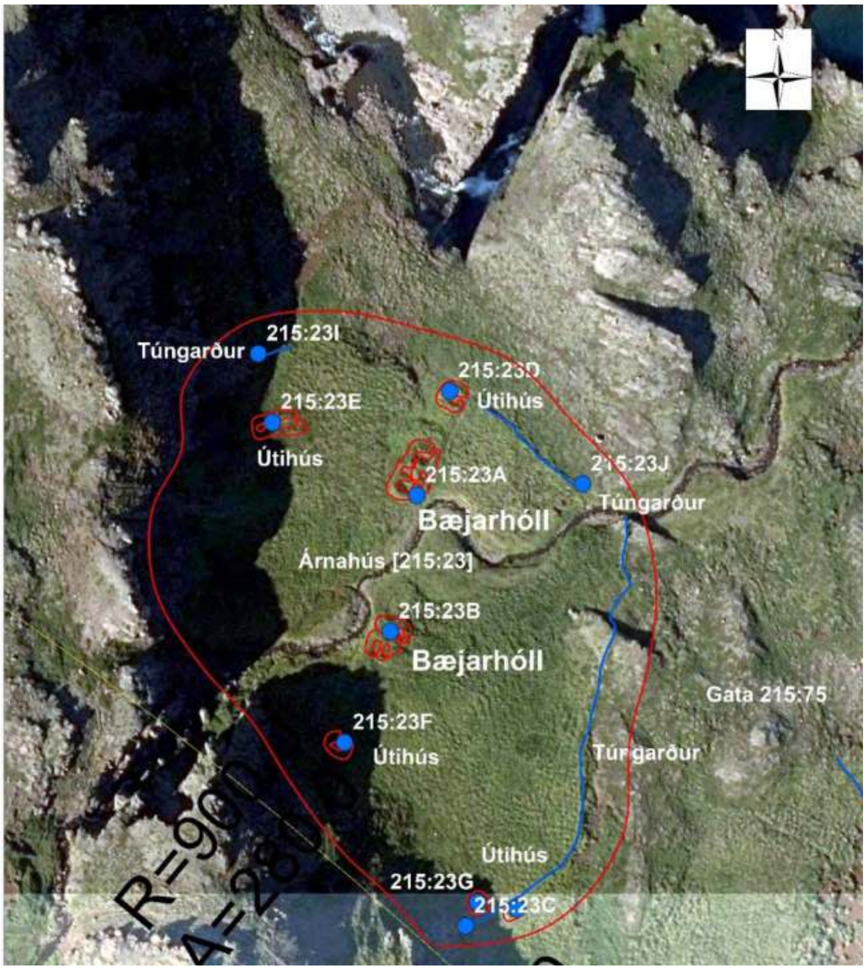

Mynd 18 Árnahús, bæjarstæðin, útirhús og túngarður

Samantekt og niðurstöður

Á svæðinu hafa verið 73 fornleifar skráðar, þar af vörður sem allflestar hafa verið við gömlu leiðina yfir Öxi, tóft [215:60], smalabyrgi [215:76],bæjarstæði, túngarð og útihús Árnastaða [215:23], fjárskjól [215:22] og selsminjar [215:25]. Árnastaðir eru einstakir fyrir minjaheildina en þeir eru ekki í neinni hættu fyrir framkvæmdinni og það sama á við um selsminjarnar. Þær eru langt fyrir utan framkvæmdasvæðið. Fjárskjólin og Ullarhellir eru líka fyrir utan framkvæmdasvæðið.

Smalabyrgi [215:76] er aðeins 20 m frá veglínunni og þarf því að fara með sérstakri gát.

Til að raska leiðinni [215:74 og 215:75] og vörðunum þarf samþykkt Minjastofnunar Íslands. Ekki er ástæða til að rannsaka hinar föllnu vörður eða aðra vörður því að hæpið er að slík rannsókn bæti einhverju við sem ekki er þegar vitað um þær – og fram hefur komið í skýrslunni. Verður það þó að vera endanlegt mat Minjastofnunar. Vörðurnar hafa allar verið skráðar, myndaðar og staðsettar á hnitakorti.

Tóft [215:60] lendir undir miðju vegstæðinu og þarf að rannsaka hvort um fornleifar séu að ræða með því taka könnunarskurði, kanna eðli minjanna, aldur og hlutverk. Minjastofnun Íslands ákveður þó hvað þarf að gera.

Nokkur fjöldi af vörðum eru innan veghelgunarsvæðis og stafar þá einhver hætta af framkvæmdinni en flestar eru þó meir en 50 -79 m frá miðlínu og ætti því ekki þurfa raska þeim neitt. En því er beint til framkvæmdaaðila að fara með gát hjá þessum vörðum.

Ekki er víst að allar minjar á svæðinu sjáist á yfirborðinu eða hafi verið skráðar. Ef áður óþekktar fornleifar koma í ljós á framkvæmdasvæðinu ber að stöðva framkvæmdir, varast frekara rask og tilkynna þegar í stað um fundinn til Minjastofnunar Íslands, sbr. 38. gr. mml. Minjastofnun Íslands metur eðli þeirra og umfang og hvort rannsókna sé þörf áður en framkvæmdir halda áfram.

Er því beint til framkvæmdaaðila að reyna að sneiða hjá fornleifum og komast hjá því að raska þeim í lengstu lög. Í 21. gr. mml. segir um verndun fornleifa, að „jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, [megi] enginn, hvorki

landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.“

Heimildir

Sædís Gunnarsdóttir. (2004). *Menningarminjar í Djúpavogshreppi: Svæðisskráning* (FS239-03191). Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Guðrún Sveinbjarnardóttir. (1991). Shielings in Iceland: an archaeological and historical survey. Í Acta Archaeologica 61, bls. 93-96. Guðrún Sveinbjarnardóttir. (1992). Farm Abandonment in Medieval and Post-Medieval Iceland: an Interdisciplinary Study. Oxbow Monograph 17. Oxford: Oxbow Books.

Sveitir og jarðir í Múlaþingi. (1975-1976). II. og III. bindi. (Ármann Halldórsson ritstýrði). Seltjarnarnes: Búnaðarsamband Austurlands.

Þóra Pétursdóttir, Ásta Hermannsdóttir og Lísa Rut Björnsdóttir. (2008). *Fornleifaskráning vegna fyrirhugaðra vegaframkvæmda á Öxi og í botni Berufjarðar* (FS403-08061). Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Árnastofnun – Örnefnasafn

Ö-Berufjörður: Örnefnaskrá Berufjarðar, Bergsveinn Skúlason skráði. Örnefnastofnun Íslands, 1972.

Ö-Þingmúli: Örnefnaskrá Þingmúla, Eiríkur Eiríksson skráði, Örnefnastofnun Íslands, 1970.

Nr.	303	Gömul nr.	60:72-ný	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna efnistöku**
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi			
Lengd	1.0 m	Breidd	0.98 m	Hæð	1.20
Hleðslu umferð	5 til 6 umferðir				
Varða	Heil	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð áður		
Efni	Grjót				
Isnet N	491573.199	Isnet E	7055000.388	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd		

Varðan er hlaðin upp á steinn og virðist ekki vera mjög gömul eða hefur verið lagfærð í seinni tíma. Hún er um það 65 m vestan við miðlínu vegarins.

Hún var ekki skráð í fyrri skráningu og virðist vera nýlega endurhlaðin en eldri varða staðið þar áður.

Nr.	307	Gömul nr.	60:48	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	ISKÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna vegagerðar**
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Á mosagrónum mel		

Lengd	1.3	Breidd		Hæð	0.5	Hleðslu umferð	

Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:19
Efni	Grjót		
Isnet N		Isnet E	
Minjagildi	Nokkurt		
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd

Vörðubrot - fallin varða er fast austan við núverandi þjóðveg. Vörðubrotið er líklega á gömlu leiðinni yfir Öxi 691:002,sem lá eins og þjóðvegur nú. Á mosagrónum mel. Vörðustæðið er um 1.3x1.0 m að stærð í grunninn og 0,5 á hæð. Þrjú umför standa en grjótdreif er umhverfis það.

Nr.	201	Gömul nr.	215:69e-ný	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Refshöfði	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna efnistöku**
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Mosagróið á klettanös		
Lengd	1.4	Breidd	1.3	Hæð	0.20
Hleðslu umferð					
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð í fyrri skráningu		
Efni	Grjót				
Isnet N	486302,493	Isnet E	707252,1080	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd		

Varðan er fallin hún var ekki skráð í fyrri skráningu.

Varðan er á námusvæðið og mun hverfa við framkvæmdir.

Nr.	299	Gömul nr.	60:49	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna vegagerðar**
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Á mosagrónum mel		
Lengd	1.3 m	Breidd	1.2 m	Hæð	1, m
Hleðslu umferð	5 umför				
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:19		
Efni	Grjót				
Isnet N	488937.387	Isnet E	705447.087	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd		

Varða er á holti rétt ofan austan við núverandi veg. Holtið, sem varðan stendur á, er vel gróið mosa en grýtt smágrjóti inn á milli. Varðan er stæðileg um 1,3 m á breidd, 1,2 m á lengd í grunninn og 1,0 m á hæð.
Varðan hefur hrunið meira frá því að hún var skráð 2008.

Nr.	260	Gömul nr.	215:60	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Óþekkt /aðhald/stekkur	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna vegagerðar**
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Við klettastalla		
Lengd	7	Breidd	1,5	Hæð	0,5
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:34		
Efni	Torf og grjót				
Isnet N	485143.471	Isnet E	710378.811	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Könnunarskurð		

Sunnan Berufjarðarár, sunnan við Beitivelli, eru ræstir túnskikar á tveimur hjöllum og klettaklif á milli. Við austurenda efri túnskikans er dálítill klettastallur og utaní honum er tóft. Umhverfis tóftina er gróinn völlur og lækjarsytra fast austan við hana. Tóftin er mjög sigin út og mosagróin og er mögulegt að um náttúrumyndun sé að ræða. Hún er torfhlaðin, þótt eitthvað grjót virðist gróið niður í svörðinn. Hún er hlaðin undir klettinn, sem myndar vesturvegg hennar að hluta. Hún er um 7x1,5 m að innanmáli og snýr nokkurn veginn norður-suður. Op er á norðurhlið. Hæð hleðslna er mest um 0,5 m að innan, en tóftin er nokkuð niðurgrafin.

Þarf að taka könnunarskurð til kanna aldur, hlutverk og hvort eldri minjar leynist undir.

Nr.	252	Gömul nr.	60:52	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna vegagerðar**
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Á klöpp mosagróið		
Lengd	0,5	Breidd	0,5	Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:20		
Efni	Grjót				
Isnet N	489475.025	Isnet E	712060,7240	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd		

Varðan er um það 22 m. austan við framkvæmdasvæðið. Það þarf að fara með gát á þessu svæðið. Varðan var heil þegar fornleifaskráning fór fram árið 2008 en hefur nú fallið. Varða mældist 0.5x 0,5 m þegar hún var mæld 2008.

Nú er hún fallin og umfang hennar er 1.6x1.10 m. En grunnflötur hefur verið miklu minni.

Nr.	250	Gömul nr.	60:50	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinalegar fornlefar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	Vegna vegagerðar
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mosagróin hóll		

Lengd	1,0 m	Breidd	1,0 m	Hæð	0,40 m	Hleðslu umferð	

Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:20
Efni	Grjót		

Isnet N	489300,598	Isnet E	705276,5810	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd		

Varða er á holti fast vestan við núverandi þjóðveg þar sem hann liggur yfir heiðina. Hún er líklega á gömlu leiðinni yfir Öxi 691: 2, sem lá nokkurn veginn eins og þjóðvegur nú. Á mosagrónum hól. Þegar hún var skráð árið 2008 var henni lýst eftirfarandi: „Grunnflötur vörðunnar er um 1x1 m. Hún er topphlaðin, en hrunið úr henni til norðurs. Hæð hennar er um 1 m. Umför eru afar mörg, en varðan er hlaðin að mestu úr hellugrjóti“. Varðan hefur fallið alveg núna og má aðeins sjá 2 umför. Ekki er ljósmynd í eldri skýrslunni af henni.
Það ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt hana upp og ljósmyndað sem mótvægisaðgerð.

Nr.	296	Gömul nr.	60:53	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinalegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	Vegna vegagerðar
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:20		
Efni	Grjót				
Isnet N	489555.492	Isnet E	705191.501	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd		

Fallinn varða en hún hefur verið hlaðinn upp á steinn. Minjagildi hennar er ekki mikið og ætti því að vera fullnægjandi að hafa mælt staðsetningu upp. Varðan mun fara undir nýja vegstæðið.

Lýsing af vörðunni úr eldri skýrslu;

Steinninn er tæplega 1 m á hæð og varðan þar ofan á. Samtals um 1,5 m á hæð. Hleðslan er topphlaðin og 6 umför. Varðan er um 0,4x0,4 m ummáls.

Nr.	274	Gömul nr.	215:74	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Leið	Tegund	Gata	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna efnistöku**
Aldur	900-1800	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Árnahús og hellir - fjárskýli	Umhverfi	Gróið		
Lengd	474 m	Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða	215:63	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir			
Efni	Troðningur				
Isnet N	484485.246	Isnet E	712097.601	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling ætti að vera fullnægjandi		

Við fyrri fornleifaskráningu voru hvorugar þessara fornu leiða skráðar. Ein varða [215:63] var skráð en hún er við leið [215:74]. Greina má tvær fornar leiðir í landslaginu og liggja þær báðar að bæjarstæði Árnahúss. Leið [215:74] liggur frá bænum í átt að fjárskjólunum [215:22B] og C og Ullar helli [215:A]. Leið [215:75] liggur norðar en leið [215:74] og fer frá bænum niður í Berufjörð og hefur verið leiðin að bænum. Leiðirnar voru mældar upp og eru báðar í hættu vegna vegagerðar. Vegurinn mun þvera leið [215:74] og námur eru nærri leið [215:75]. Því er beint til framkvæmdaaðila að fara með gát á þessu svæði svo röskun verði sem minnst. Það ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt upp leiðina.

Nr.	257	Gömul nr.	60:57	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna vegagerðar**
Aldur	1800-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mosagróið		
Lengd	0,60 m	Breidd	0,6 m	Hæð	1
Hleðslu umferð	10 umför				
Varða	Heil varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:21		
Efni	Grjót				
Isnet N	490171.715	Isnet E	705078.256	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd		

Við fornleifaskráninguna frá 2008 voru tvær vörður skráðar á þessum staða. Við fornleifaskráninguna í sumar fannst bara önnur varðan og er það sú sem varða sem var norðar og reist á steini. Hin virðist vera fallin. Þessar vörður hafa verið við gömlu leiðina yfir Öxi, sem lá eins og þjóðvegur nú. Varðan er reist á stórum steini. Hún er um 0,8 m á hæð, en að meðtöldum steininum um 1 m. Hún er hlaðin úr hellugrjóti, 10 umför en hún hefur líka fallið eitthvað frá því henni var lýst áður.

Varðan mun hverfa undir nýtt vegstæði og ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt hana upp og ljósmyndað. Er þetta eina heila varðan sem fer undir veginn.

Nr.	258	Gömul nr.	60:58	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna efnistöku**
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Á mosagrónum melhól		
Lengd	0,5	Breidd	0,5	Hæð	0,5
Hleðslu umferð	4 umför				
Varða	Heil	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:21		
Efni	Grjót				
Isnet N	490166.140	Isnet E	705019.051	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Varðan er topphlaðin, um 0,5 m á hæð og virðist ekki hafa verið hærri. Umför eru fjögur. Grunnflötur vörðunnar er um 0,5x0,5 m.

Nr.	302	Gömul nr.	60:71 ný	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna efnistöku**
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Mosagróið		
Lengd	1.33 m	Breidd	0.93 m	Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða	Hálf fallin	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð áður		
Efni	Grjót				
Isnet N	490771.315	Isnet E	706011,8240	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Nr.	275	Gömul nr.	215:75	Bæjarnafn	Árnahús	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Leið	Tegund	Gata	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna efnistöku**
Aldur	Óviss	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Frá Árnahúsum niður í	Umhverfi			
Lengd	1,5 km	Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð áður		
Efni	Troðningar				
Isnet N	484852.629	Isnet E	711653.285	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling fullnægjandi fara með gát		

Við fyrri fornleifaskráningu voru hvorugar þessara fornu leiða skráðar. Ein varða [215:63] var skráð en hún er við leið [215:74]. Greina má tvær fornar leiðir í landslaginu og liggja þær báðar að bæjarstæði Árnahúss. Leið [215:74] liggur frá bænum í átt að fjárskjólunum [215:22B] og C og Ullar helli [215:A]. Leið [215:75] liggur norðar en leið [215:74] og fer frá bænum niður í Berufjörð og hefur verið leiðin að bænum. Leiðirnar voru mældar upp og eru báðar í hættu vegna vegagerðar. Vegurinn mun þvera leið [215:74] og námur eru nærri leið [215:75]. Því er beint til framkvæmdaaðila að fara með gát á þessu svæði svo röskun verði sem minnst.

Það ætti að vera fullnægjandi að hafa mælt upp leiðina.

Nr.	304	Gömul nr.	215:76	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	Óþekkt	Skráning	EDV
Hlutverk	Skjól/aðhald	Tegund	Hleðsla	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlega fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna vegagerðar**
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Undir hamri stórgrýtt		
Lengd		Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir			
Efni	Grjót				
Isnet N	486291.307	Isnet E	706584.936	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	EDV	Mótvægisaðgerðir	Hér þarf að fara með gát		

Lítið grjóthlaðið aðhald eða skjól á milli stórra steina. Fornleifarnar voru skráðar af Erlu Dóru Vogler hjá vegagerðinni. Skjólið er norðan við veglínuna.

"Vinstra megin við veglínuna í stöð 17800, undir hraunlaginu sem veglínan liggur eftir, er stórgrýti undir hamrinum. Innan um stórgrýtið eru hleðslur upp að stærri steinum sem ekki eru í fornminjaskráningunni. Mynd 7624 og 7625." segir í tölvupósti frá henni.

Nr.	306
Gömul nr.	60:75-ný
Bæjarnafn	Þingmúli
Jarðatalsnr.	60
Svæði	
Sveitafélag	Múlaþing
Dagur.	Óþekkt
Skráning	EDV
Hlutverk	Samgöngubót
Tegund	Varða
Flokkur	Samgönguminjar
Sérheiti	
Friðað	Já
Verkefni	Fornleifaskráning Öxi

Ástand	Greinanlegar fornleifar
Hættumat	**Mikil hætta**
Hættuorsök	**Vegna vegagerðar**
Aldur	1700-1900
Horfin	Nei
Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi
Umhverfi	
Lengd	
Breidd	
Hæð	
Hleðslu umferð	
Varða	
Örnefnaskrá	
Mæling	Staðsett á loftmynd
Heimildir	Ekki skráð í fyrri skráningu og ekki skráð við vettvangsvinnuna 2021
Efni	Grjót
Isnet N	488698.627
Isnet E	705498.373
Minjagildi	Nokkuð
Ljósmyndari	
Mótvægisaðgerðir	Staðsetning ætti að vera fullnægjandi

Vinstra megin við stöð 14975 er fallin varða sem ekki var skráð í fornminjaskrána. Þessi er í línu annarra varða og því líklegt að um minjar sé að ræða. Engin mynd.

Ekki skráð í fyrri skráningu og ekki skráð við vettvangsvinnuna 2021. Ábendingar frá Edda Dóra Vogler jarðfræðingi.

Ekki er til ljósmynd af vörðunni en staðsetning á vörðunni ætti að vera fullnægjandi ef ekki þá er hægt að taka mynd af henni áður en hún hverfur vegna framkvæmda.

Nr.	305	Gömul nr.	60:74-ný	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	Óþekkt	Skráning	EDV
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	**Mikil hætta**	Hættuorsök	**Vegna vegagerðar**
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi			

Lengd		Breidd		Hæð		Hleðslu umferð	

Varða		Örnefnaskrá	
Mæling	Hnitsetning	Heimildir	Ekki skráð við fornleifaskráningu 2008 og við sáum hana ekki heldur. Skráð af EDV
Efni	Grjót		
Isnet N	489773.226	Isnet E	705165.081
Minjagildi	Lítið		
Ljósmyndari	EDV	Mótvægisaðgerðir	Fullnægjandi mæling og ljósmynd

Við stöð 13840-13850 lyftir sér klapparkollar. Á klöppinni í veglínu er lág og lítil, gróflega hlaðin varða sem ekki var skráð með fornminjum á svæðinu. Gæti verið ný, virðist ekki mjög fagmannlega hlaðin en þó meira en túristavarða. Ekki í vörðulínu. Varðan var ekki skráð 2008 eða af okkur 2021.

Lýsing frá Eddu Dóru Volker.

Nr.	204	Gömul nr.	215:69b-ný	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	Vegna vegagerðar		
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mosi, hlaðinn á klöpp				
Lengd	1.8	Breidd	1.2	Hæð	0,4 m	Hleðslu umferð	4 umferðir
Varða	Hálfallin varða	Örnefnaskrá					
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð í fyrri skráningu				
Efni	Grjót						
Isnet N	486293.860	Isnet E	707921.040	Minjagildi	Lítið		
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmyndun				

Varðan er sunnan við núverandi veg og nýr vegur færist frá henni um 30 m lengra til norðurs. Hún er 1,8 x 1, 4 og hæð 0.40 m hlaðinn á klöpp.

Ekki skráð í fyrri skráningu.

Nr.	220	Gömul nr.	60:66-ný	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	Vegna vegagerðar
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi			
Lengd	1,5 m	Breidd	1,4 m	Hæð	0,45 m
Hleðslu umferð	3 umför				
Varða	Fallin að hluta	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð áður		
Efni	Grjót				
Isnet N	488051,449	Isnet E	705652,877	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Fara með gát		

Varðan var ekki skráð í fyrri skráningu og er 70 m vestan við væntanlegt vegstæðis.

Nr.	216	Gömul nr.	60:67-ný	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand: Vel greinanlegar fornleifar
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök: Vegna vegagerðar
Aldur: 1500-1900
Horfin: Nei
Horfin ástæða:
Leið: Á gömlu leiðinni yfir Öxi
Umhverfi: Á mosagrónum hól
Lengd: 1,8 m
Breidd: 1,6 m
Hæð: 0,45
Hleðslu umferð: 1 umferð
Varða: Fallin varða
Örnefnaskrá:
Mæling: Uppmæling
Heimildir: Ekki skráð áður
Efni: Grjót
Isnet N: 488158.997
Isnet E: 705604.799
Minjagildi: Nokkurt
Ljósmyndari: IS
Mótvægisaðgerðir: Fara með gát

Varða sem er að mestu fallin er um það bil 50 m austan við fyrirhugað vegstæði. Hún er um það bil 1,8 x 1,6 og hæð 0.45 m. Varðan er hálf fallin.

Nr.	228	Gömul nr.	60:68	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinalegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	Vegna vegagerðar
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir			
Efni	Grjót				
Isnet N	488228.510	Isnet E	705564.823	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Fara með gát		

Vörðubrot 50 m frá miðlínu vegar, varðan hefur lítið minjagildi er alveg fallin.

Nr.	240	Gömul nr.	60:73-ný	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	Vegna vegagerðar
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mosagróið		

Lengd	1,10 m	Breidd	1,0 m	Hæð	0,50 m	Hleðslu umferð	3 umferðir

Varða	Hálf fallin varða	Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð í fyrri skráningu
Efni	Grjót		

Isnet N	491724.703	Isnet E	704908.053	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd		

Varðan var ekki skráð í fyrri skráningu en hún liggur við gömlu leiðina yfir Öxi. Hún er nokkuð mosagróin og er hálf fallinn. Hún er vestan við núverandi veg.

Varða er um 23 metrum frá nýju veglínunni9.

Nr.	298
Gömul nr.	60:47
Bæjarnafn	Þingmúli
Jarðatalsnr.	60
Svæði	
Sveitafélag	Múlaþing
Dagur.	15.08.2021
Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót
Tegund	Varða
Flokkur	Samgönguminjar
Sérheiti	
Friðað	Já
Verkefni	Fornleifaskráning Öxi
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar
Hættumat	Lítil hætta
Hættuorsök	Vegna vegagerðar
Aldur	1500-1900
Horfin	Nei
Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi
Umhverfi	Mosagróið umhverfi
Lengd	1.6 m
Breidd	1.2
Hæð	1.5
Hleðslu umferð	8 umferðir
Varða	Heil
Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling
Heimildir	FSI 2008:19
Efni	Grjót
Isnet N	488391.026
Isnet E	714088,6139
Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	IS
Mótvægisaðgerðir	Fara með gát

Varðan er vestan við núverandi veg en nýr vegur fer vestan við hana og er um það 30 m í vörðuna. Það þarf að fara með gát hérna. Vörðustæðið er 1.6 m og hugsanlega að varðan hafi verið stærri.

Nr.	229	Gömul nr.	60:69-ný	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök			
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mosagróið				
Lengd	1,3 m	Breidd	1,1 m	Hæð	0,70 m	Hleðslu umferð	3 umferðir
Varða	Heil varða	Örnefnaskrá					
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð áður				
Efni	Grjót						
Isnet N	489067.093	Isnet E	705308.547	Minjagildi	Nokkurt		
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Fara með gát				

Varðan var ekki skráð í fyrri skráningu en hún er hlaðin ofan á steinn og er mosagróin. Hún er ekki sérstaklega vel hlaðin. Þrjár umferðir. Hún er 65 m vestan við miðlínu.

Nr.	215	Gömul nr.	60:45	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Varðan er á grýttum hól, gróinn mosa og fléttum		
Lengd	1,4 m	Breidd	0,80m	Hæð	0,30 m
Hleðslu umferð	4 til 6 umfarir				
Varða	Heil	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:19		
Efni	Grjót				
Isnet N	488364.881	Isnet E	705561.673	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Fara með gát		

Við afleggjarann að Ódáðavötnum, um 30 m eftir að beygt er inn á hann af Öxi, er vörðubrot á vinstri hönd. Varðan er á grýttum hól.Hóllinn er nokkuð vel gróinn mosa og fléttum. Vörðubrotið er um 80 cm að breidd, 1,4 m að lengd og 30 cm að hæð. Vestur af brotinu er grjót sem líklegast hefur hrunið úr vörðunni. Steinarnir í vörðunni eru nokkuð vaxnir fléttum og er varðan líklegast partur af gömlu leiðinni yfir Öxi 691:002.

Nr.	251	Gömul nr.	60:51	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Gróið holt		
Lengd	1.5 m	Breidd	1.04 m	Hæð	1 m
Hleðslu umferð					
Varða	Hálf fallin	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:20		
Efni	Grjót				
Isnet N	489324.759	Isnet E	705312.278	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Fara með gát		

Varðan stendur efst á holti og er brekka austan við hana. Holtið er gróið mosa. Varðan er um 1.00 m á breidd, 1.5 m á lengd í grunninn og 1 m á hæð. Sumir steinarnir í henni eru grónir fléttum, aðrir ekki, og er því hægt að draga þá ályktun að hún hafi verið endurreist tiltölulega nýlega. Eitthvað virðist hafa hrunið úr henni.

Nr.	266	Gömul nr.	215:66	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Hænubrekka	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mósagróið á grýttu holti		
Lengd	1,6 m	Breidd	1,1 m	Hæð	1.2 m
Hleðslu umferð					
Varða	Heil varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:34		
Efni	Grjót				
Isnet N	486203.602	Isnet E	708349.814	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Fara með gát		

Ofarlega í beygjunni í Hænubrekku, fast vinstra megin við veginn þegar upp er komið, er varða.Varðan er um 1.6 x 1.14 m að grunnmáli og um 1,2 m á hæð. Hún er nokkuð gróin fléttum og eru sumir steinarnir í henni án efa tveggja manna tak.

Nr.	269	Gömul nr.	215:69	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	Vegna vegagerðar
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Á grýttu klapparholti		
Lengd	1,5	Breidd	1,2 m	Hæð	1,3
Hleðslu umferð					
Varða	Næstum heil varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:36		
Efni	Grjót				
Isnet N	486386.993	Isnet E	707846.851	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Fara með gát		

Varða er rétt við núverandi veg, þar sem komið er inn í krappa beygju áður en komið er að Háubrekku á uppleið.
Varðan stendur neðarlega á grýttu klapparholti. Holtið er að hluta gróið mosa.

Um 15 m suðvestan og
vestan við vörðuna liggur núverandi vegur.
Varðan er um 1,5 m á lengd, 1,2 m á breidd í grunninn og 1,5 m á hæð.

Varðan er 42 frá miðlínu vegar

Nr.	254	Gömul nr.	60:54	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	Vegna vegagerðar
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Á mosagrónum klapparhól.		
Lengd	1,2 m	Breidd	1 m	Hæð	1.20 m
Hleðslu umferð	6 umför				
Varða	Hálf fallin	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:21.		
Efni	Grjót				
Isnet N	489651.118	Isnet E	705147.732	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Uppmæling og ljósmynd		

Varðan er 22 m vestan við núverandi veg og nýr vegur verður á sama stað en það þarf að fara með gát. Varða er um 20 m vestan við núverandi þjóðveg þar sem hann liggur yfir háheiðina. Hún er líklega á gömlu leiðinni yfir Öxi 691 sem lá eins og þjóðvegur nú.

Á mosagrónum klapparhól.
Varðan er reisuleg, um 1 m á hæð og 6 umför. Grunnflötur hennar er um 1x1 m. hefur eitthvað hrunið frá fyrri skráningu.

Nr.	263	Gömul nr.	215:63	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Kennimark		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Lítil hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Efrið leið að Árnahúsum	Umhverfi	Á malarás gróin		
Lengd	1,5 m	Breidd	1.5 m	Hæð	0,60 m
Hleðslu umferð					
Varða	Hrunin að hluta	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:35		
Efni	Grjót				
Isnet N	484664.074	Isnet E	711762.691	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Fara með gát		

Varðan er 27 m norðan við væntalegt vegstæðið og námusvæði er ekki svo langt norður af henni. Hérna þarf að fara fram með gát.

Hún liggur við leiðina [215:74] út í Árnahús.

Nr.	270	Gömul nr.	215:70	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1700-1900	Horfin	Að hluta	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:36		
Efni	Grjót				
Isnet N	486430,481	Isnet E	707868,11	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Lítið varða var hlaðin ofan á steinn við fyrri skráningu en nú hefur hún fallið og stendur aðeins steininn eftir grjót í kringum hana.

Varða er á stórum steini norðan við núverandi þjóðveg, í slakkanum neðan við sæluhúsið efst í brekkunum.Varðan er líklega á gömlu leiðinni 691 sem lá nokkurn veginn eins og þjóðvegur núl

Lýsing úr eldri skráningu af vörðunni áður en hún fell; Varðan er reist á stórum, stökum steini á mosagróinni klöpp. Steinninn er um 1,4 m á hæð, en varðan sjálf aðeins 3 umför og um 0,4 m á hæð. Hún er um 0,4 í þvermál.

Nr.	203	Gömul nr.	215:69c-ný	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Á grýttu klapparholti		
Lengd	1,5	Breidd	1,2	Hæð	0.20
Hleðslu umferð					
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð áður		
Efni	Grjót				
Isnet N	486293.860	Isnet E	707921	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Þessi varða var ekki skráð við fyrri skráningu en hún er fallin að mestu, en varðan hefur verið nokkuð stór. Grunnflötur mælist 1,5 x1.2 m.

Nr.	202
Gömul nr.	215:69d-ný
Bæjarnafn	Berufjörður
Jarðatalsnr.	215
Svæði	
Sveitafélag	Múlaþing
Dagur.	15.08.2021
Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót
Tegund	Varða
Flokkur	Samgönguminjar
Sérheiti	
Friðað	Já
Verkefni	Fornleifaskráning Öxi
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar
Hættumat	Engin hætta
Hættuorsök	
Aldur	1700-1900
Horfin	Nei
Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi
Umhverfi	Mosi
Lengd	1.5
Breidd	1.3
Hæð	1,4 m
Hleðslu umferð	9 umferðir
Varða	Heil
Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling
Heimildir	Ekki skráð áður
Efni	Grjót
Isnet N	486406,107
Isnet E	707232,5670
Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	IS
Mótvægisaðgerðir	Engar

Þessi varða var ekki skráð í fyrri skráningunni en hún er heil og hefur vafalaust verið hluti af gömlu leiðinni.

Nr.	200	Gömul nr.	215:69f-ný	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mosagróið				
Lengd	1,8 m	Breidd	1,3 m	Hæð	0,50 m	Hleðslu umferð	3 umferðir
Varða	Hálfallinn varða	Örnefnaskrá					
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð áður				
Efni	Grjót						
Isnet N	486743,784	Isnet E	706639,138	Minjagildi	Mikið		
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar				

Varðan var ekki skráð í fyrri skráningu virðist nokkuð gömul mosagróin.

Nr.	225
Gömul nr.	215:23G
Bæjarnafn	Árnahús
Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún
Sveitafélag	Múlaþing
Dagur.	09.07.2021
Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Útihús
Tegund	Tóft
Flokkur	Búsetuminjar
Sérheiti	Árnahús/Árnhús
Friðað	Já
Verkefni	Fornleifaskráning Öxi
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar
Hættumat	Engin hætta
Hættuorsök	
Aldur	900-1800
Horfin	Nei
Horfin ástæða	
Leið	Leið [215:75]
Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti
Lengd	6 m
Breidd	4 m
Hæð	0,6 m
Hleðslu umferð	
Varða	
Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 7;
Mæling	Uppmæling
Heimildir	FSI 2008:27
Efni	Torf og grjót
Isnet N	484997.876
Isnet E	711252.153
Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP
Mótvægisaðgerðir	Engar

Lýsing úr fornleifaskýrslu "Tóft 215:23G er suðaustast í túninu, í brekkurótinni fast innan við túngarð 215:23C. Tóftin er einföld, torf- og grjóthlaðin, og grafin inn í brekkuna að sunnanverðu. Hún er um 6x4 m að utanmáli, og snýr austur□vestur. Innanmál er um 1,5x1,5 m. Op er austast á norðurhlið. Hleðsluhæð er mest um 0,5 m." FSI 2008:27

Nr.	297	Gömul nr.	60:46	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Á lágu, mosagrónu klettanefi.		
Lengd	1,60 m	Breidd	1,30 m	Hæð	1
Hleðslu umferð	4 til 5 umför				
Varða	Heil varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:19		
Efni	Grjót				
Isnet N	488329.047	Isnet E	705530.568	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Varða er fast austan við veg að Ódáðavötnum. Varðan er toppmynduð, um 1 m á hæð og grunnflötur hennar um 1,60x1,30m. Umför eru 4-5.

Einnig gæti verið um merkjavörðu að ræða, á jarða og hreppamerkjum.

Nr.	261	Gömul nr.	215:61	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	Hleðsla/varða	Flokkur	Kennimark		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinaleifar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1800-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Á klöpp		

Lengd	1,5 m	Breidd	1 m	Hæð	0,3 m	Hleðslu umferð	2 umför

Varða		Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:34
Efni	Grjót		

Isnet N	485424.275	Isnet E	705604,6310	Minjagildi	Lítið

Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar

Virðist vera vörðubotn en er skráð sem hleðsla í fyrri skráningu. Liggur ekki hjá leiðinni. Hleðslan eða vörðubrot er gróin mosa og skófum. Hún er U-laga, opin til norðvesturs. Hún er hlaðin úr misstóru grjóti, mest 2 umför. Utanmál hennar er um
1,5x1 m og snýr austur-vestur. Ekkert grjóthrun er umhverfis hleðsluna. Ókláruð refagildra eða varða.

Nr.	262	Gömul nr.	215:62	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Refagildra-varða	Tegund	Hleðsla	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1800-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Á klapparholti ofan við Berufjarðará		
Lengd	1,5	Breidd	1	Hæð	0,30 m
Hleðslu umferð	2 umför				
Varða	Fallin varða ?	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:34		
Efni	Grjót				
Isnet N	484664.074	Isnet E	705786,1979	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Vörðurbrot eða hleðsla.

Á stalli ofan við Berufjarðará, þar sem hún rennur neðan við Beitivelli, er hleðsla. Hún er í línu við hleðslu 061, um 15 m suðaustan við hana. Hleðslan er vestarlega á stallinum

Hleðslan er á klapparholti ofan við Berufjarðará. Klapparholtið er nokkuð gróið mosa og lyngi en þó grýtt.

Hleðslan er lág og stokklaga. Hún er um 1,5 m á lengd, 1, m á breidd og 0,3 m á hæð

Mest er hleðslan tvö umför. Hugsanlega er um að ræða refagildrun.

Nr.	294
Gömul nr.	60:43
Bæjarnafn	Þingmúli
Jarðatalsnr.	60
Svæði	
Sveitafélag	Múlaþing
Dagur.	15.08.2021
Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót
Tegund	Varða
Flokkur	Samgönguminjar
Sérheiti	
Friðað	Já
Verkefni	Fornleifaskráning Öxi
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar
Hættumat	Engin hætta
Hættuorsök	
Aldur	1500-1900
Horfin	Nei
Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi
Umhverfi	
Lengd	3,0 m
Breidd	2,9 m
Hæð	0,40 m
Hleðslu umferð	
Varða	Fallin varða
Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling
Heimildir	FSI 2008:19
Efni	Grjót
Isnet N	497060.407
Isnet E	706097.187
Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	IS
Mótvægisaðgerðir	Engar

Varðan er að nokkru leyti fallin saman. Hún er um 3.0x2.9 m ummáls og 0,4 m á hæð. Stærra grjót virðist hafa verið í ytri hluta hleðslu en minna í miðju. Fast norðan við vörðuna liggur gamli vegurinn upp á Breiðdalsheiðiog er mögulegt að grjótið hafi verið hreinsað úr honum og hrúgað svona saman

Nr.	212	Gömul nr.	215:12	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Beitivallaklifi	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Smalakofi/byrgi	Tegund	Hleðsla	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1800-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Á grýttri en lynggróinni klöpp.		
Lengd	1,7 m	Breidd	1,3 m	Hæð	1,0 m
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:25		
Efni	Grjót				
Isnet N	485759.708	Isnet E	710743.632	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Á Beitivallaklifi er smalabyrgi
og við það fjögur vörðubrot (eða mögulega er eitthvað refagildra). Nokkrir stórir og áberandi steinar eða björg eru rétt innan við klettabrúnina og er byrgið hlaðið við þau. Byrgið er um 1,7 x 1,3 m að innanmáli og er afar þröngur inngangur í það á suðurhlið. Stór jarðföst björg mynda suður og norðurhliðar byrgisins. Austur- og vesturhliðar eru bæði úr jarðföstum steinum og hleðslum á milli og yfir. Hæð veggja er mest um 1,6 m þar sem um björg er að ræða, en hleðsluhæð mest um 1 m í vesturvegg.

Vörður-vörðurbrot [215:12:b],[215:c] [215:d] og [215:e]

Nr.	208
Gömul nr.	215:12b
Bæjarnafn	Berufjörður
Jarðatalsnr.	215
Svæði	Beitivallaklifi
Sveitafélag	Múlaþing
Dagur.	15.08.2021
Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót
Tegund	Varða
Flokkur	Samgönguminjar
Sérheiti	
Friðað	Já
Verkefni	Fornleifaskráning Öxi
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar
Hættumat	Engin hætta
Hættuorsök	
Aldur	1500-1900
Horfin	Nei
Horfin ástæða	
Leið	
Umhverfi	Á grýttri en lynggróinni klöpp.
Lengd	1.5
Breidd	1.1
Hæð	
Hleðslu umferð	3 umferðir
Varða	Hálf fallin
Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling
Heimildir	FSI 2008:25
Efni	Grjót
Isnet N	485772.943
Isnet E	710737.098
Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS
Mótvægisaðgerðir	Engar

Á Beitivallaklifi er smalabyrgi og við það fjögur vörðubrot (eða mögulega er eitthvað refagildra). Nokkrir stórir og áberandi steinar eða björg eru rétt innan við klettabrúnina og er byrgið hlaðið við þau. Byrgið er um 1,7 x 1,3 m að innanmáli og er afar þröngur inngangur í það á suðurhlið. Stór jarðföst björg mynda suður□og norðurhliðar byrgisins. Austur- og vesturhliðar eru bæði úr jarðföstum steinum og hleðslum á milli og yfir. Hæð veggja er mest um 1,6 m þar sem um björg er að ræða, en hleðsluhæð mest um 1 m í vesturvegg.

Vörður-vörðurbrot [215:12:b],[215:c] [215:d] og [215:e]

Nr.	301	Gömul nr.	60:70-ný	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinilegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mosagróið		
Lengd	1.0 m	Breidd	1.0 m	Hæð	0.5 m
Hleðslu umferð					
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Ekki skráð áður		
Efni	Grjót				
Isnet N	489149.883	Isnet E	705282.571	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Varðan var ekki skráð áður en hún liggur vestan við núverandi veg. Hún er fallin og er sumt grjótið mosavaxið. Varðan er 1,0x1.0 og hæð 0.50 m.

Nr.	211	Gömul nr.	215:12c	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Beitivallaklifi	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Á grýttri en lynggróinni klöpp.		
Lengd	1.8	Breidd	1.6	Hæð	0.40
Hleðslu umferð					
Varða	Hálf fallin	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:25		
Efni	Grjót				
Isnet N	485774.084	Isnet E	710743.632	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Á Beitivallaklifi er smalabyrgi og við það fjögur vörðubrot (eða mögulega er eitthvað refagildra). Nokkrir stórir og áberandi steinar eða björg eru rétt innan við klettabrúnina og er byrgið hlaðið við þau. Byrgið er um 1,7 x 1,3 m að innanmáli og er afar þröngur inngangur í það á suðurhlið.

Vörður-vörðurbrot [215:12:b],[215:c] [215:d] og [215:e]

Þessar vörður liggja ekki við leið sem er sýnileg.

Nr.	209	Gömul nr.	215:12d	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Beitivallaklifi	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Á grýttri en lynggróinni klöpp.		
Lengd	1.0 m	Breidd	0.90 m	Hæð	.020 m
Hleðslu umferð					
Varða	Hálf fallin	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:25		
Efni	Grjót				
Isnet N	485799.465	Isnet E	710748.116	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Á Beitivallaklifi er smalabyrgi
og við það fjögur vörðubrot (eða mögulega er eitthvað refagildra). Nokkrir stórir og áberandi steinar eða björg eru rétt innan við klettabrúnina og er byrgið hlaðið við þau. Byrgið er um 1,7 x 1,3 m að innanmáli og er afar þröngur inngangur í það á suðurhlið. Stór jarðföst björg mynda suður□og norðurhliðar byrgisins. Austur- og vesturhliðar eru bæði úr jarðföstum steinum og hleðslum á milli og yfir. Hæð veggja er mest um 1,6 m þar sem um björg er að ræða, en hleðsluhæð mest um 1 m í vesturvegg.

Vörður-vörðurbrot [215:12:b],[215:c] [215:d] og [215:e]

Nr.	295	Gömul nr.	60:44	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Leið	Tegund	Gata	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1850-1950	Horfin	Að hluta	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Gróin hlíð		
Lengd	360m	Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:19		
Efni	Grjót				
Isnet N	497062.463	Isnet E	706098.973	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Sunnarlega í landi Vatnsskógar er reisuleg varða ofan (austan) við þjóðveginn. Gamli slóðinn upp Breiðdalsheiði liggur frá núverandi þjóðvegi og upp hlíðina að vörðunni. í gróinni hlíð. Slóðinn er greinilegur á um 360 m kafla en fjarar svo út. Hann liggur frá vörðunni skáhallt í norðvestur niður hlíðina að þjóðvegi og fylgir svo þjóðveginum að vestanverðu nokkurn spöl. Slóðinn er grjóthreinsaður og allt að 2 m breiður. Um 10 m vestan þjóðvegarins liggur slóðinn yfir dálitla kvos. Þar hefur verið hlaðið undir hann Einnig er hlaðið undir hann um 20m ofan (austan) við þjóðveginn.

Nr.	210	Gömul nr.	215:12e	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Beitivallaklifi	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinalegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Leið		Umhverfi	Á grýttri en lynggróinni klöpp.				
Lengd	1.9 m	Breidd	1.5 m	Hæð	0.20 m	Hleðslu umferð	1 umferð
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá					
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:25				
Efni	Grjót						
Isnet N	485776.465	Isnet E	710741.043	Minjagildi	Lítið		
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar				

Á Beitivallaklifi er smalabyrgi
og við það fjögur vörðubrot (eða mögulega er eitthvað refagildra). Nokkrir stórir og áberandi steinar eða björg eru rétt innan við klettabrúnina og er byrgið hlaðið við þau. Byrgið er um 1,7 x 1,3 m að innanmáli og er afar þröngur inngangur í það á suðurhlið. Stór jarðföst björg mynda suður og norðurhliðar byrgisins. Austur- og vesturhliðar eru bæði úr jarðföstum steinum og hleðslum á milli og yfir. Hæð veggja er mest um 1,6 m þar sem um björg er að ræða, en hleðsluhæð mest um 1 m í vesturvegg.

Vörður-vörðurbrot [215:12:b],[215:c] [215:d] og [215:e]

Nr.	232	Gömul nr.	215:32	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	garðlag/náttúrulegt	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Illgreinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	Óviss	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir			
Efni	Torf eða mold ?				
Isnet N	484343.515	Isnet E	713109.480	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Garðlag eða garðlög. Á loftmynd virðast vera fleiri "garðlög" þarna eins þetta séu fjórir garða sem liggja eins en það má líka greina svona garða lengra til austur sem snúa norður-suður.

Þannig þetta er kannski bara náttúrulegt.

Nr.	207	Gömul nr.	215:25	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Neðri -Selbotnar	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Sel/selstaða	Tegund	Tóft	Flokkur	Selsminjar		
Sérheiti	Neðri-Selbotnar	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	900-1700	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Gróið, gras og mosi		
Lengd	34	Breidd	16	Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 10		
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:28-29, Guðrún Sveinbjarnardóttir: Shileings, 87		
Efni	Torf og grjót				
Isnet N	484794,596	Isnet E	714426,0459	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Tóftasvæðið er um 34x16 m að stærð og eru á því tvær tóftir. Vestast er seltóftin, um 17x10 m að stærð og greinist í 4 hólf. Nyrsta hólfið er stærst, um 7 m langt og um 1 m á breidd og er L-laga. Op er á vesturhlið en einnig er innangengt í næsta hólf sunnan við. Það hólf er um 4x1,5 m að innanmáli og snýr austur-vestur. Op er á suðurhlið þess. Hólfið er hálffullt af grjóthruni, aðallega hellugrjóti sem mögulega hefur verið í refti. Stór hella er einnig við inngang. Austan við þetta hólf eru tvö samsíða hólf og snúa bæði norður-suður. Hið vestara er um 4,5x1 m að innanmáli og er op á suðurhlið þess. Eystra hólfið er 3 x1 m að innanmáli og er op á suðurhlið þess. Öll er tóftin mjög sigin og gróin. Hleðslur eru aðallega úr torfi, en þó glittir í grjót á stöku stað. Hæð hleðsla er mest um 0,5 m.

Nr.	213	Gömul nr.	215:22C	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Fellið	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Fjárhellir	Tegund	Hellir og hleðslur	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Hellrar	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Rétt ofan við leið [215:74]	Umhverfi	Í hellisskúta gróið fyrir utan		
Lengd	11,4	Breidd	0,4	Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 5; SSM, 504		
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:26		
Efni	Grjót				
Isnet N	484445,533	Isnet E	712054,325	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Ullarhellir [215:22a], en þar var ull geymd eftir að fé hafði verið rúið í réttinni [215:22b] austan hans. Hellirinn er um 9 m djúpur og opið um 5 m breitt . Lofthæðin er mest um 2 m. Engin mannaverk eru í eða við hellinn. Um 10 m austan við hellinn er skúti undir hamrabeltinu sem hlaðið hefur verið fyrir og mynduð rétt [215:22b]. Hún er um 10x7 m að innanmáli og slútir hamarinn yfir hana
að hluta. Op er á austurhlið. Hleðslur eru úr grjóti og nokkuð signar. Hæð þeirra er mest um 0,8 m og umför 4. Um 10 m austan við réttina er annar skúti [215:22c] undir hamrinum hleðslur sem eru 9 m langar.

Nr.	293	Gömul nr.	60:42	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Dys	Tegund	Steinalögn	Flokkur	Trúarlegar minjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	Óviss	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Á lynggrónum mel		
Lengd	3 m	Breidd	3 m	Hæð	0,3 m
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:18		
Efni	Grjót				
Isnet N	497264,407	Isnet E	705887,874	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Grjótdys er þetta skráð við fyrri skráningu virðist vera niðugrafið þarna og fyllt upp með grjóti. Rannsókn á minjunum gæti sagt til um hlutverk. Gæti verið annað. Fær hátt minjagildi vegna óvissu um hlutverk.

Dýsin er um 3x3 m og hæð 0.3 m.

Nr.	206	Gömul nr.	215:25b	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Neðri Selbotnar	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Kvíar/stekkur	Tegund	Hleðsla	Flokkur	Selsminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Mjög gróið lyng og birki		
Lengd	10	Breidd	3.2	Hæð	0.50
Hleðslu umferð	2 til 3 umför				
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 10.		
Mæling	Uppmæling	Heimildir	Guðrún Sveinbjarnardóttir: Shileings, 87		
Efni	Grjót				
Isnet N	485972.041	Isnet E	711355.180	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Hún er hlaðin austan undir klettabrún, og myndar kletturinn vesturvegg tóftarinnar. Tóftin er niðurgrafin og grjóthlaðin að innan. Ytri hluti veggja er að einhverju leyti uppbyggður úr torfi, en að hluta náttúrulegur og myndaður við niðurgröftinn. Grjóthleðslurnar eru að mestu hrundar en 2-3 umför standa. Hæð veggja er mest um 1,2 m, en hæð klettsins sem myndar vesturvegg er um 1,5 m. Op er á suðurhlið tóftarinnar.

Nr.	205	Gömul nr.	60:55	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Mosagróið og lyng allt í kring.		

Lengd	1.15 m	Breidd	0.95 m	Hæð	1.0 m	Hleðslu umferð	4 umferðir

Varða	Næstum heil	Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:21.
Efni	Grjót		

Isnet N	489878.726	Isnet E	705083.918	Minjagildi	Nokkurt

Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar

Varðan er fast við núverandi veg og nýr vegur verður 65 austan við hana. Efsti hluti vörðunnar er fallin.

Nr.	256	Gömul nr.	60:56	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mosi, gróið holt		

Lengd	1.2 m	Breidd	1. m	Hæð	0.50 m	Hleðslu umferð	

Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:21
Efni	Grjót		

Isnet N	489924,017	Isnet E	705102,53	Minjagildi	Lítið

Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar

Varða er á lágu holti rétt austan við þjóðveg, þar sem hann liggur yfir háheiðina.

Varðan er um 1 m á breidd, 1,1 m á lengd í grunninn og 0,5 m á hæð. Nokkuð hefur hrunið úr henni. Varðan er nokkuð gróin fléttum og mosa. Líklegast var hún á gamalli leið yfir Öxi 691.

Varðan er að mestu fallin og er metin ekki í hættu en nýr vegur fer 45 m austan við hana.

Nr.	265	Gömul nr.	215:65	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinalegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1700-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Gróin klettanös		
Lengd	1,5	Breidd	1,5	Hæð	1,2
Hleðslu umferð					
Varða	Heil	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:35		
Efni	Grjót				
Isnet N	486313.354	Isnet E	708605.325	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Varða stendur a gróinni klettasnös neðan við eina af efstu beygjunum á núverandi þjóðvegi. Á gömlu leiðinni yfir Öxi 691sem lá nokkurn veginn eins og þjóðvegur liggur nú. Grunnflötur vörðunnar er um 1,5x1,5 m að stærð. Hún er toppmynduð, um 1,2 m á hæð og stendur.

Varðan er 65 m frá vegstæðinu.

Nr.	267	Gömul nr.	215:67	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1800-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Efst á klettarbrún		
Lengd	1.4 m	Breidd	1.3 m	Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða	Fallin varða	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:35		
Efni	Grjót				
Isnet N	486237.795	Isnet E	708203.954	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Varða er á efstu klettabrún, þar sem fyrst fæst útsýn yfir Berufjörðinn á leið austur Öxi. Á klettabrún fast sunnan við núverandi þjóðveg. Hún er fallin.

Nr.	285	Gömul nr.	60:59	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand: Vel greinanlegar fornleifar
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Aldur: 1700-1900
Horfin: Nei
Horfin ástæða:
Leið: Á gömlu leiðinni yfir Öxi
Umhverfi: Á mosagrónu holti og vel gróin
Lengd: 1,4 m
Breidd: 1,3 m
Hæð: 0,8 m
Hleðslu umferð: 7 umför
Varða: Heil varða
Örnefnaskrá:
Mæling: Uppmæling
Heimildir: FSI 2008:21
Efni: Grjót
Isnet N: 485375,433
Isnet E: 710930,7169
Minjagildi: Mjög mikið
Ljósmyndari: IS
Mótvægisaðgerðir: Engar

Varðan er á holti rétt austan við núverandi þjóðveg. Holtið er vel gróið mosa ofan við vörðuna, en neðan við hana er það grýttara. Varðan er um 1,4 m á lengd, 1,3 m á breidd í grunninn og 0,8 m á hæð. Lítið virðist hafa hrunið úr henni. Varðan er vel gróin fléttum og hefur verið á gamalli leið yfir Öxi 691

Nr.	268	Gömul nr.	215:68	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Samgöngubót	Tegund	Varða	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1800-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Á gömlu leiðinni yfir Öxi	Umhverfi	Mosagróin klettahól		
Lengd	1	Breidd	1	Hæð	0,4
Hleðslu umferð					
Varða	Fallin að hluta	Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:36		
Efni	Grjót				
Isnet N	486297.329	Isnet E	708129.600	Minjagildi	Nokkurt
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Varða er á grónum klettahól fast norðan við núverandi þjóðveg. Hefur verið á gömlu leiðinni yfir Öxi 691:2 sem lá nokkurn veginn eins og þjóðvegur nú. Grunnflötur vörðunnar er um 1x1 m að stærð. Hún hefur verið topphlaðin úr fremur stóru grjóti og var um 0,8 m á hæð þegar hún var skráð 2008. Nú hefur hluti af hennið fallið.

Nr.	226
Gömul nr.	215:23H
Bæjarnafn	Árnahús
Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún
Sveitafélag	Múlaþing
Dagur.	09.07.2021
Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	aðhald/stekkur
Tegund	Tóft
Flokkur	Búsetuminjar
Sérheiti	Árnahús/Árnhús
Friðað	Já
Verkefni	Fornleifaskráning Öxi
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar
Hættumat	Engin hætta
Hættuorsök	
Aldur	900-1800
Horfin	Nei
Horfin ástæða	
Leið	Leið [215:75]
Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti
Lengd	7 m
Breidd	3.8 m
Hæð	1 m
Hleðslu umferð	
Varða	
Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 7;
Mæling	Uppmæling
Heimildir	FSI 2008:27
Efni	Torf og grjót
Isnet N	484995.985
Isnet E	711262.914
Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP
Mótvægisaðgerðir	Engar

Tóftin [215:23H] fast við utanverðan túngarðinn [215:23C].Hún er um 7x3.8 m að utanmáli. Tóftin er einföld snýr suðvestur-norðaustur. Op er á norðausturhlið. Túngarðurinn
myndar vesturvegg tóftarinnar.

Nr.	223	Gömul nr.	215:23C	Bæjarnafn	Árnahús	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Túngarður	Tegund	Garðlag	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Árnahús/Árnhús	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	900-1800	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Leið [215:75]	Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti		
Lengd	120 m	Breidd	1.5 m	Hæð	1.3 m
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 7		
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:27		
Efni	Torf og grjót				
Isnet N	484991.694	Isnet E	711279.527	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Túngarðinn mátti sjá á þremur stöðum og er hann mældur upp með þremur númerum. Hann er að mestu gerður úr torfi og grjóti. Túngarður [215:23C] sem er lengstur er 120 m langur og er hann best varðveittur. Hann rofnar á kafla og síðoan kemur garður [215:23I] sem er 34 m langur. Aftur kemur garðsbrot fram norðan við tóftirnar [215:23J] sem er 8 m langur og er að mestu bara grjót. Garðarnir eru frá 0,8 m til 1,5 m á breidd. Það hefur verið túngarður um allt túnið sums staðar gæti hann verið svo sokkinn að hann sést ekki eða hefur blásið upp á hluta af svæðinu.

Við utanverðan túngarðinn er tóft [215:23H] Hún er um 5x2,5 m að utanmáli. Tóftin er einföld, um 1x2 m að innanmáli og snýr suðvestur-norðaustur. Op er á norðausturhlið. Garðurinn myndar vesturvegg tóftarinnar

Nr.	282	Gömul nr.	215:23F	Bæjarnafn	Árnahús	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Útihús	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Árnahús/Árnhús	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	900-1800	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Leið [215:75]	Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti		
Lengd		Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 7;		
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:27		
Efni	Torf og grjót				
Isnet N	485118.777	Isnet E	711219.015	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Lýsing úr fornleifaskýrslu: Í brekkurótinni undir klettunum eru tóftir F. Tóftirnar eru tvær og eru um 6 m á milli þeirra. Báðar eru torfhlaðnar og grafnar inn í brekkuna að sunnanverðu. Eystri tóftin er um 6x6 m að utanmáli og greinist í tvö hólf. Syðra hólfið er um 3x2 m að stærð og snýr austur-vestur. Op er á norðurhlið þess yfir í nyrðra hólfið, sem er mun ógreinilegra. Það er um 3x1 m að stærð og snýr austur- vestur. Ekkert greinilegt op er á því. Hleðsluhæð er mest um 1 m að innan en 0,5 m að utanverðu. Vestari tóftin er mun signari og fornlegri. Hún er um 6x6 m að stærð og greinist í tvö hólf. Op er á norðurhlið beggja hólfa. Eystra hólfið er um 3x1 að innanmáli og snýr norður-suður. Vestara hólfið er um 5x1,5 m að innamáli og snýr einnig norður-suður. Hleðsluhæð er mest um 0,4 m

Nr.	289	Gömul nr.	215:23D	Bæjarnafn	Árnahús	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Útihús	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Árnahús/Árnhús	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	900-1700	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti		
Lengd	7.0 m	Breidd	7.4 m	Hæð	0,80 m
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:27		
Efni	Torf og grjót				
Isnet N	485127.595	Isnet E	711245.749	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Nyrst í Árnhúsatúni er tóft D. Hún er hlaðin úr torfi og grjóti og er 6x6 m að utanmáli. Hún er einföld, um 3x2 m að innanmáli. Veggirnir eru um 2 m að þykkt þar sem þeir eru þykkastir og hæð þeirra er um 0,8 m. Tóftin snýr frá vestri til austurs og er op á austurhlið. Þúfa er í tóftinni miðri, en undir henni er grjót. Sums staðar sést í grjót í veggjum en annars er tóftin algróin. Ytrimál 7 m á lengd og 7,4 á breidd

Nr.	224	Gömul nr.	215:23I	Bæjarnafn	Árnahús	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Túngarður	Tegund	Garðlag	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Árnahús/Árnhús	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	900-1800	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Leið [215:75]	Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti		
Lengd	36 m	Breidd	1.0 m	Hæð	0.90
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 7.		
Mæling	Uppmæling	Heimildir			
Efni	Grjót				
Isnet N	485137.070	Isnet E	711197.105	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

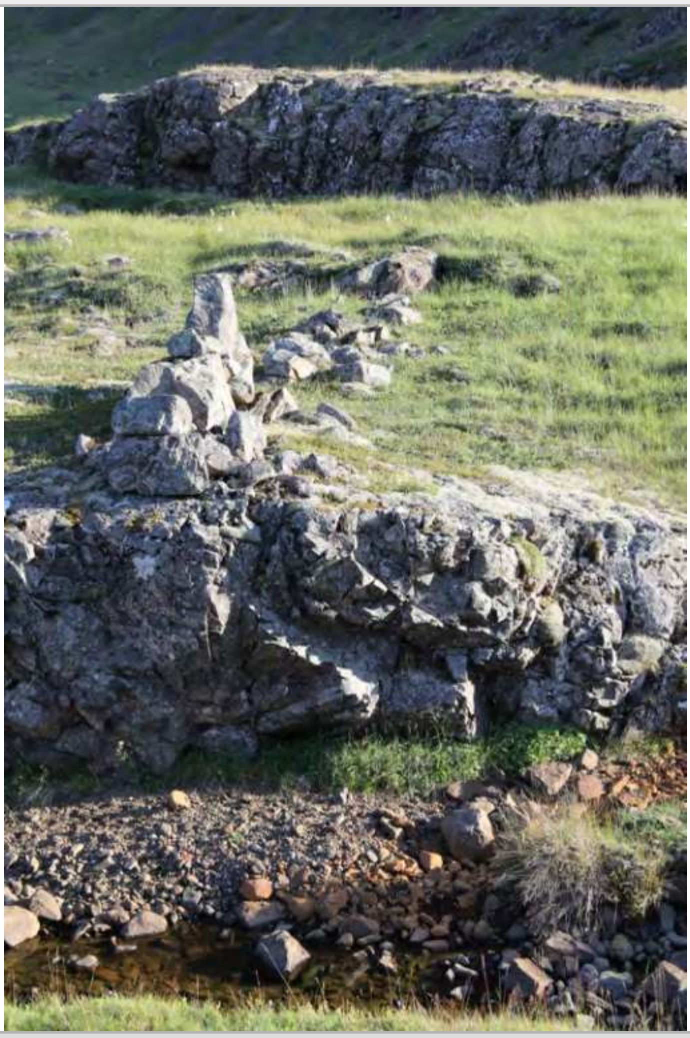

Túngarðinn mátti sjá á þremur stöðum og er hann mældur upp með þremur númerum. Hann er að mestu gerður úr torfi og grjóti. Túngarður [215:23C] sem er lengstur er 120 m langur og er hann best varðveittur. Hann rofnar á kafla og síðoan kemur garður [215:23I] sem er 34 m langur. Aftur kemur garðsbrot fram norðan við tóftirnar [215:23J] sem er 8 m langur og er að mestu bara grjót. Garðarnir eru frá 0,8 m til 1,5 m á breidd. Það hefur verið túngarður um allt túnið sums staðar gæti hann verið svo sokkinn að hann sést ekki eða hefur blásið upp á hluta af svæðinu.

Field	Value
Nr.	284
Gömul nr.	215:23B
Bæjarnafn	Árnahús
Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún
Sveitafélag	Múlaþing
Dagur.	09.07.2021
Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Bæjarstæði
Tegund	Bæjarhóll
Flokkur	Búsetuminjar
Sérheiti	Árnahús/Árnhús
Friðað	Já
Verkefni	Fornleifaskráning Öxi
Ástand	Vel greinanlegar fornleifar
Hættumat	Engin hætta
Hættuorsök	
Aldur	900-1800
Horfin	Nei
Horfin ástæða	
Leið	Leið [215:75]
Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti
Lengd	
Breidd	
Hæð	
Hleðslu umferð	
Varða	
Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 7;
Mæling	Uppmæling
Heimildir	FSI 2008:27
Efni	Torf og grjót
Isnet N	485066.497
Isnet E	711230.666
Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP
Mótvægisaðgerðir	Engar

Bæjarhólinn er um 20x10 m að stærð og snýr norður-suður. Suðurhlutinn sérstaklega óljós. Tóftin er jafn stór hólnum og greinist í fimm hólf. Hólf 1 og 2 eru nyrst, og er gengið inn í þau um op á austurhlið. Hólf 1 er um 3x1,5 m að stærð og snýr austur-vestur. Samsíða því er hólf 2, sem er mun ógreinilegra. Það er um 3x2 m að innanmáli og snýr austur- vestur. Sunnan við hólf 2 er hólf 3. Gengið er inn í það um op á austurhlið, en milli þess og hólfsins er um 4 m langur gangur. Hólfið er um 3,5x1,5 m að stærð og snýr norður-suður. Vestan við hólf 3 er hólf 4. Það er um 4x2 m að innanmáli og snýr norður-suður. Ekkert greinilegt op er á hólfinu. Sunnan við hólf 3 er hólf 5 og er gengt á milli þeirra. Hólf 5 er um 4x3 m að stærð og er opið til austurs. Sunnan við hólf 5 er óljós þúfnamyndun, en engin greinileg hólf. Tóftin er aðallega úr torfi, en grjót á stöku stað. Hleðsluhæð er mest um 1 m.

Nr.	283	Gömul nr.	215:23E	Bæjarnafn	Árnahús	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Útihús	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Árnahús/Árnhús	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	900-1800	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Leið [215:75]	Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti		
Lengd		Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 7;		
Mæling	Uppmæling	Heimildir			
Efni	Torf og grjót				
Isnet N	485118.777	Isnet E	711199.837	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Norðvestast í túninu er tóft E. Hún er um 13x5 m að utanmáli og snýr austur-vestur. Tóftin er torf- og grjóthlaðin og niðurgrafin að innan en hleðsluhæð er allt að 1,3 m. Tóftin greinist í tvö hólf. Eystra hólfið er um 7x2 m að innanmáli og eru op á suður- og austurhlið þess. Nyrðra hólfið er hringmyndað og um 2 m í þvermál. Austan við tóftina er nokkurt þýfi og gæti hafa verið mannvirki þar.

Nr.	227	Gömul nr.	215:23J	Bæjarnafn	Árnahús	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Túngarður	Tegund	Garðlag	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Árnahús/Árnhús	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök			
Aldur	900-1800	Horfin	Nei	Horfin ástæða			
Leið		Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti				
Lengd	8,5 m	Breidd	0,40 m	Hæð	0,30 m	Hleðslu umferð	
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 7.				
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:27.				
Efni	Grjót						
Isnet N	485137.070	Isnet E	711197.105	Minjagildi	Mjög mikið		
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar				

Túngarðurinn er mældur inn með þremur númerum og þetta er það brot af garðinum sem er nyrst. Að mestu bara grjót í honum.

Túngarður er um 120 m á lengd Garðurinn er hlaðinn torf- og grjóthlaðinn í suðurhluta en úr grjóti að öðru leyti. Breiðastur er garðurinn um 1,5 m og hæstur um 1,3 m, en að mestu aðeins um 0,4 m hár. Hann rofnar en kemur aftur í ljós austan við tóftirnar og er hann þar um 34 m langur. Norðan við tóftinar má greina líka garðbrot [215:23J] sem er um 8,5 m

Nr.	286	Gömul nr.	215:23A	Bæjarnafn	Árnahús	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Árnahústún	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Bæjarstæði	Tegund	Bæjarhóll-tóftir	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti	Árnahús/Árnhús	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	900-1800	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Leið [215:75]	Umhverfi	Gróin völlur undir klettabelti		
Lengd	18 m	Breidd	10 m	Hæð	1.5 m
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 7		
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:27		
Efni	Torf og grjót				
Isnet N	485109.545	Isnet E	711234.383	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Nyrðri bæjarhóllinn [215:23A] er um 18x10 m að stærð og snýr norður suður. Tóftin er hlaðin úr torfi og grjóti, gróin og sigin. Hún greinist í fjögur hólf og er innangengt á milli þeirra allra. Op er á austurhlið, og virðist hafa verið megininngangur, en einnig er op á norðurhlið tóftarinnar. Um op á austurhlið tóftar er gengt inn í hólf 1-3. Hólf 1 er til suðurs við innganginn. Það er 3,5x2,5 m að innanmáli og snýr austur-vestur. Hólf 2 er norðan við innganginn. Það er 3x2 m að innanmáli og snýr norður-suður. Hólf 3 er vestan við innganginn og liggur um 2 m langur gangur frá honum að hólfinu. Það er um 3x2,5 m að innanmáli og snýr norður-suður. Úr hólfi 3 liggur um 3 m langur gangur til norðurs að hólfi 4. Það er um 3,5x2 m að innanmáli og snýr austur-vestur. Á því er op til norðurs. Hleðsluhæð er mest syðst, um 1,5 m, en þar er tóftin niðurgrafin.

Það virðist vera eldri mnjar undir tóftinni.

Nr.	222	Gömul nr.	215:22A	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Fellið	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Geymsla-byrgi	Tegund	Hellir	Flokkur	Náttuminjar		
Sérheiti	Ullarhellir /Hellrar	Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Náttúrulegt	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	Ekki metið	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Rétt ofan við leið [215:74]	Umhverfi	Hellir í klettabelti gróið f. utan		
Lengd		Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 5; SSM, 504		
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:26		
Efni	Klettar				
Isnet N	484449,759	Isnet E	712012,119	Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Ullarhellir [215:22a], en þar var ull geymd eftir að fé hafði verið rúið í réttinni [215:22b] austan hans. Hellirinn er um 9 m djúpur og opið um 5 m breitt . Lofthæðin er mest um 2 m. Engin mannaverk eru í eða við hellinn. Um 10 m austan við hellinn er skúti undir hamrabeltinu sem hlaðið hefur verið fyrir og mynduð rétt [215:22b]. Hún er um 10x7 m að innanmáli og slútir hamarinn yfir hana
að hluta. Op er á austurhlið. Hleðslur eru úr grjóti og nokkuð signar. Hæð þeirra er mest um 0,8 m og umför 4. Um 10 m austan við réttina er annar skúti [215:22c] undir hamrinum hleðslur sem eru 9 m langar.

Nr.	217	Gömul nr.	60:61	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	Tóft	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Illgreinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Gróin hóll með víðikjarri		

Lengd	7 m	Breidd	3 m	Hæð	0,3 m	Hleðslu umferð	

Varða		Örnefnaskrá	
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:22
Efni	Torf og grjót		

Isnet N	497968.611	Isnet E	705786.609	Minjagildi	Mikið

Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar

Tóftin er sigin og gróin. Ekkert grjót er sýnilegt í hleðslum. Í norðurhluta tóftarinnar er greinilegt eitt hólf, en suðurhlutinn er mun ógreinilegri og þéttgróinn víði. Þar virðist þó vera annað hólf, eða niðurgrafin hvilft.
Tóftin er um 7x3 m að utanmáli og snýr norður-suður. Nyrðra hólfið er um 2,5x1,5 að innanmáli. Op er á norðurhlið þess. Hleðsluhæð er um 0,3 m.

Nr.	264	Gömul nr.	60:64	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði	Skriðuvatn	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Dys ?	Tegund	Grjóthaugur	Flokkur	Trúalegar minjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	Óviss	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Mosi og birkiskógur		
Lengd	4.7 m	Breidd	4.6 m	Hæð	1 m
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:22		
Efni	Grjót				
Isnet N	500945.554	Isnet E	706011.762	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Grjótdys er rétt sunnan við suðurenda Skriðuvatns, austan við núverandi þjóðveg.
Dysin er um 20 m norðan
við Forviðará og um 20 m austur af miðlínu A, sem þarna fylgir núverandi vegarstæði.
Á hálfgrónum malarás norðan árinnar.
Umhverfis er birkiskógur.
Dysin er um 1 m á hæð og um 4x4 m að utanmáli. Hún er ekki fornleg að sjá og grjótið ekki mosagróið.

Ekki er vitað hvernig hún er til komi. Hún fær hátt minjagildið vegna óvissu um hvort þetta sé dys.

Nr.	292	Gömul nr.	60:41	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði	Forvaðahöfða	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Beitarhús/selstaða	Tegund	Tóft	Flokkur	Selsminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	900-1800	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Slétt gróin grund. Birkiskógur		
Lengd	14 m	Breidd	8 m	Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Vatnsskógar, 4		
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:18		
Efni	Torf og grjót				
Isnet N	500961.022	Isnet E	706112.583	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

"Skammt út og upp af Forvaðahöfða eru fornar rústir, nafnlausar. Þær eru á sléttri grund. Gætu verið sel eða eyðibýli," segir í örnefnalýsingu. Tóft er í skógarjaðri norðan við Forvaðará, um 100 m ofan (austan) við þjóðveg, á svæði sem kallað er Gróin. Líklega hefur þar verið beitarhús frá Vatnsskógum. Tóftin er um 120 m austur af miðlínu A. Tóftin er á grónum hól umvafin lágum birkiskógi. Tóftin er um 14x8 m stór og snýr austur-vestur. Tóftin greinist í þrjú hólf. Stærsta hólfið (A) er um 6,5x3 m að innanmáli og snýr austur-vestur. Hleðslur eru úr torfi og grjóti og allt að 1 m háar og 1,5 m breiðar. Umför eru 4-6. Op er á vesturhlið hólfsins og leiðir inn í einskonar aðhald eða gerði (B) framan við hólfið. Hleðslur þess eru mun signari og ekkert grjót í þeim. Hæð þeirra er mest um 0,3 m. Aðhaldið er um 6x4 m að innanmáli. Op er á vesturhlið þess, en norðurhlið vantar alveg. Við suðausturhorn hólfs A er niðurgrafið hólf (C). Það er um 2x2 að innanmáli og virðist opið til vesturs. Suðurveggur hólfs A myndar norðurhlið þess, en annars eru veggir ekki upphlaðnir. Umhverfis tóftina er mikill birkiskógur og stafar henni nokkur hætta af því. Nokkrar birkihríslur hafa þegar rutt sér leið inn í hólf A.

Nr.	219	Gömul nr.	60:65	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði	Forviðará	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Óþekkt	Tegund	Hleðsla	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Illgreianlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	Óviss	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Skógarlundur, gróið gras, birki og víðir.		
Lengd	1 m	Breidd	1 m	Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:22-23		
Efni	Grjót				
Isnet N	500964.637	Isnet E	711230,2110	Minjagildi	Lítið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Austan við núverandi þjóðveg innst í Skriðdal, í skógarlundi rétt norður af Forviðará, er hringlaga hleðsla. Hún er um 20 m norðvestur af veglínu A. Hleðslan er í smá viki í miðjum skógarlundi rétt neðan vegar. Við hana liggja tvær kindagötur en annars er svæðið næst henni gróið grasi og trjám. Hleðslan er um 1 x 1 m stór og eru sjáanlegir í henni níu steinar, sjö sem mynda hring og tveir inni í henni. Í hleðslunni, undir mosanum sem er í miðjunni, er viðarkolaskán og er því hægt að draga þá ályktun að um eldstæði sé að ræða. Hleðslan er gróin og sokkin, en ekki er þó víst að hún sé gömul.

Nr.	218	Gömul nr.	60:60	Bæjarnafn	Þingmúli	Jarðatalsnr.	60
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	15.08.2021	Skráning	IS-KÞS
Hlutverk	Rétt	Tegund	gerði - hleðsla	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Greinanlegar fornleifar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið		Umhverfi	Í grónu lækjargili		
Lengd	10 m	Breidd	6,5 m	Hæð	1,0 m
Hleðslu umferð	4 umför				
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:21		
Efni	Grjót				
Isnet N	502569.493	Isnet E	706243.919	Minjagildi	Mikið
Ljósmyndari	IS	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Fast norðan við heimreiðina að Vatnsskógum fellur lítill lækur fram af hamri. Í gilinu neðan við hamarinn er hlaðin rétt. Réttin er um 50 m austan við þjóðveg. Í grónu lækjargili. Réttin er hlaðin upp við brekkuna að sunnanverðu í gilinu en brekkan myndar aðhald að norðanverðu. Norðurhlið vantar því í rauninni og erfitt að gefa upp nákvæmt mál á mannvirkinu. Það er þó líklega um 10x6,5 m að innanmáli og snýr austur-vestur. Hleðslur eru úr grjóti, allt að 1 m á hæð og 4 umför. Op er á vesturhlið.

Nr.	236	Gömul nr.	215:22B	Bæjarnafn	Berufjörður	Jarðatalsnr.	215
Svæði	Fellið	Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	09.07.2021	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Rétt/ Aðhald	Tegund	Hleðsla	Flokkur	Búsetuminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand	Vel greinanlegar	Hættumat	Engin hætta	Hættuorsök	
Aldur	1500-1900	Horfin	Nei	Horfin ástæða	
Leið	Rétt ofan við leið [215:74]	Umhverfi			
Lengd	11 m	Breidd	7 m	Hæð	0,8 m
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá	Ö-Berufjörður, 5; SSM, 504		
Mæling	Uppmæling	Heimildir	FSI 2008:26		
Efni	Grjót				
Isnet N	484462,338	Isnet E	712032,2	Minjagildi	Mjög mikið
Ljósmyndari	KP	Mótvægisaðgerðir	Engar		

Ullarhellir [215:22a], en þar var ull geymd eftir að fé hafði verið rúið í réttinni [215:22b] austan hans. Hellirinn er um 9 m djúpur og opið um 5 m breitt . Lofthæðin er mest um 2 m. Engin mannaverk eru í eða við hellinn. Um 10 m austan við hellinn er skúti undir hamrabeltinu sem hlaðið hefur verið fyrir og mynduð rétt [215:22b]. Hún er um 10x7 m að innanmáli og slútir hamarinn yfir hana

að hluta. Op er á austurhlið. Hleðslur eru úr grjóti og nokkuð signar. Hæð þeirra er mest um 0,8 m og umför 4. Um 10 m austan við réttina er annar skúti [215:22c] undir hamrinum hleðslur sem eru 9 m langar.

Nr.	691	Gömul nr.	691:2	Bæjarnafn		Jarðatalsnr.	
Svæði		Sveitafélag	Múlaþing	Dagur.	Fleiri dagar	Skráning	IS-RT-KP
Hlutverk	Leið	Tegund	Gata	Flokkur	Samgönguminjar		
Sérheiti		Friðað	Já	Verkefni	Fornleifaskráning Öxi		

Ástand		Hættumat	Ekki metið	Hættuorsök	
Aldur	900-2000	Horfin	Að hluta	Horfin ástæða	Nýr vegur
Leið		Umhverfi			
Lengd		Breidd		Hæð	
Hleðslu umferð					
Varða		Örnefnaskrá			
Mæling		Heimildir			
Efni					
Isnet N		Isnet E		Minjagildi	Ekki metið
Ljósmyndari		Mótvægisaðgerðir			

"Axarvegur liggur upp úr dalbotninum upp bratta klettahjalla og brekkur. Hæstur er hjallinn upp af Vagnbrekku og þar er brattastur jeppavegurinn, sem ruddur var yfir þessa gömlu alfaraheiði nú á sjötta áratugi aldarinnar. Áður lá kaupstaðaleið þeirra Héraðsmanna sem á Djúpavogi versluðu, um Öxi og þar lagði leið sína forðum Hrafnkell Freysgoði, er hann fór sneypuförina á Þingvöll eftir dráp Einars smala. Þjóðleið frá upphafi landsbyggðar," segir í Sveitum og jörðum í Múlaþingi. "Skarðið, sem er fyrir innan [Flögutind og Grýlutind] heitir Berufjarðarskarð. Um það lá þjóðleiðin og var býsna fjölfarin fram að bílaöldinni."..."Úr Berufjarðardal liggur gamall vegur - nú að nokkru endurbættur - yfir í Skriðdal. Það er kallað að fara Öxi, Axarveg eða jafnvel Axarheiði áður fyrr. Þegar Héraðsmenn fóru kaupstaðarferðir á Djúpavog fóru þeir Öxi. Allflestar vörður sem hafa verið skráðar í þessari skráningu hafa verið við leiðina og sums staðar má sjá leifar af leiðinni þar sem akvegurinn í dag hefur ekki farið yfir hana. Þær voru mældar upp þar sem þær sáust.
Sjá en frekar í skýrslu.

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 1	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 2	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson

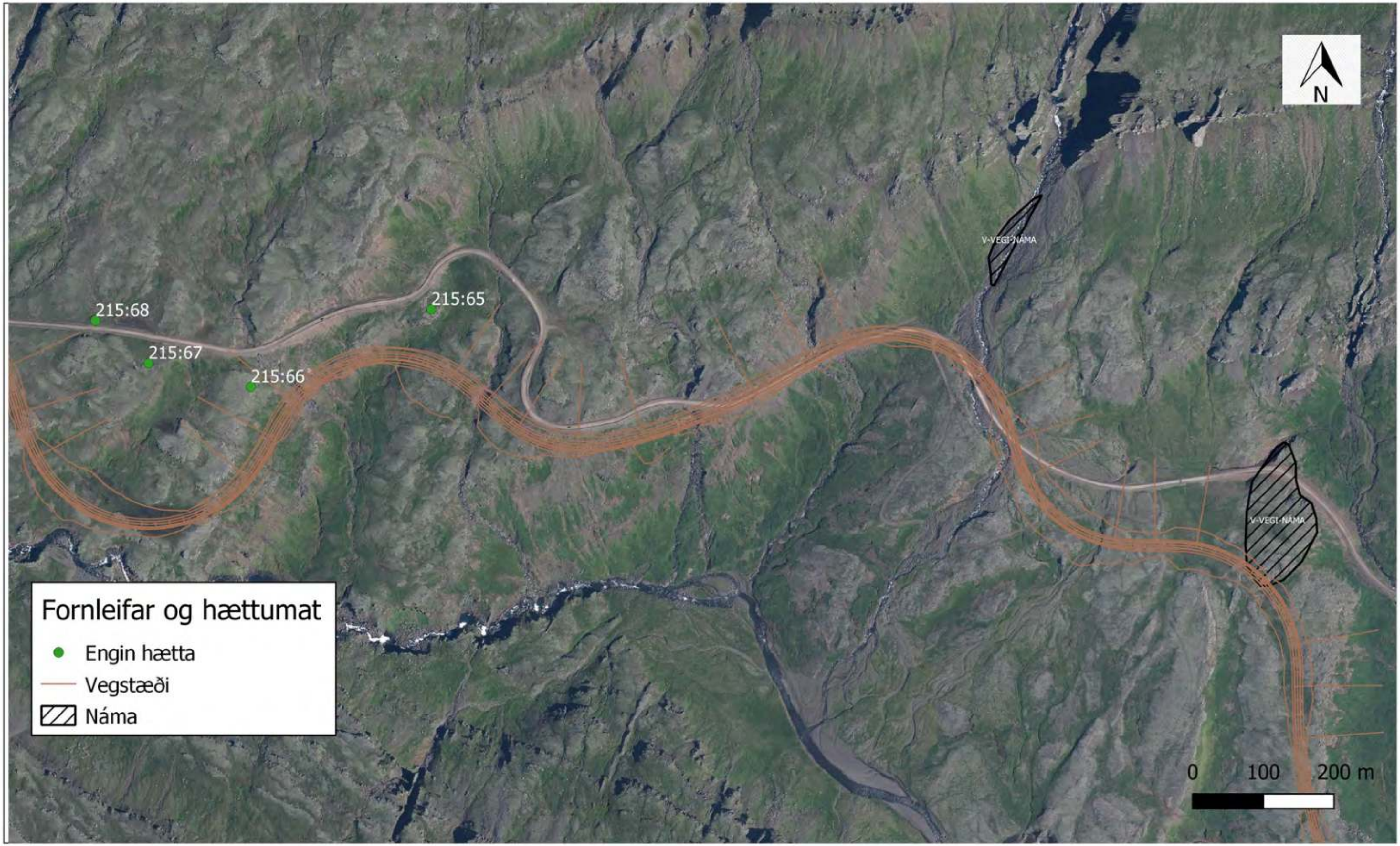

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 3	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson

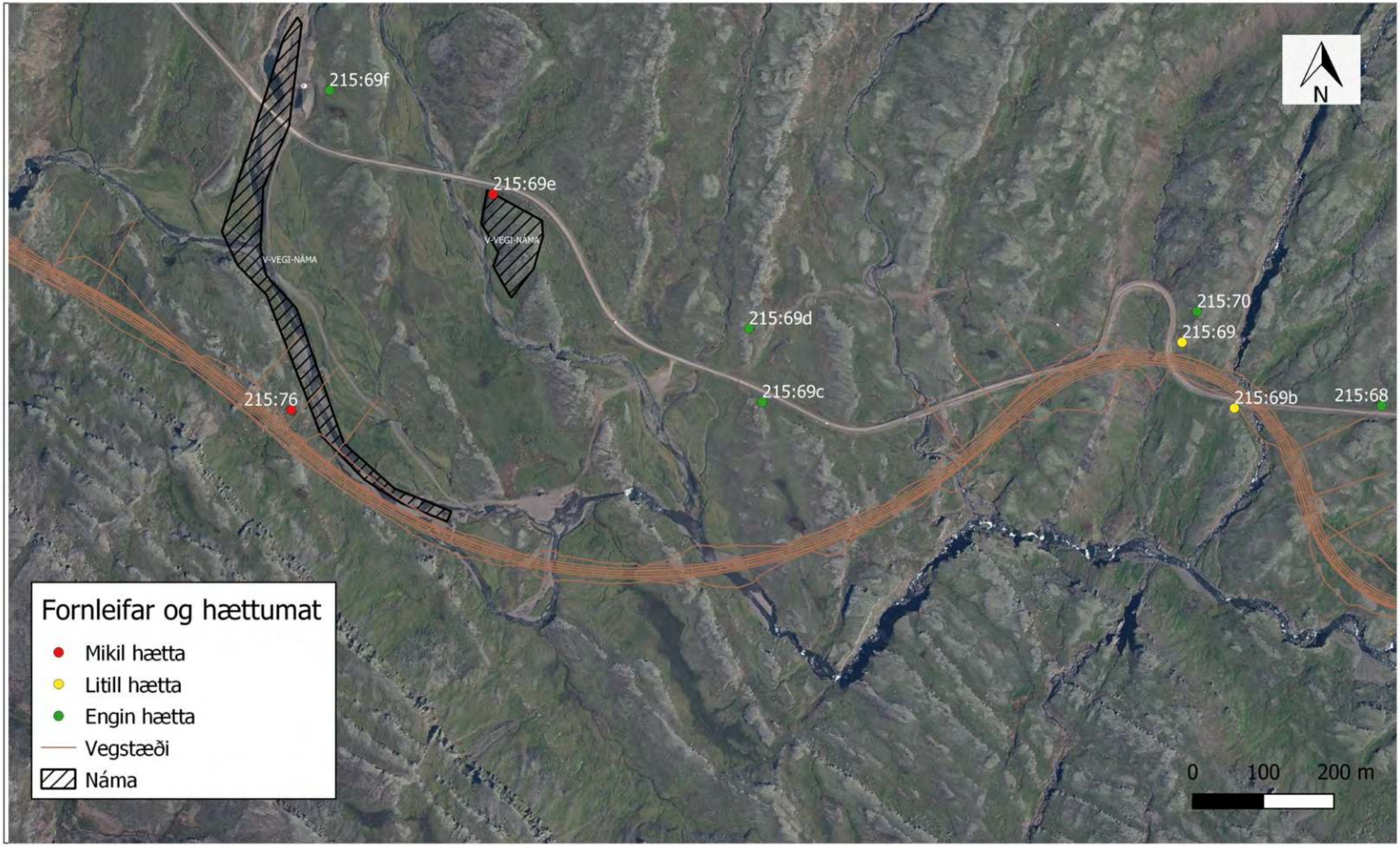

Antikva

Fornleifar yfir Öxi

Minjar í hættu

Kort nr 4

Vettvangsskráning: 2021

Kortagerð: Hermann Hjartarson

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 5	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson

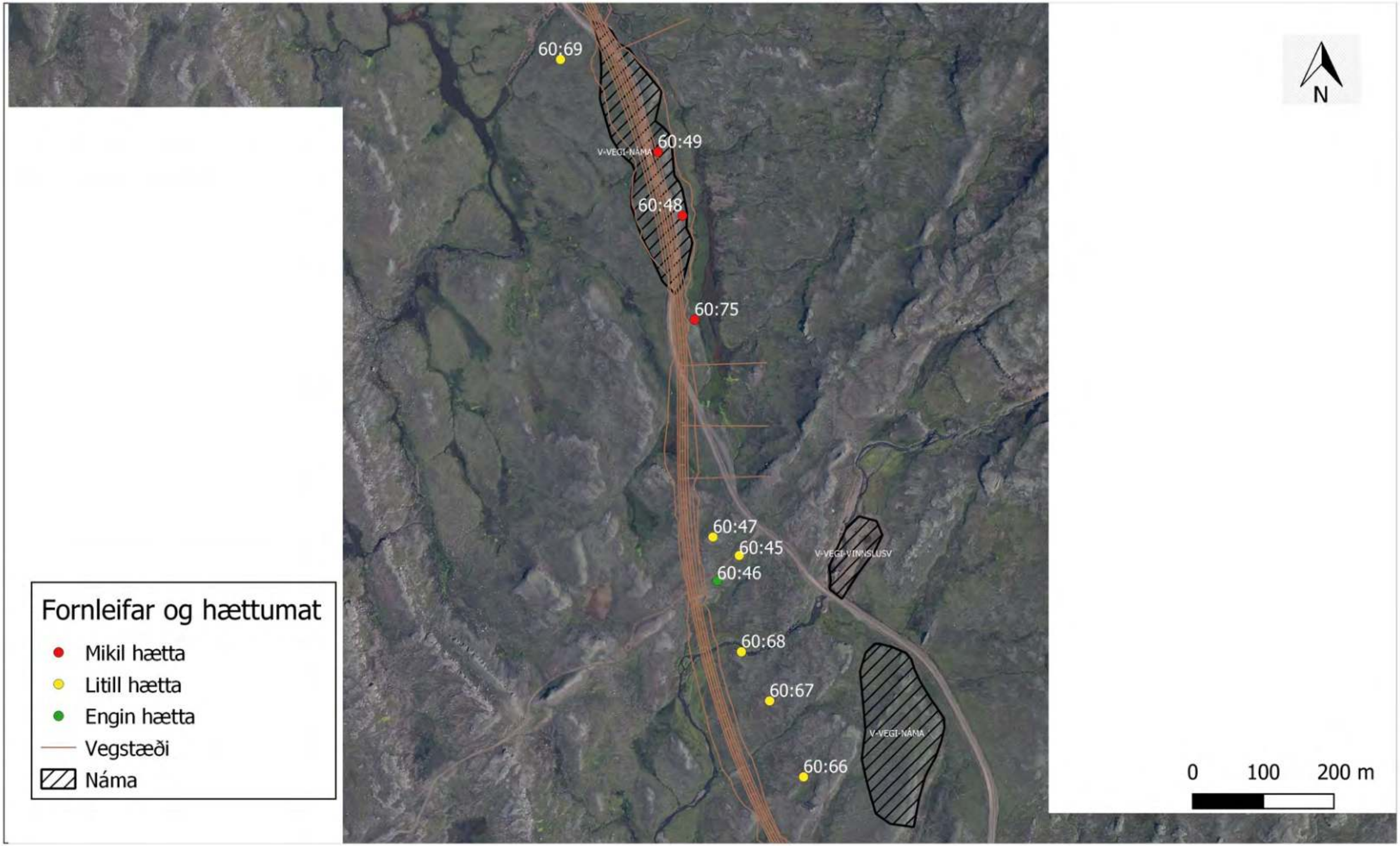

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 6	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson

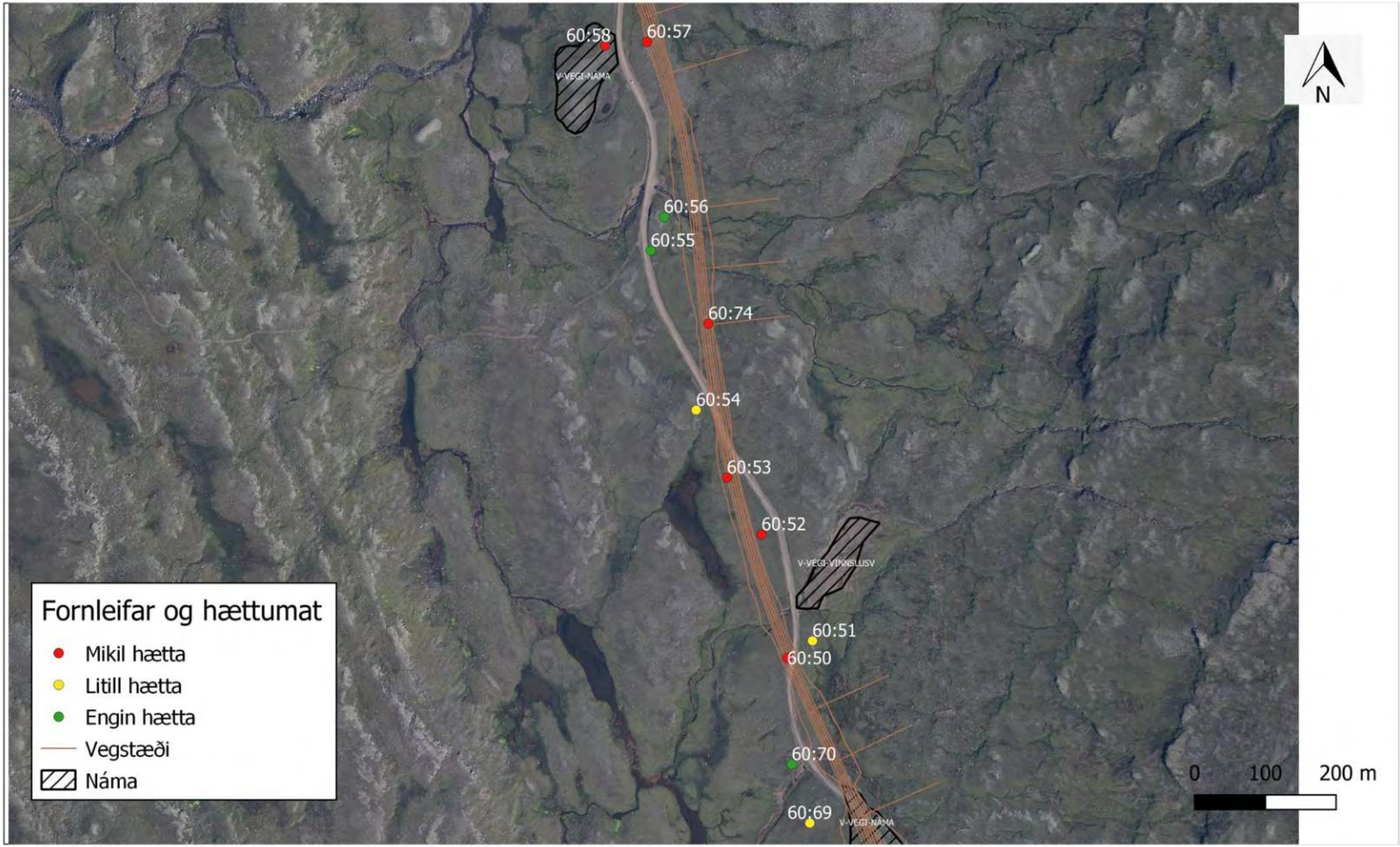

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 7	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson

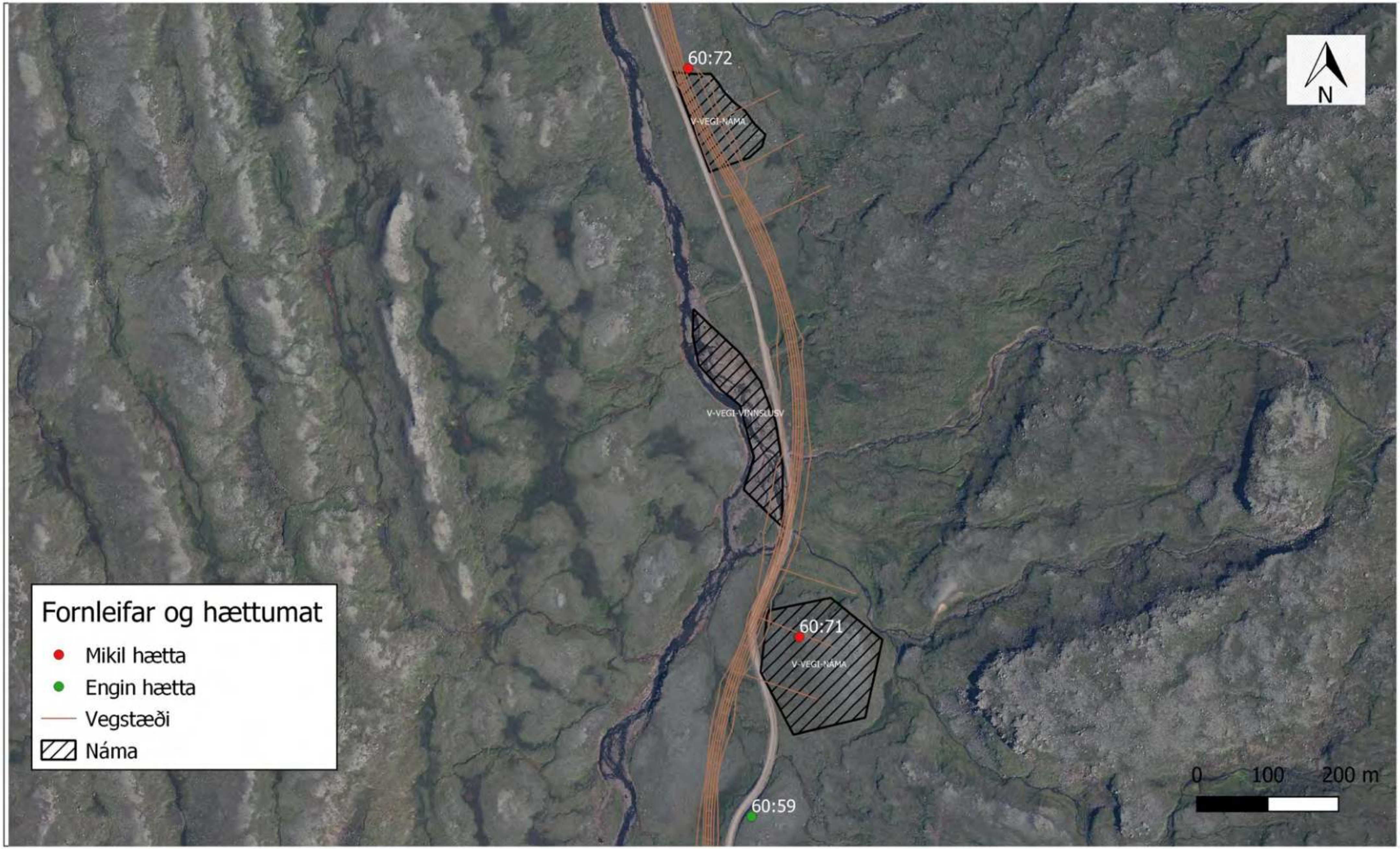

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 8	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 9	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson

Antikva

Fornleifar yfir Öxi

Minjar í hættu

Kort nr 10

Vettvangsskráning: 2021

Kortagerð: Hermann Hjartarson

Antikva

Fornleifar yfir Öxi

Minjar í hættu

Kort nr 11

Vettvangsskráning: 2021

Kortagerð: Hermann Hjartarson

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 12	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson

Antikva

Fornleifar yfir Öxi
Minjar í hættu
Kort nr 13

Vettvangsskráning: 2021

Kortagerð: Hermann Hjartarson

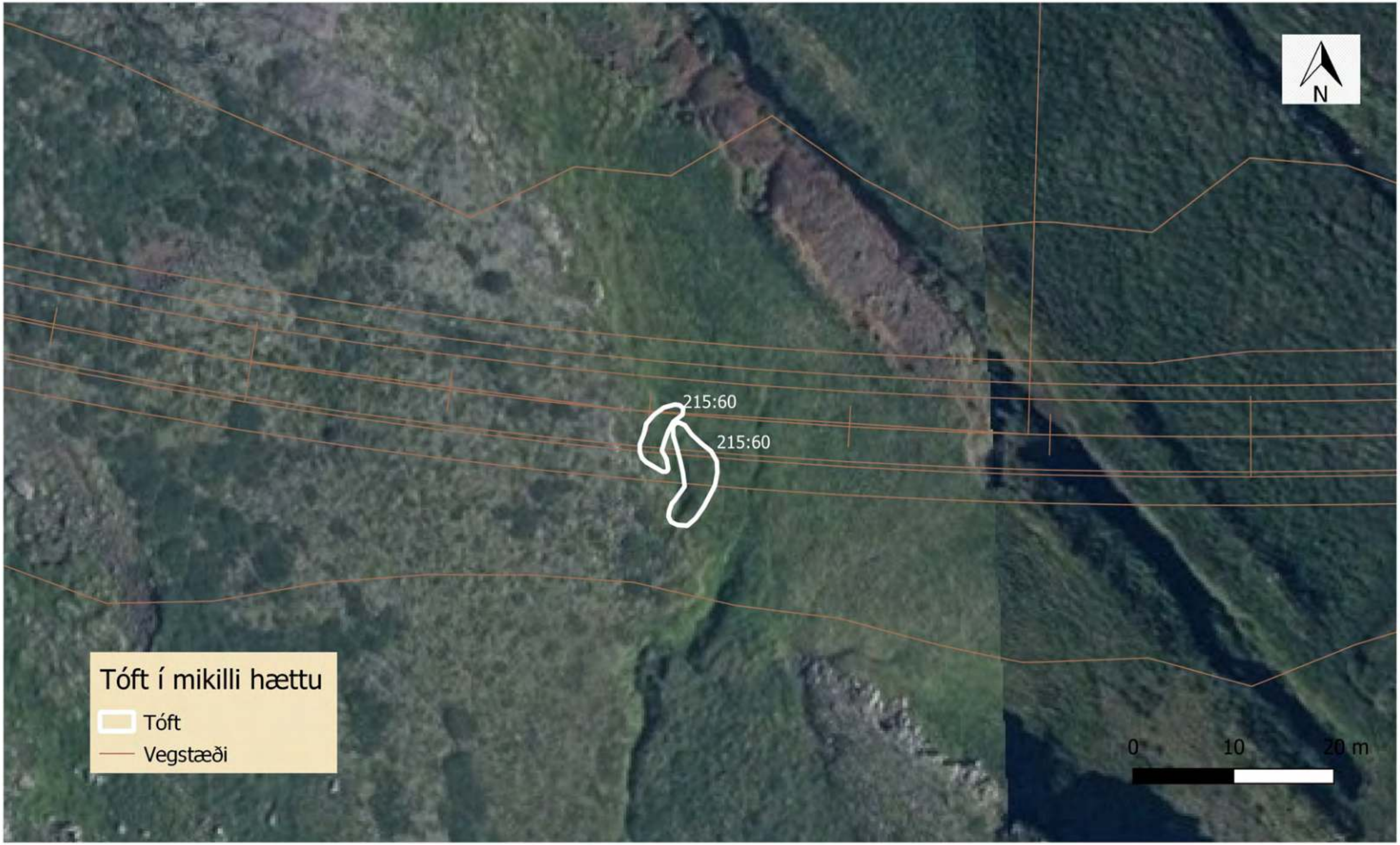

Antikva	Fornleifar yfir Öxi Minjar í hættu Kort nr 14	Vettvangsskráning: 2021 Kortagerð: Hermann Hjartarson